T.C
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK HİZMETLERİ ALANINI TERCİH ETME NEDENLERİNİN İNCELENMESİ: ÇANKIRI İLİ ÖRNEĞİ

Fatma ESKİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman
Doç. Dr. Nuray ZAN

Çankırı–2022

T.C
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
EĞİTİM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN SAĞLIK HİZMETLERİ ALANINI TERCİH ETME NEDENLERİNİN İNCELENMESİ: ÇANKIRI İLİ ÖRNEĞİ

Fatma ESKİ

ORCID: 0000-0002-4064-448X

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Danışman

Doç. Dr. Nuray ZAN

Çankırı – 2022

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER ..... **i**

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ ..... **v**

TEZ KABUL VE ONAY ..... **vi**

ÖNSÖZ ..... **vii**

ÖZET ..... **viii**

ABSTRACT ..... **ix**

KISALTMALAR ..... **x**

TABLO LİSTESİ ..... **xi**

ŞEKİL LİSTESİ ..... **xiii**

1. GİRİŞ **1**

1.1. Araştırmanın Amacı 13

1.2. Araştırmanın Etik Yönü: 14

1.3. Problem İfadesi 14

1.4. Araştırmanın Kapsam ve İçeriği 15

1.5. Araştırmanın Hipotezleri 16

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları 17

1.7. Araştırmanın Sayıltıları 17

1.8. Araştırmanın Modeli 18

2. MESLEK VE MESLEK SEÇİMİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR **19**

2.1. Meslek Kavramı 22

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim 23

2.3. Yetenek 23

2.4. Sağlık Hizmetleri Alanı 23

2.5. Mesleğin Görev Yetki ve Sorumlulukları 24

2.6. Meslek seçiminin önemi 24

2.7. Mesleğe Yönlendirme 25
2.8. Meslek Seçimine Etki Eden Faktörler 25
2.8.1. Meslek Seçiminde Ailenin Önemi 25
2.8.2. Meslek Seçiminde Okulun Önemi 26
2.8.3. Meslek Seçiminde Çevrenin Önemi 27
2.9. Sağlıklı Meslek Seçiminin Aşamaları 28
2.10. Kişisel Niteliklerin Belirlenmesi 33
2.11. İlgi Türleri 34
2.12. Meslek Özellikleri 35
2.12.1. Kişisel Niteliklerin Meslek Özellikleriyle İlişkisi 36
2.13. Türkiye'de Sağlık Alanında Eğitim Veren Okulların Kısa Tarihçesi 36
3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ 39
3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi 39
3.2. Veri Toplama Aracı 41
4. ARAŞTIRMA BULGULARI 42
4.1. Demografik, Sosyal ve Ekonomik Özellikler 42
4.1.1. Örneklemde bulunan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı 42
4.1.2. Örneklemde bulunan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı 42
4.1.3. Örneklemde bulunan öğrencilerin aile yapılarına göre dağılımı 43
4.1.4. Örneklemde bulunan öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı 43
4.1.5. Örneklemde bulunan öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumları 44
4.1.6. Örneklemde bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir durumu 44
4.1.7. Örneklemde bulunan öğrencilerin bazı bağımsız değişkenlere göre dağılımı 45
4.2. Öğrencilerin devam ettikleri okuldan memnuniyetleri ve tercih etmek istedikleri alanlar 46

4.3. Öğrencilerin sağlık hizmetleri alanını tercih etme nedenlerine ilişkin bulgular 47

4.3.1. Öğrencinin cinsiyeti ve okul seçiminde sağlık hizmetleri alanında verilen eğitim ile ilgili bilgi düzeyleri ilişkisi 48

4.3.2. Öğrencinin cinsiyeti ile seçtikleri mesleği yapma eğilimleri 48

4.3.3. Öğrencinin cinsiyetine göre lise tercih etme sürecinde destek aldıkları bireyler 49

4.3.4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Meslek Lisesi Sağlık Alanı Seçimini etkileyen faktörler 50

4.3.5. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etme sebepleri 52

4.3.5.1 Öğrencilerin gelir düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı 53

4.3.6. Annenin eğitim düzeyinin öğrencinin mesleği yapma ilişkisi 54

4.3.7. Babanın eğitim düzeyinin öğrencinin mesleği yapma isteği arasında olan ilişki 55

4.3.8. Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre mesleğin özelliklerine sahip olma durumu 56

4.4. Öğrencilerin mesleki kariyerlerinde farkındalıklarına ilişkin bulgular 57

4.4.1. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri mesleki beceriler 57

4.4.2. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin hayata atıldıklarında gerçekleştirmek istedikleri mesleki seçim 58

4.4.3. Öğrencilerin mesleki kariyerlerinde eğitime devam etme durumları .. 60

5. SONUÇLAR 63

6. TARTIŞMA VE ÖNERİLER 67

KAYNAKÇA 76

EKLER 84

EK-1. Anket Soru Formu 84

EK-2. Araştırma İzin Yazısı 91
EK-3. Araştırma İzin Yazısı 92
EK-4. Etik Kurul İzin Formu 93
EK-5. Anket Kullanım İzin Formu 94
EK-6. Veli Onam Formu 96
ÖZGEÇMİŞ 97

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek Lisans tezi olarak hazırladığım *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Nedenlerinin İncelenmesi: Çankırı İli Örneği* adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlanmasına kadar geçen süreçte bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu çalışmamda doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu beyan ederim.

…/…/ 2022

İmza

Fatma ESKİ

TEZ KABUL VE ONAY

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Fatma ESKİ tarafından hazırlanan *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Nedenlerinin İncelenmesi: Çankırı İli Örneği* başlıklı bu çalışma, *18/05/2022* tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda *oybirliğiyle* başarılı bulunarak jürimiz tarafından *Eğitim Programları ve Öğretim* Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

TEZ JÜRİSİ ÜYELERİ (Unvanı, Adı ve Soyadı)

Danışman	: Doç. Dr. Nuray ZAN	İmza : …….
Üye	: Dr. Öğr. Üyesi Gülendam AKGÜL	İmza : …….
Üye	: Doç. Dr. Selman Tunay KAMER	İmza : …….

ONAY

Bu Tez, Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulunun 18/05/2022 tarih ve …… sayılı oturumunda belirlenen jüri tarafından kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Coşkun POLAT
Enstitü Müdürü

ÖNSÖZ

Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Nedenlerinin İncelenmesi: Çankırı İli Örneği adlı çalışmam, öğrencilerin alanı tercih etme sebeplerini ve bu alanda öğrenim görme isteklerini ortaya koyma amacı taşımaktadır. Burada asıl önemli olan, öğrencilerin Sağlık Hizmetleri Alanını isteyerek tercih edip etmediklerini belirlemektir. Bu çalışmanın ortaya koyacağı sonuçlar bakımından önemli bir husus da öğrencilerin eğitimlerini bu alanda sürdürmek isteyip istemedikleridir. Ayrıca sağlık çalışanlarında bulunması gereken özelliklere sahip olduklarını düşünüyorlar mı? Sorusuna da cevap aranacak olması çalışmanın bir diğer önemli hususudur. Covid-19 küresel salgını ile mücadele ettiğimiz süreçte dikkatler bir kez daha sağlık çalışanlarına çevrilmiştir. Sağlık hizmetleri alanı yürütülen iş ve işlemler nedeniyle hayati öneme sahiptir. Bu bağlamda *Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Nedenlerinin İncelenmesi: Çankırı İli Örneği* konusu üzerinde durulmaya değer bulunmuştur.

Öncelikle bu çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen; desteği, ilgisi, anlayışı ve yol göstericiliği ile her zaman yanımda olan danışman hocam Doç. Dr. Nuray ZAN'a ve eğitim hayatım boyunca yetişmemde katkısı olan tüm hocalarıma teşekkürlerimi sunmayı bir borç bilirim.

Çalışmamı tamamlamam konusunda beni destekleyen ve yardım isteklerimi bir kez olsun geri çevirmeyen eşim Şener ESKİ 'ye, benimle oynamak istemesine rağmen bana anlayış gösteren oğlum Cihangir'e şükranlarımı sunarım.

.../.../ 2022

Fatma ESKİ

ÖZET

Tezin Başlığı : Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Nedenlerinin İncelenmesi: Çankırı İli Örneği

Tezin Yazarı : Fatma ESKİ

Danışman : Doç. Dr. Nuray ZAN

Anabilim Dalı : Eğitim Programları ve Öğretim

Tezin Türü : Yüksek Lisans Tezi

Kabul Tarihi : 25.08.2021

Bireyin kendine uygun mesleği seçmesi, toplumda işini isteyerek yapması, mesleğinde ilerlemesi, mutlu ve verimli bir şekilde yaşamını sürdürmesi bakımından önemlidir. (Sarıkaya, 2009). Bu çalışmada Sağlık Hizmetleri alanında öğrenim gören öğrencilerin alanı tercih etme nedenlerini saptamak amaçlanmıştır. Çalışmanın örneklemini Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanı 9, 10, 11 ve 12. Sınıfında öğrenim gören 305 öğrenci oluşturmaktadır. Sağlık alanında eğitim gören bireylerde, bu alana özgü birtakım nitelikler bulunması gerekmektedir. Araştırmada sağlık hizmetleri alanını tercih eden öğrencilerin, bu alanı isteyerek tercih edip etmedikleri sorgulanmıştır. Bu amaca yönelik olarak verilerin toplanmasında Özcan (2017) tarafından hazırlanan veri toplama aracı bu çalışma kapsamında kullanılmış ve alan yazına dayalı olarak soru eklemesi yapılmıştır. Araştırmanın bulguları, öğrencilerin %70'i çekirdek aileye sahiptir, ailelerin gelir düzeyi 2000-5000 lira arasındadır. Eğitim seviyesi; annede ilkokul, babada lise ve dengi bir okuldur. Öğrencilerin %67'si okulunu değiştirmek istediğini, %64,6 oranında okudukları alanla ilgili bilgilerinin olmadığı, buna karşın %44,6 oranında alanını kendi istekleri ile tercih ettikleri belirlenmiştir. Okul tercihinde öğretmenlerinden yardım alan öğrencilerin oranı %12 düzeyindedir. Bulgularda kız ve erkek öğrencilerin her ikisinde de kısa sürede meslek sahibi olma isteği okul tercih nedenlerinde ilk sıradadır. Çalışmaya katkı sağlayan 9.sınıf öğrencileri ile 12.sınıfa geldiklerinde görüş ve tutumlarındaki farklılıkların karşılaştırılması amacıyla tekrar bir araştırma yapılması alana katkı sağlayacağı için bu alanda çalışanlara önerilmektedir. Benzer bir çalışmanın bölgesel farklılıkları ortaya koyacak nitelikte farklı bölgelerde yapılmasının da konuya katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sağlık hizmetleri alanı, eğitim tercihi, mesleki eğitim programı, meslek tercih sebepleri

ABSTRACT

Thesis Title : Examination of Vocational High School Students' Reasons for Preferring the Field of Health Services: The Case of Çankırı

Author : Fatma ESKİ

Supervisor : Assoc. Dr. Nuray ZAN

Department : Curriculum and Instruction

ThesisType : Master's Thesis

Date : 25.08.2021

It is important for an individual to choose a suitable profession for himself, to do his job willingly in the society, to progress in his profession, and to lead a happy and productive life. (Sarikaya, 2009). In this study, it is aimed to determine the reasons why students studying in the field of Health Services prefer the field. The sample of the study consists of 305 students studying in the 9th, 10th, 11th and 12th grades of Çankırı Gazi Vocational and Technical Anatolian High School Health Services. Individuals studying in the field of health should have certain qualifications specific to this field. In the study, it was questioned whether the students who preferred the field of health services preferred this field willingly. For this purpose, a data collection tool was used to collect data. The data collection tool prepared by Mahmut Özcan based on the literature was developed within the scope of this study. Findings of the research, 70% of the students have nuclear families, the income level of the families is between 2000-5000 TL. Education level; primary school for the mother, high school for the father and an equivalent school. It was determined that 67% of the students wanted to change their school, 64.6% did not have knowledge about the field they studied, whereas 44.6% preferred their field voluntarily. The rate of students who get help from their teachers in choosing a school is at the level of 12%. In the findings, the desire to have a profession in a short time is the first reason for school preference for both male and female students. It is recommended to those working in this field, as it will contribute to the field, to conduct a research to compare the differences in the views and attitudes of the 9th grade students who contributed to the study when they come to the 12th grade. It is thought that carrying out a similar study in different regions that will reveal regional differences will also contribute to the subject.

Keywords: Health services field, education choice, vocational training program, career choice reasons.

KISALTMALAR

MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MEGEP	Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi
SBT	Sağlık Bakım Teknisyenliği
HMSÖ	Hemşirelikte Meslek Seçimi Ölçeği
DGS	Dikey Geçiş Sınavı
YÖK	Yüksek Öğretim Kurumu
TYT	Temel Yeterlilik Testi
AYT	Alan Yeterlilik Testi
ABD	Amerika Birleşik Devletleri
EBSAM	Eğitim-Birsen Stratejik Araştırmalar Merkezi
İŞKUR	Türkiye İş Kurumu
ÖSYM	Ölçme Seçme ve Yerleştirme Merkezi
BİLDEMER	Bilgisayar Destekli Meslek Rehberliği
SPSS	Statistical Package for the Social Sciences
DSÖ	Dünya Sağlık Örgütü

TABLO LİSTESİ

Tablo No Sayfa

Tablo 3.1 : Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında Öğrenci Sayıları ile İlgili Sayısal Veriler (2022 Yılı) 40

Tablo 3.2 : Örneklemde bulunan öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımı..... 41

Tablo 4.1: Örneklemde bulunan öğrencilerin cinsiyet dağılımı..... 42

Tablo 4.2 : Örneklemde bulunan öğrencilerin aile yapısı 43

Tablo 4.3 : Örneklemde bulunan öğrencilerin kardeş sayıları 43

Tablo 4.4 : Anne ve babanın eğitim durumu..... 44

Tablo 4.5 : Örneklemde bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin dağılımı.. 45

Tablo 4.6 : Bazı Bağımsız Değişkenlere Göre Öğrencilerin Dağılımı..... 46

Tablo 4.7 Başka bir okulda eğitim almak isteyen öğrencilerin okul tercihleri 47

Tablo 4.8 Bu okula gelmeden önce okulunuzda nasıl bir eğitim hakkında bilgi düzeyi 48

Tablo 4.9 : Cinsiyete göre sağlık alanında seçtikleri mesleği yapma eğilimleri..... 49

Tablo 4.10 : Cinsiyete Göre Lise Tercihinde Yardım Alınan Kişiler 50

Tablo 4.11 : Öğrencilerin cinsiyetleri ile Meslek Lisesi Sağlık Alanı Seçimini etkileyen nedenler 51

Tablo 4.12 : Öğrencilerin Meslek Lisesini tercih etme sebebi..... 52

Tablo 4.13 : Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih sebepleri 53

Tablo 4.14 : Örneklemde bulunan öğrencilerin gelir düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı 54

Tablo 4.15 : Annenin eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği arasındaki ilişki..... 55

Tablo 4.16 : Babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği arasındaki ilişki..... 56

Tablo 4.17 : Sınıf seviyelerine göre mesleğin özelliklerine sahip olma durumu..... 57

Tablo 4.18 : Öğrencilerin mesleki seçimleri 59

Tablo 4.19 : Örneklemde bulunan öğrencilerin yükseköğrenime devam etme istekleri 60

Tablo 4.20 : Bazı Bağımsız Değişkenlere Göre Öğrencilerin Mesleki Kariyerlerinde Farkındalıklarına İlişkin Durumların Dağılımı 62

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil No Sayfa

Şekil 4.1 : Öğrenciler meslek lisesi sağlık alanını değiştirebilselerdi, tercih ettikleri alanlar 47

Şekil 4.2 : Mezuniyet sonrasında öğrencilerin yapabileceği mesleki beceriler 58

Şekil 4.3 : Öğrenci meslek seçimlerinin kelime bulutu 59

1. GİRİŞ

Eğitim Danzel tarafından ferdin bedeni, zihni ve ahlaki kabiliyetlerini ahenkli bir şekilde geliştirmek olarak ifade edilmiştir. Gerek ailede gerekse okulda gerçekleştirilen eğitim etkinlikleri sonucu bireyde bir takım davranış değişikleri meydana gelir. Eğitim toplumsal boyutuyla da kuşatıcı ve geniş kapsamlı bir kavramdır ve toplumların geleceklerini doğrudan etkilemektedir. Gelişen ve değişen çağın bir gereği olarak değişen eğitimsel özellikler, öğrencilerin de tutumlarında değişiklikler yaşanmasına neden olmaktadır. İlköğretimden itibaren yenilenen şartlar ve faktörler, öğrencilerin; istekleri, seçimleri, beklentileri ve meslek tercihleri üzerinde de etki meydana getirir. "Büyüyünce ne olacaksın?" hepimizin çocukken duyduğu ve yetişkin olduğumuzda aynı şekilde çocuklara yönelttiğimiz bu soru arka planda önemli bir cevabı barındırmaktadır. "Öğrenciler, gerçekten kendilerini yeterince tanıyorlar mı?" "Hangi meslekte başarılı olacaklarını veya hangi işi severek yapacaklarını biliyorlar mı?" Zaman içerisinde bireylerin kararlarında değişiklikler olduğu muhakkaktır. Çocukluk döneminden yetişkinliğe geçişte birtakım faktörlerin de etkisiyle öğrenciler meslek kararlarını değiştirebilmektedir. Değişen eğitim sisteminde eğitim kurumları, bilgiye ulaşmada rehberlik eden, yeni bilgi üretiminde bulunan, teknolojik gelişmelerden yararlanan, hizmetin üretilmesi ve dağıtımı aşamalarında toplumsal yararı gözeten, aktif ve dinamik, ekip çalışmasına uygun, düşünen, araştıran merkezler olarak tekrar gözden geçirilmelidir (Titiz, 2001; Genç, Eryaman, 2007; Küçükahmet, 2009). Aksi takdirde eğitim zamanın gerisinde ve işlevsiz kalabilir (Erdoğan, 2002). Şişman (2006)'ın da belirttiği gibi, birçok alanda söz konusu olan küreselleşme, eğitimi de etki altına almaktadır. Özellikle küreselleşmenin eğitim sistemlerini ve kurumlarını etkilemesiyle, dünya çapında pek çok ülke ve okul, bilgi çağının gereksinimleri ve gerektirdiği insan tipi doğrultusunda çeşitli arayışlara girmiş, bu arayışlar günümüzde okulların yapı ve işleyişi ile eğitim programlarını da değişikliğe götürmüştür (Özdemir, 2011). Eğitim veren kurumlar, sorunlar karşısında çözüm üreten bir yaklaşım sergilemeli (Çalık, 2003) ve öğrencileri de sorun çözme becerisine uygun yetiştirmeyi hedeflemelidir. Bu özelliklere sahip, başarı yakalayacak gençlerin yetiştirilmesinde önemli role sahip öğretmenler de öğretme işini tüm yönleriyle çok iyi bilmeli, uygulamalı ve uygulatmalıdır. Heraklitos'un "değişmeyen tek şey değişimdir" sözünde vurgulandığı üzere, değişim yaşamımızın vazgeçilmez

unsurlarındandır. Eğitim alanı da bu durumda değişime ayak uydurması gereken en temel kurumdur.

Meslek kavramıyla ilgili değişik birçok tanıma rastlamak mümkündür. Kısaca meslek, bir kimsenin geçimini sağlamak için yaptığı, toplum tarafından belirlenmiş kuralları olan, belli bir eğitim sonucu elde edilen bilgi ve yeterliliklere dayalı faaliyetler bütünüdür (Türkçe Sözlük, ANNON, 1983). Hayatımız boyunca aldığımız kararlar içerisinde en önemlilerinden biri de meslek seçimidir çünkü bireyin hayatının üçte biri mesleki etkinlikleri içermektedir (Eryetiş, 2016). Bir mesleğe sahip bireyler ömürlerinin çoğunu yaptıkları işle meşgul olarak ve iş ortamında bulunarak geçirirler. Bu durum dikkate alındığında meslek seçimiyle ilgili kararların ne derece önemli olduğu açıkça görülmektedir. Meslek seçimimiz sadece bizim hayat boyu yapacağımız işi belirlemez. Aynı zamanda nasıl bir yaşam standardına sahip olacağımızı da belirler. Çünkü yapacağımız iş, bizim sosyal statümüzün, yaşam koşullarımızın, nasıl bir hayat yaşadığımızın bir göstergesidir. Meslek seçimi bizim geleceğimizi belirleyecek bir karardır. Meslek seçimini etkileyen birtakım faktörlerin varlığından söz edebiliriz (Pişkin, 2012). İstidat, beceri, ilgi, çevresel faktörler, aile özellikleri, mesleki değerler, psikolojik beklentiler, maddi kazanç elde etme durumu gibi unsurlar meslek seçiminde ön plana çıkmaktadır (Siyez, 2012).

Sevmek bir işi yapmanın şüphesiz ilk koşuludur fakat buna "iyi yapmanın" demek daha doğru olacaktır. Kimi zaman, statü edinmiş meslek sahipleri, işlerini yapmaktan keyif almamakta; asık suratlı, mutsuz, bezgin yüz ifadeleri ile karşımıza çıkmaktadırlar. Yaşanılan çevrenin ekonomik özellikleri, bireylerin ilgi alanları, yetenekleri, kişilik özellikleri, cinsiyetleri, ait oldukları sosyal çevre, aile özellikleri, anne-baba mesleği, meslek seçimine etki eden faktörlerden bazılarıdır (Yatangaç, 2010). Tüm bu faktörler dışında bireyin istemeden bir eğitim programına dâhil olması onu mutlu etmeyen bir meslek sahibi yapabilir. Bu nedenle meslek sahibi birçok kişi, işini sevmeden yapmakta; bu da hem işi yapan hem de işi yaptıran açısından türlü sorunlara neden olmaktadır. Thomas J. Watson'ın dediği gibi; kalbimiz ile işimiz iç içe olmalı, birbirlerinin içlerinde durmalıdırlar. İnsanın yaptığı işe karakterini de yansıttığı gerçeğinden yola çıkarsak; birey, kendini, isteklerini, yeteneklerini tanıdığı ölçüde doğru seçimler yapacaktır (Cüceloğlu, 2003). Kendini tanıma veya keşfetme, bir gereklilik gibi görünse de kendini yeterince tanımayan, ne istediğini bilmeyen

öğrenciler, seçimi tamamen başkalarına bırakma veya başarılı olamayacağı bir alana yönelme ihtimaliyle karşı karşıya kalacaklardır. (Eryetiş, 2016).

İşini sevmeden, istemeyerek, kendini zorlayarak yapan bir terzinin ölçüyü yanlış alma, kalıbı yanlış çıkartma, kumaşı ziyan etme olasılığı her zaman vardır. Fakat bunun; ziyan edilen kumaşın devamının olması durumunda maddi kayıp, zaman ve emek kaybı göz ardı edilirse telafisi mümkündür. Bir sağlık çalışanının uğraş alanı insandır. İnsanın kaybı veya zarar görmesi telafisi olmayan bir husustur. Sağlık personeli elindeki malzemeyi ziyan etme ihtimalinden çok uzak olmalıdır. Uğraş alanı insan olduğundan durum başkalaşmakta; daha kritik ve hayati bir önem kazanmaktadır. Her meslekte olduğu gibi sağlık çalışanlarının da taşıması gereken birtakım özelliklerden söz edilebilir. Sağlık çalışanları bu özelliklerin, hangisini ne kadar taşıyor? Sorusu cevap beklemektedir. Öğrencilere yöneltilecek bu sorularla onlara mesleğe uygunlukları konusunda bir farkındalık kazandırmak amacı da güdülmektedir. Meslek seçiminde kişisel özellikler bakımından uygunluk çoğu zaman göz ardı edilmekte, öğrencinin ilgi ve yetenekleri ailelerin istekleri, kısa yoldan iş hayatına atılma, bir üst öğrenime devam edememe halinde açıkta kalmama gibi faktörlerin gerisinde kalmaktadır. Meslek seçiminin; aile baskısı, gelecek kaygısı veya maddi unsurlar ön planda tutularak yapılması bireyin meslek hayatında birtakım sorunlar yaşamasına yol açabilmektedir. Meslek seçiminde yapılacak yanlış bir tercih, bireyi tüm yaşamı boyunca etkisi altına alacaktır. Bu nedenle meslek seçimi konusunda öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Eğitimin en alt kademesinden başlanarak öğrencilerin konuyla ilgili rehberlik çalışmalarına aktif olarak katılması, kendilerini keşfetme süreçlerinde doğru yönlendirilmeleri önemlidir.

Mesleklerin kaynağını belli bir alanda çalışarak bir şeyler üretme ve bunu yaparken de bir şeyler elde etme amacı gütme söz konusudur. O halde, meslek öncelikle profesyonellik söz konusu olan ekonomik bir faaliyettir. Bununla birlikte Maslow'un ihtiyaçlar hiyerarşisinde yer alan piramitte temel ihtiyaçlarını karşıladıktan sonra insanların sırf maddi gelir elde etmek için çalışmadıkları ortadadır. Ayrıca bireylerin kendini gerçekleştirmek istemleri kendi gelişimleri için önemlidir. İnsanların potansiyelini kullanması ve yeteneklerini geliştirmesi ancak bir şeyler üretmesi ile mümkündür. Sağlıklı insan bunun sonucunda doyuma ulaşır ve kendini gerçekleştirmek için ortam yaratır (Kuzgun, 2009)

Her toplum, kendi toplumsal kurumları olan eğitim-öğretim sistemi ve okullarıyla, kendisinin o andaki durumuna ve gelecekteki amaçlarına uygun bireyler yetiştirmeyi ister. Yetiştirilecek kişilerde hangi özelliklerin yeteneklerin geliştireceğini, toplumun norm ve değerleri, yasaları, politik güçleri belirler (Silah, 2005). Çok yönlü bir süreç olan eğitim, bireyde planlı, programlı bir biçimde davranış değişikliği, düşünce değişikliği, alışkanlık değişikliği meydana getirme işlevini yerine getirirken dinamik olmayı gerektirir. Sürekli yenilenen ve değişen yaşam koşulları, insanların meslek seçimiyle ilgili kararlarını etkilemektedir. Mesleki eğitim veren kurumlar diğerlerine göre farklı özellikler içerir. Bu kurumlar, öğrencilere mesleğin pratiğini yapma olanağı tanırken aynı zamanda onları meslek hayatına da hazırlar. (Demirer ve Dal, 2020).

1.1 Alan yazında Yer Alan Çalışmalar

Bireyin duygularında gelişim dönemlerine göre değişiklikler meydana gelmektedir. Birey eğitim-öğretim hayatının çeşitli basamaklarında, ileride yapacağı mesleğe dair geleceğine yön verecek önemli kararlar alır. Meslek seçiminde bireye etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörlerin karar vermede bireye katkı sağlamasında okul ve ailenin payı büyüktür. Okul, toplumsal bir kurumdur ve bireyin yetişmesinde baslı başına etkilidir. (Deniz, 2001)

Bireyi tüm yaşamı boyunca etkileyecek bu önemli karar alınırken birçok faktör göz önünde bulundurulmalıdır. Bununla birlikte çocuğun ilgi ve yeteneklerinin erken dönemde fark edilmesi bakımından aileye, eğitim öğretim kademelerinin her basamağında yönlendirme ve rehberlik bakımından okula görev düşmektedir.

Günümüz ekonomik koşulları değerlendirildiğinde mesleğin, manevi doyumun ve haz almanın yanı sıra maddi gelir elde etme işlevi de göz ardı edilememektedir. Geçmiş zamanlarda ve günümüzde ailelerin çocuklarına sık sık söyledikleri bir söz, Türkiye'de anne babaların çocuklarının eğitime bakış açısını da ortaya koyar niteliktedir. Çocuklarını, mesleki eğitim amacıyla bir okula yönlendirirken veya çıraklık amacıyla bir ustanın yanına verirken "kolunda altın bileziğin olsun" söylemi de bunu destekler özelliktedir. Meslek sahibi olmak özellikle de mesleği kısa yoldan edinmek aileler ve bireyler için ön plandadır. Konuyla ilgili Türkiye ve yurt dışı kaynaklı araştırma sonuçları incelendiğinde neredeyse tüm araştırmalarda iş bulabilme etkeninin öncelikli olduğu görülmektedir. (Meslek Seçiminin Önemi, 2022).

Para kazanma, yaşamsal ihtiyaçların giderilmesi için zorunlu bir iştir. Bu iş, ahlaki kavramlarla izah edilemez özelliktedir ama gayri ahlaki olarak da nitelendirilemez. Para kazanma isteğinde amaç da belirleyicidir. Parayı kazanma şekli ve harcama şekli önemlidir. Birey başkalarına yardım etme, insanlık yararına harcama, diğer insanlarla paylaşma gibi kendi ihtiyaçlarının dışında amaçlar taşıyorsa bu erdemli bir harekete dönüşebilir. Aksi halde kendi hakkı olmayana meyletme, başkasının hakkına el koyma gibi eylemlere kendi yararı dışında hedef gözetmeden kâr veya kazanç elde etmenin etik değerlerle bağdaşması mümkün olmaz. Maddi kazanç elde etme isteği yaradılıştan gelmez, mülkiyet duygusunun gelişmeye başladığı çocukluk döneminde öğrenilir. Kendisine ait bir eşyanın izin alınmadan kullanılmayacağını öğrenen çocukta mülkiyet duygusu da gelişmeye başlar. (Tarhan, 2012)

Meslek seçiminde önemli belirleyicilerden birisi kazanç elde etmek olsa da mesleğin etik boyutu da göz ardı edilmemelidir. Bununla birlikte meslek ile birey arasındaki uyum, mesleğin gerektirdiği nitelikler göz önünde bulundurulmadan yapılacak seçimler, sırf maddi düşünce ile yapılacak yanlış yönlendirmeler bireye yarardan çok zarar verecektir. Sağlık hizmetleri alanı ve bireyin bu alandaki mesleki tutumu, çalışma alanının insan sağlığı olması bakımından ayrıcalıklıdır. Bu alanı tercih etmede daha bilinçli ve dikkatli hareket edilmesini belki de bu alanda öğrenim gören öğrencilere özel bir takım rehberlik faaliyetlerinde bulunulmasını gerektirir. (Özdelikara, Ağaçdiken ve Aydın, 2016).

Meslek seçimine etki eden faktörler konusundan hareket edilerek sağlık hizmetleri alanında yapılmış çalışmalar araştırılmıştır. Elde edilen çalışmaların çoğu üniversite düzeyinde yapılmış araştırmalardır. Bu kısımda bu araştırmaların amaçlarına, kapsamlarına ve sonuçlarına yer verilecektir.

Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla Özveren, Gülnar ve Özden (2017), yaptıkları çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Araştırmaya katılan öğrencilerin %74,9'unun maddi durumu orta düzeydedir. %46,9'unun meslek seçiminde ailesinin etkili olduğu tespit edilmiştir. Hemşirelik bölümünü isteyerek tercih eden öğrencilerin kısmen isteyerek ve istemeyerek gelen öğrencilerden az da olsa yüksek bir puan alması olumlu görülmüştür. Araştırmada öğrencilerin çoğunluğunun "işsiz kalacağımı düşünmüyorum" seçeneğini işaretlemesi iş güvencesi ve iyi bir gelir beklentisini desteklemektedir. Çalışma sonuçları

yurtdışındaki bazı çalışmalarda elde edilen sonuçlarla da örtüşmektedir. Tosunöz, Eskimez ve Öztunç (2019), aynı adla yaptıkları araştırmada öğrencilerin %62,4'ü hemşirelik mesleğini seçme nedeni olarak işsiz kalınmayacağını düşünme seçeneğine yönelmişlerdir. Yapılan araştırmanın sonuçları, öğrencilerin hemşirelik tercihlerindeki en önemli faktörün istihdam olanağı olduğunu göstermektedir. 776 hemşirelik öğrencisinin katılımı ile yapılan çalışmada öğrencilerin 398'i mesleği isteyerek, 378'i ise istemeyerek seçtiklerini belirtmişlerdir. İstemeyerek hemşirelik okuyan öğrencilerin sayısı isteyerek tercih edenlerle neredeyse başa baştır. Bu oran, mezuniyet sonrası hemşire unvanı alacak öğrencilerin istihdam sonrası mesleği istemeden yapacak olmalarına, sahada bu düşünce ile çalışan hemşirelerin varlığına işaret etmesi bakımından dikkat çekicidir.

Özkan ve Özkan (1993), 1989-1990 eğitim öğretim yılında sağlık meslek lisesinde okuyan öğrenciler üzerinde Türkiye'nin değişik bölgelerindeki 20'si yatılı 38 okulda 1000 öğrencinin katılımı ile öğrencilerin sosyoekonomik durumlarıyla sağlık meslek lisesi seçmelerinde rol oynayan etkenleri ele almak amacıyla bir çalışma yürütmüşlerdir. Alan yazın taramasında ulaştığımız eski yıllara ait bu çalışma; günümüz ile kıyaslanabilmesi, sağlık meslek liselerinin altın çağını yaşadığı döneme ait bilgiler vermesi bakımından incelenmiştir. Öğrencilerin sosyoekonomik durumlarıyla sağlık meslek lisesi seçmelerinde rol oynayan etkenleri ele almak amacıyla yapılan bu çalışma öğrencilerin çoğunluğunun şehir-kasaba merkezinde ikamet ettiklerini ortaya koymuştur. Ayrıca çalışma, yatılı okullar olmazsa köydeki çocuklar nasıl okuyacak sorusuna cevap olacak nitelikte olması yönüyle de dikkat çekmektedir. Çalışmada gündüzlü okullardaki köy çocuklarının sayısı, yatılı okullardakilerin iki katından fazla bulunmuştur. Öğrencilerin baba mesleklerinde ön sırada "işçi" yer almaktadır. Öğrenciler okul seçiminde "kısa yoldan hayata atılma arzusu" %67,80 oranı ile ilk sıradadır. Ayrıca araştırmanın ilgi çekici bir sonucu ise, öğrencilerin %28,30'unun sağlık meslek lisesi seçtiği için pişman olduğunu belirtmesidir. Bu oran yatılı okullarda %30'lara çıkmaktadır. Yatılı okullardaki her 3 öğrenciden biri kararından pişmanlık duymaktadır. Bu verilerin eğitimin gündüzlüye döndürülmesi eğilimini ve kararını desteklediği ifade edilmektedir. Öğrencilerin %40'ı hemşire olmasaydık öğretmen olmak isterdik demiştir. Öğrencilerin %73'ü üniversiteye devam etmek istemektedir.

Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçim nedenleri ve öğrenim doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi başlığıyla Ak (2017), bir çalışma yapmıştır. Araştırmada öğrenciler %70 oranında bölümü isteyerek seçmişlerdir ve mesleği sevmektedirler. Yine araştırmada az bir farkla da olsa mesleği tercih etme nedeni olarak mesleğini sevdiğini belirten seçenek öne çıkmaktadır. (39 öğrenci). Sevdiğim için seçeneğini 37 öğrenci ile iş garantisi takip etmektedir.

Orhan ve Ültanır (2014), lise öğrencileri üzerinde yaptıkları araştırmada öğrencilerin mesleki olgunluk düzeyleri ile karar verme stratejilerini incelemişlerdir. Araştırmada mesleki olgunluk ortalaması en yüksek olan genel lise grubundan sonra, Anadolu lisesi ve meslek lisesi grubu gelmektedir. Yazar (1997), tarafından genel lise ve meslek lisesi öğrencileriyle yapılan araştırmada genel lise öğrencilerinin meslek lisesi öğrencilerine oranla mesleki olgunluk düzeyleri daha yüksek bulunmuştur.

Elibol (2014), Anadolu sağlık meslek lisesinden öğrenim gören 12. Sınıf hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelme ve gelecek beklentileriyle ilgili çalışmasından elde edilen bulgular şu şekildedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %46,9'u okulu tercih etme sebebi olarak "kolay iş bulma" seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %30'u meslek seçiminden memnun olmadıklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca meslek seçiminden memnun olma oranı %61 iken başka bölüm isteğinin %56 oranında evet yanıtı rapor edilmiştir. Meslek seçimi ile ilgili olarak farklı bir meslek tercih etmek isteyen öğrencilerin oranı %60 olarak belirtilmiştir. Öğrencilerin gelir durumlarının orta düzey olduğu görülmektedir.

Önder, Önder, Kuvat ve Taş (2013), tarafından hem öğrencilerin hem de ebeveynlerinin hemşirelik tercihlerindeki önceliklerin belirlenmesi amacıyla bir araştırma yapılmıştır. Ebeveynler ve öğrencilerin meslek ve kariyer algıları, beklentilerinin karşılaştırıldığı araştırmada 82 hemşirelik öğrencisine anket uygulanmıştır. Araştırma sonuçlarına göre en önemli faktör, ebeveynler için iş garantisi; öğrenciler için ise gelirdir.

Hemşirelik mesleğinin seçiminde kriterlerin önem düzeylerinin belirlenmesi amacıyla Kuvat ve Aytekin (2016), Balıkesir sağlık yüksekokulu öğrencileriyle bir araştırma yapmışlardır. Kız ve erkek öğrencilerin öncelikli değerleri iş geliri ve iş bulma olanakları şeklinde tespit edilmiştir. Öğrencilerin kişisel özellikleri bakımından

öncelikli değerleri de sorgulanmıştır. Buna göre erkek öğrencilerin öncelikli değeri; "mesleği istemek" kız öğrencilerin "insanlara yardım etme isteği" olarak belirlenmiştir.

Aşçı (2014), öğrenci hemşirelerin meslek seçimini etkileyen faktörler adlı çalışmasında meslek seçiminde iş bulma kolaylığının etken olduğunu ortaya koymuştur. Özcan (2010), Anadolu meslek lisesi öğrencilerinin okulu seçme nedenleri ve gelecek beklentileriyle ilgili bir araştırma yapmıştır. Bu çalışma da diğer çalışmalardaki bulguları destekler niteliktedir. Araştırma sonuçlarına göre kısa zamanda meslek sahibi olma isteği ve yükseköğretime devam edememe durumunda açıkta kalmamak öncelikli tercih nedenlerindendir. Gümüş ve Şen (2018), sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencilerinin alanı tercihlerinin ve mesleğe bakış açılarının değerlendirilmesi adlı çalışmasında, öğrencilerin çoğu seçtikleri mesleğin yetenekleriyle uyumlu olduğunu düşünmektedirler. Araştırmada, bu maddenin öğrencilerin tercihlerini bilinçli olarak yaptıklarına işaret ettiği vurgulanmaktadır. Öğrencilerin seçimlerindeki zorunlu sebeplerin başında DGS sınavı ve lisans eğitimi imkânı olması gelmektedir. Hemen ardından zorunlu sebep olarak kişisel ve ailevi nedenler gelmektedir. Bu da tercihlerde ailenin etkisini ortaya koyması bakımından önemli bir sonuçtur.

Elibol (2014), yılında yaptığı araştırma orta gelir düzeyindeki öğrencilerin hemşireliği daha çok tercih ettiklerini, ebeveynlerinin mesleki statüleri arttıkça mesleğin daha az tercih edildiğini ortaya koymuştur. Ayrıca araştırmada öğrencilerin hayallerinde sağlıkla ilgili diğer meslekler olmasına karşın hemşirelik okuyor olmalarından bu okulu bir basamak olarak gördükleri sonucu çıkartılmaktadır. Ayrıca çalışma sonuçlarına göre değinilen en dikkat çekici konu ise şudur: Meslek algısı düşük olduğu halde kolay para kazanma isteği ile mesleğe yönelen öğrencilerin memnuniyetsiz bir şekilde meslek icra etmeye başlamaları meslek algısını olumsuz yönde etkilemektedir.

Elasan ve Keskin (2014), sağlık meslek lisesi memnuniyeti üzerine bir çalışma yapmışlardır. Burada öğrencilerin %29'u istemeden sağlık meslek lisesi okuduklarını belirtmişlerdir. Bu oran da oldukça dikkat çekicidir.

Zysberg ve Berry (2015), tarafından geliştirilen HMSÖ kullanılarak Çingöl, Zengin, Çelebi ve Karakaş (2020), tarafından gerçekleştirilen çalışmada elde edilen sonuçlar

dikkat çekicidir. Sağlık yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırma sonuçlarına göre sağlık lisesinden mezun olan öğrencilerin sayısı diğer liselerden mezun olanlardan daha azdır. Ailelerin gelir durumları orta düzeydedir. Çevrelerinde sağlık çalışanı olanların sayısı fazladır.

Alan yazın taramasında dikkati çeken bir diğer husus, son yıllarda sağlık hizmetleri alanında çalışma yapan araştırmacıların farklı bir konuya yönelmiş olmalarıdır. Bu da sağlık hizmetleri alan ve dallarındaki değişimlerin kaçınılmaz bir sonucudur. Bu konuda ulaşılan iki çalışma birbirlerine benzerlikleri bakımından birlikte ele alınmıştır. Çetin ve Yayan (2020), yaptıkları çalışmada hemşirelerin birlikte çalışacakları meslek grubuna ilişkin algılarını belirlemek için hemşire yardımcılığı unvanına ilişkin görüşleri incelemişlerdir. Araştırmada hemşirelerin %58'i hemşire yardımcısıyla birlikte çalışmak istemediklerini ifade etmişlerdir. Bununla birlikte hemşirelerin %92'si hemşire yardımcılarıyla birlikte çalışmalarının yasal sorunlar yaşamalarına sebep olacağını düşünmektedir. Araştırmaya katılım sağlayan 824 hemşireden 489'u hemşire yardımcılığının görev tanımını bilmediğini ifade etmiştir. Başaran tarafından yapılan bir çalışma; 2017-2018 eğitim öğretim yılında lisans düzeyinde hemşirelik, lise düzeyinde hemşire yardımcılığı öğrencilerinin katılımı ile bir çalışma yapmıştır. Çalışma öğrencilerin çoğunluğunun hemşirenin yardımcısının olması gerekmediğini düşündüğünü ortaya koymaktadır.

2008 yılında lise son sınıfta okuyan kız öğrencilerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüşleri 416 öğrenci üzerinde araştırılmıştır. Çalışmanın sonucunda çalışma grubunun %71,2 sinin mesleği tercih etmek istemediği, hemşirelik mesleği ile ilgili olumlu görüşler ifade etmiş olmalarına rağmen meslek hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları rapor edilmiştir. (Eskimez, Öztunç ve Alparslan, 2008)

Çurğatay tarafından 2010 yılında, üniversite sınavına girecek öğrencilerin meslek seçimini etkileyen sosyokültürel faktörler incelenmek üzere 663 lise son sınıf öğrencisiyle çalışma yapılmış ve sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin öğrencinin meslek seçimini etkilediği sonucuna varılmıştır.

Andsoy ve arkadaşlarının (2012) Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin hemşirelik mesleğini yeğleme nedenleri ve mesleğin geleceği ile ilgili görüşleri belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada, hemşirelik öğrencilerinin

%72'sinin iş bulma kolaylığı nedeniyle mesleği yeğlediği ve %64'ünün mesleği seçmede ailesinin olumlu etkisi olduğu saptanmıştır.

Hemşirelik yüksekokulu mezunlarının okulları ve meslekleri ile ilgili görüşleri ve mezuniyet sonrası profilleri 2014 yılında incelenmiştir. Araştırmada Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu lisans programını bitiren 301 mezun ile çalışılmıştır. Araştırma bulguları mezunların %91,4'ünün mesleklerinden memnun olduklarını ortaya koymuştur. Ayrıca mezunların %84'ü kamu kurumunda görev yapmaktadır. (Gözüm, Güdücü Tüfekçi ve Çapık, 2014). Sağlık Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Düşüncelerini araştırmak amacıyla 2017 yılında İzmir ilinde sağlık meslek lisesi öğrencileriyle gerçekleştirilen çalışmada; hemşirelik mesleğini seven öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik daha olumlu düşüncelere sahip oldukları, mesleği daha profesyonel buldukları, gelecekte eğitimlerine bu alanda devam etme ve çalışma planlarının oldukları belirtilmiştir. (Dikeç, Karakurt, Bayram, Zeybek ve Zeybek, 2017).

Mart 2020'den beri devam eden salgın döneminde, önemi bir kez daha anlaşılan sağlık hizmetleri alanında hizmet vermeye aday öğrencilerin, farkındalık düzeylerini belirlemek önemlidir. Bu çalışmada, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanındaki öğrencilerin alanı tercih etme nedenlerinin ortaya çıkartılması amaçlanmaktadır. Konuyla ilgili alan yazın taraması yapıldığında bu konuda eğitime devam eden lise öğrencileri üzerinde pek fazla çalışma olmadığını görülmektedir. Meslek seçme nedenleriyle ilgili çok sayıda çalışma olmasına karşın çalışma yapılmak istenilen alan için literatürde nadir olarak çalışma yer almaktadır.

Bu araştırma sağlık hizmetleri alanında öğretim görmeyi seçmiş öğrencilerin, tercih sebepleri ve seçimlerinde etkili olan faktörleri, eğitimlerine aynı alanda devam etme isteklerini ortaya çıkartmayı amaçlamaktadır. Öğrencilere uygulanacak veri toplama formunda bu verileri elde etmeye yönelik sorular yer almaktadır. Bu sayede öğrencilerin sağlık çalışanı olma özelliklerine ne derece sahip olduklarına dair elde edilen veriler de incelenecektir.

Benzer bir çalışma olarak Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Bölümü Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi adıyla, Yorulmaz (2019), bir makale yayımlamıştır. Yine öğrencilerin hemşirelik mesleğini neden seçtikleri ile ilgili bir çalışmaya

rastlanmaktadır. Özcan (2010), Meslek Lisesi Öğrencileri üzerinde okulu neden seçtikleri ve gelecekte ne yapmak istedikleri ile ilgili bir çalışma yapmıştır. Sağlık Meslek Liselerinin Sağlık Bakanlığına bağlı olarak eğitim verdiği yıllarda Filiz ve Ömer Özkan, araştırma alanı 1989-1990 ders yılında sağlık meslek lisesinde okuyan öğrenciler olan bir çalışma yapmışlardır. Öğrencilerin sosyoekonomik düzeylerinin de incelendiği araştırmada, öğrencilerin çok çocuklu ailelerden geldikleri, çoğunlukla fakir sayılabilecek ailelerin çocukları oldukları, seçimlerinde kısa yoldan hayata atılma isteğinin etkili olduğu ortaya konulmuştur. Ayrıca çalışmada, öğrencilerin hastanelerde hemşirelerin iyi hizmet verdiklerine inanıp inanmama durumları da sorgulanmıştır. Buna göre öğrenciler, geleceğin hemşireleri olarak günümüz hemşirelerinin hastanelerde iyi hizmet vermediklerini düşünmektedirler. Bu da çalışmanın dikkat çekici sonuçlarından bir tanesidir. Meslek seçimiyle ilgili bir diğer çalışma Muhasebe programı öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Dinç (2008), tarafından yapılan bu çalışma, Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisinde yayımlanmıştır. Araştırma sonuçları meslek seçiminde yüksek kazanç beklentisinin ikinci derecede önemli olduğunu ortaya koymuştur. Kariyer beklentisi ise meslek seçiminde belirleyici unsur olarak ilk sırada karşımıza çıkmaktadır. Yine hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimine ilişkin tutumları Pazarcıkcı ve Dilmen (2019), tarafından Mesleki Uygunluk ve Yaşamsal Nedenler başlıklı iki boyuttan oluşan bir ölçek kullanılarak ortaya konulmuştur. Çalışmada öğrencilerin işsiz kalmama, iyi para kazanılan bir mesleğe sahip olma istekleri öne çıkmıştır.

Güven (2019), lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarını incelediği tanımlayıcı çalışmasında cinsiyetin mesleği tercih etmede etkili olduğunu, kız öğrencilerin erkeklere göre mesleği daha yüksek oranda tercih ettiğini ortaya koymuştur. Yine hemşire yakını ve hastane deneyimi olanların, olmayanlara göre mesleği tercih etme oranlarında önemli farklar tespit edilmiştir.

Çapan ve Owen (2018), ortaöğretim öğrencilerinin meslek seçimlerinde akılcı olmayan düşünceleri üzerine bir çalışma yayımlamışlardır. Bu araştırmada öğrencilerin birçoğunun gerçekten uzak meslek kariyeri planladıkları sonucu oldukça dikkat çekicidir. Türkiye'de bu alanda yapılan çalışmaların ortak bulguları incelendiğinde öğrencilerin kısa yoldan meslek sahibi olabilmek, kazanç elde etmek amacıyla mesleği tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilir.

Pascual (2016), Filipinler'in Calabarzon bölgesindeki Rizal Üniversitesi öğrencilerinin katılımı ile yaptığı çalışmasında öğrenci tercihlerinde ebeveyn etkisinin öne çıktığını vurgulamıştır. Ayrıca çalışmada Aileye saygının Filipinli öğrencilerde birinci öncelik olduğu bu nedenle de ailelere duyulan saygı ve sadakatten dolayı kişisel arzuların ifade edilemediği belirtilmiştir. Araştırmada, tercihlerde ailenin yanı sıra ekonomik faktörlerin de belirleyici olduğu ifade edilmektedir. Tercihlerde akran faktörü en alt sırada yer almaktadır.

Görüldüğü üzere günümüzde sağlık hizmetleri alanında meydana gelen değişiklikler sonrası yapılmış bir çalışmaya rastlayamamış olmamız; konunun güncel bir çalışmaya ihtiyaç duyduğunu da göstermektedir. Bu çalışma, Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanındaki tüm sınıf düzeylerinde uygulanmıştır. Öğrencilerin mesleğe bakış açılarını da ortaya koyabilir nitelikte bir çalışmadır. Meslek seçiminde çoğu zaman aile etkili olabilmekte, aileler çocuklarını kendi hayalleri ve istekleri doğrultusunda seçim yapmaya zorlayabilmektedirler. Ailenin yanı sıra: Çevre, sosyoekonomik düzey, akademik başarı, imkânlara ulaşma durumları vb. birçok faktör tercihlerde etkili olmaktadır. Fakat bu çalışmada öne çıkarılmak istenen öğrencilerin sağlık personeli olmayı kendilerinin istemiş olup olmadıkları ve meslek için gerekli özelliklere sahip olup olmadıklarıdır. Sağlık meslek lisesi adı altında sağlık bakanlığı bünyesinde, hemşire, ebe ve sağlık memuru yetiştiren okullar günümüzde yerini Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine bırakmıştır. Bilindiği üzere 2018 yılı itibarı ile Sağlık Hizmetleri alanında hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı, sağlık bakım teknisyenliği dallarında eğitim verilmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu liselerindeki değişim ve yenilikler, bu alandaki çalışma sayısının az sayıda olmasına yol açmıştır. Yapılan çalışmaların ağırlıklı olarak yükseköğrenim düzeyinde olması lise düzeyinde yeni çalışmalara ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Yapılan çalışmalar; ortaöğretimdeki mesleki ve teknik okulların amaçlarını yeterince gerçekleştiremediğini göstermektedir. Söz konusu araştırmanın bu anlamda literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Tüm bunlar aynı zamanda çalışmanın araştırılmaya değer yanını ve temel motivasyonunu oluşturmaktadır.

1.1. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanındaki öğrencilerin alanı tercih etme sebeplerini belirlemektir. Bununla birlikte öğrencilerin alanı isteyerek tercih edip etmedikleri, eğitimlerine alanlarında devam edip etmeyecekleri, mesleklerini sürdürmedeki düşünceleri de ortaya çıkartılacaktır. Araştırmada öğrencilerin aileleriyle ilgili, eğitim, gelir durumu gibi sosyoekonomik özellikler de araştırılacaktır.

1.2 **Araştırmanın Önemi**

Eğitim çok yönlü bir süreçtir. Bireyde planlı, programlı bir biçimde davranış değişikliği meydana getirmek elbette dinamik olmayı gerektirir. Mesleki eğitim veren kurumlar diğerlerine göre farklı özellikler içerir. Bu kurumlar, öğrencilere mesleğin pratiğini yapma olanağı da tanırlar. Mart 2020'den beri devam eden salgın döneminde, önemi bir kez daha anlaşılan sağlık hizmetleri alanında hizmet vermeye aday öğrencilerin, farkındalık düzeylerini belirlemek bu bakımdan önem arz etmektedir.

Meslek seçiminde yapılacak yanlış bir tercih, bireyi tüm yaşamı boyunca etkisi altına alacaktır. Bu nedenle meslek seçimi konusunda öğrencilerin yeterli bilgiye sahip olmaları gerekmektedir. Eğitimin en alt kademesinden başlanarak öğrencilerin konuyla ilgili rehberlik çalışmalarına aktif olarak katılması, kendilerini keşfetme süreçlerinde doğru yönlendirilmeleri önemlidir. COVID-19 Küresel salgını ile mücadele edilen süreçte sağlık çalışanlarının son derece önemli bir görevi yürüttükleri bir kez daha görülmüştür.

Mesleki ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğü 21.yy için Mesleki ve teknik eğitimle ilgili öncelikli hedefleri: Mesleki ve teknik eğitimin katılımcı bir anlayışla yönetilmesi, nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi, mezunların üretime katılacak şekilde yetiştirilmesi, uygulanan programların iş piyasasının ihtiyaçlarına göre hazırlanması, eğitimin sosyal ve sektörel entegrasyonunun sağlanması, mesleki ve teknik eğitim sisteminin sürekli geliştirilmesi ve kalitesinin artırılması, öğrencilere temel becerilerin yanında üst düzey becerilerin, iş ahlakının ve girişimcilik anlayışının kazandırılması şeklinde ifade etmiştir. (MEB, 2012)

Görüldüğü üzere Mesleki ve Teknik eğitimin öncelikli hedefi üst düzeyde beceri kazandırılmış, girişimcilik ruhuna sahip ve iş ahlakı ile donatılmış elemanlar

yetiştirmektir. O halde, bir mesleğe yönelik eğitim-öğretim hizmeti veren kurumlara önemli sorumluluklar yüklenmektedir. Öğrencilerin sadece teorik bilgilerle donatılması yeterli gelmeyecek aynı zamanda onlara yapacakları işin gerektirdiği el becerisini de kazandırmak gerekecektir. Sağlık Hizmetleri alanı bu bakımdan da diğer alanlardan ayrı olarak ele alınmalıdır. (MEB, Mesleki ve Teknik Eğitim, 2019)

Görüldüğü gibi bu değişim ve gelişim süreci, okulların nitelikleri, dalları, okula kabul ediliş şartları ve öğrenci özellikleri düşünüldüğünde, alanda yapılacak yeni çalışmalar ortaya konulacak güncel veriler bakımından önem taşımaktadır.

1.2. Araştırmanın Etik Yönü:

Araştırmanın etik kurul izni, Çankırı Karatekin Üniversitesi Etik Kurulundan 25.08.2021 tarihinde 21 numaralı toplantı; kurum izni ise Çankırı İl Milli Eğitim Müdürlüğünden 04.11.2021 tarihli ve 36166908 numaralı valilik onayı ile alınmıştır. Etik Kurul ve kurum izinleri alındıktan sonra, araştırmanın yürütüleceği okulun araştırmacının çalışmış olduğu kurum olması vesilesi ile okul yöneticilerine ve sınıf rehber öğretmenlerine araştırma hakkında detaylı bilgi verilmiştir. Öğrencilerin eğitim ve öğretiminin aksamamasına özen gösterilerek öğrencilere dijital platform üzerinden veri toplama formu uygulanarak veriler aynı kanal üzerinden toplanmıştır.

1.3. Problem İfadesi

Bu çalışmanın amacı; Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında öğrenim gören, 9, 10, 11 ve 12.sınıf öğrencileri üzerinde, alanı tercih etme nedenleri üzerine inceleme yapmaktır.

Yapılan bu çalışmada aşağıda yer alan alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Öğrencinin cinsiyeti ile meslek tercihi arasında bir ilişki var mıdır?
2. Öğrencinin cinsiyeti ile okulu bitirdikten sonra mesleği yapma eğilimi arasında bir ilişki var mıdır?
3. Öğrencilerin sınıf seviyesi ile mesleği yapma eğilimleri arasında bir ilişki var mıdır?
4. Öğrencinin cinsiyeti ile lise tercihini yaparken yardım aldıkları kişiler arasında ilişki var mıdır?
5. Öğrencilerin cinsiyetleri ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanı seçimini etkileyen nedenler arasında ilişki var mıdır?

6. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında ilişki var mıdır?
7. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında bir ilişki var mıdır?
8. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında bir ilişki var mıdır?
9. Öğrencilerin ailelerin yaşadığı yer ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında bir ilişki var mıdır?
10. Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre mesleğin özelliklerine sahip olabilme yetileri nasıldır?
11. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri mesleki beceriler nelerdir?
12. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin hayata atıldıklarında gerçekleştirmek istedikleri meslekler nelerdir?
13. Öğrencilerin mesleki kariyerlerine ilişkin farkındalıkları nasıldır?
14. Öğrencilerin sınıf seviyeleri ile mesleğin özelliklerine sahip olma durumu arasında ilişki var mıdır?

Araştırmada ayrıca öğrencilerin sınıf düzeylerinde yükseköğrenime devam etme istekleri ve meslek tercihleri betimsel olarak araştırılmıştır.

1.4. Araştırmanın Kapsam ve İçeriği

Bu çalışma, Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanındaki öğrencilerin mesleğe bakış açılarını ortaya koymak amacıyla her sınıf düzeyinden uygulamaya alınmıştır. Meslek seçiminde çoğu zaman aile etkili olabilmekte, aileler çocuklarını kendi hayalleri ve istekleri doğrultusunda seçim yapmaya zorlayabilmektedirler. Belki sadece aile değil, çevre, sosyoekonomik düzey, akademik başarı, imkânlara ulaşma durumları vb. birçok faktör tercihlerde etkili olmaktadır. (Bölükbaş, 2018). Bu çalışmada, çalışmanın bulgularından yola çıkılarak öğrencilerin sağlık personeli olmayı kendilerinin isteyip istemedikleri ve meslek için gerekli özelliklere sahip olup olmadıkları da ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sağlık meslek lisesi adı altında sağlık bakanlığı bünyesinde, hemşire, ebe ve sağlık memuru yetiştiren okullar günümüzde yerini Millî Eğitim Bakanlığına bağlı Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerine bırakmıştır. Sağlık hizmetleri alanında hemşire yardımcılığı, ebe

yardımcılığı, sağlık bakım teknisyenliği dallarında eğitim verilmektedir. Bu durum bu alandaki çalışma sayısının az olmasına yol açmıştır. Yapılan çalışmaların yükseköğrenim düzeyinde olduğu görülmekte, lise düzeyinde sınırlı sayıda çalışma karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan çalışmalar ortaya koymaktadır ki; ortaöğretimdeki mesleki ve teknik okullar amaçlarını yeterince gerçekleştirememektedir. Bu okulların mezunlarının istihdam edilmeleri ve onların yüksekokula hazırlanmaları bakımından işlevlerinin yetersiz kaldığını söylemek mümkündür. Yine yapılan çalışmalara göre; bu alanda öğrenim gören öğrencilerin birçoğu bu alanı tercih etme sebebi olarak puanlarının bu alan için yeterli gelmesini göstermişlerdir. Hemşirelik mesleği seçimiyle sağlık meslek lisesi öğrencilerine yönelik yapılan bir çalışmada, alanı isteyerek, severek seçenlerin mesleğe bakış açılarının daha olumlu olduğunu ve mesleği bir profesyonellik mesleği olarak algıladıklarını ortaya koymuştur.

Araştırma Çankırı ili merkezinde, Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde, 2021-2022 eğitim-öğretim yılında Sağlık Hizmetleri Alanında öğrenim görmekte olan öğrencilerin katılımı ile gerçekleştirilecektir. Araştırma 9,10,11 ve 12.sınıf öğrencilerini kapsamaktadır.

1.5. Araştırmanın Hipotezleri

Araştırma sorularından yola çıkılarak geliştirilen hipotezler şu şekildedir: Meslek Lisesi Sağlık hizmetleri alanında öğrenim görmekte olan öğrencilerin sosyokültürel özelliklerinin okulu tercih etme sebepleri ile ilişkisi yoktur.

1. Öğrencinin cinsiyeti ile meslek tercihi arasında bir ilişki yoktur.
2. Öğrencinin cinsiyeti ile okulu bitirdikten sonra mesleği yapma eğilimi arasında bir ilişki yoktur.
3. Öğrencilerin sınıf seviyesi ile mesleği yapma eğilimleri arasında bir ilişki yoktur.
4. Öğrencinin cinsiyeti ile lise tercihini yaparken yardım aldıkları kişiler arasında ilişki yoktur.
5. Öğrencilerin cinsiyetleri ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanı seçimini etkileyen nedenler arasında ilişki yoktur.
6. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında ilişki yoktur.

7. Öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını görev yapma istekleri arasında bir ilişki yoktur.
8. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını görev yapma istekleri arasında bir ilişki yoktur.
9. Öğrencilerin ailelerin yaşadığı yer ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında bir ilişki yoktur.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmada, öğrencilerin sorulara doğru cevaplar vermeme olasılığı vardır. Ayrıca önceki yıllarda Sağlık Meslek Lisesi adıyla eğitim verilen zamanlarda mezuniyet sonrası istihdam edilme olurken, günümüzde bölüm adları ve statüleri oldukça değişmiştir. Bu yüzden bu yeni dallardan mezun öğrencilerin meslek sahibi olabilmeleri için bir yükseköğretim programına devam etme gerekliliği önemini arttırmıştır. Mezuniyet sonrası istihdam edilme oranı yüksekken bu okulların tercih edilme ve öğrenci profilleri değişiklik göstermekteydi. Günümüzde iş bulma, atanma durumu, sadece Ortaöğretim Başarı Puanı göz önünde bulundurularak okula öğrenci kabul edilmesi araştırmanın sonuçlarına etki edecek unsurlar olarak gözükmektedir. Bu da çalışmanın bir sınırlılığı olarak karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca yapılan bu araştırma;

1. Araştırmanın örneklemi olan, Çankırı il merkezinde yer alan Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinin sağlık hizmetleri alanı 9, 10, 11 ve 12.sınıflarında 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 305 öğrenci ile
2. Bu okuldaki öğrencilerin konuyla ilgili kişisel düşünceleriyle
3. Alan yazın taraması sonucu ulaşılan kaynaklarla
4. Araştırmada kullanılan yarı yapılandırılmış veri toplama formunda yer alan sorularla
5. Öğrencilerin veri toplama formunda yer alan sorulara verdikleri yanıtlar ile sınırlıdır.

1.7. Araştırmanın Sayıltıları

1. Yarı yapılandırılmış anket sorularının öğrencilerin meslek tercihlerini belirlemede yeterli olduğu varsayılmaktadır.
2. Yarı yapılandırılmış anket sorularının öğrencilerin sağlık alanını isteyerek tercih ettiklerini belirlemek için yeterli olduğu varsayılmaktadır.

3. Ankette yer alan sorulardan yola çıkılarak öğrencilerin eğitimlerine sağlık alanında devam edip etmeyeceklerinin belirlenmesinde yeterli olduğu varsayılmaktadır.
4. Öğrencilerin anket formunda yer alan sorulara tarafsız ve içten bir şekilde cevap verdiği varsayılmaktadır.

1.8. Araştırmanın Modeli

Çalışmada betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Karasar (2010) tarama modelini, geçmişte ya da halen var olan bir durumu ortaya çıkarmayı amaçlayan, olaya ilişkin katılımcıların görüşlerinin veya ilgi, yetenek, tutum vb. özelliklerinin belirlendiği çalışmalar olarak tanımlamaktadır. Araştırmaya konu olan birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır.

Araştırma tarama modelinde olup, ilk başta teorik kısmı oluşturmak için kaynak taraması yapılmıştır. Daha sonra belirlenen örneklem grubuna hazırlanan veri toplama formu uygulanıp amaçlanan bulgulara ulaşılmaya çalışılmıştır. Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında öğrenim gören: 9, 10, 11 ve 12.sınıf öğrencilerinin alanı tercih etme nedenleri ve etkileyen faktörlerin neler olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

2. MESLEK VE MESLEK SEÇİMİ İLE İLGİLİ KAVRAMLAR

Türk Dil Kurumuna göre meslek, gerekli eğitimlerle elde edilen, sistematik bilgiler ve becerilere dayandırılarak, topluma faydalı ürünler ortaya koymak, verilen hizmete karşılık para kazanılan kuralları önceden belirlenmiş iş demektir. Yine Türk Dil Kurumu sayfasında meslek kavramının kullanımıyla ilgili Osman Aysu'nun örnek bir cümlesi yer almaktadır: "*Araya giren yıllar zarfında meslekten kopunca eski arkadaşlarıyla ünsiyeti de kopmuştu."* (Güncel Türkçe Sözlük, 2022).

Meslek her en kadar bireyin geçim kaynağı olarak görülse de aynı zamanda belli bir donanıma sahip olmayı da gerektiren bir olgudur. Sırf maddi birtakım kaygılar güdülerek bir mesleğe sahip olma isteği şüphesiz hayatı olumsuz yönde etkileyecektir.

Meslek bireye sadece maddi kazanç sağlayacak, geçici süre yapılacak sonra değiştirilecek bir iş değildir. Bireylerin yaptıkları işler onların yaşam biçimini ve içinde bulunacakları ortamı da belirler. Emekli olma şartları ve süreleri dikkate alındığında ömrümüzün büyük bir bölümünü çalıştığımız ortamda geçirdiğimizi düşünürsek konunun önemi daha iyi anlaşılır. Meslek seçiminde bireylerin istedikleri, istemedikleri, kapasiteleri ve yatkınlıkları göz ardı edilirse meslekte mutlu olma ihtimali de düşer. Birey yaptığı işin kendisine uygunluğu oranında başarılı ve mutlu olur. Bu durumdan ülke ekonomisi de dolaylı olarak etkilenir. Tüm bunlara rağmen maalesef ülkemizde meslek seçiminde saydığımız hususlar hiçe sayılmakta, bireylerin ilgi ve yetenekleri yok sayılmakta, bireyin dışındaki faktörler öne çıkmaktadır. Tesadüfi olarak veya işsizlik nedeniyle bir mesleğe yönelenler azımsanmayacak kadar çoktur. Bununla birlikte ailenin isteği, çevresel faktörler ve maddi yetersizlikler bireyin meslek seçiminde etkili olmaktadır. (Eğitim-Birsen Stratejik Araştırmalar Merkezi, 2011)

Türk Eğitim Sen Genel Başkanlığı YÖK'ün TYT ve AYT baraj puanlarını kaldırılmasıyla birlikte mesleki ve teknik eğitimle ilgili değerlendirmelerde bulunmuştur. Açıklamada yükseköğretimin istihdam için mutlaka gerektiği algısının değiştirilmesi gerektiği ifade edilmiş, bunu gerçekleştirmek için de yapılması gerekenler: Mesleki ve teknik eğitimi güçlendirmek, öğrencilerin okullarını bitirince iş sahibi olmalarını sağlamak, yani onlara istihdam garantisi vermek, bu alana yatırım

yapmak, bu okulları nitelikli hale getirerek başarılı öğrencilerin mesleki okulları tercih etmesini sağlamak şeklinde sıralanmıştır. Ayrıca meslek liselerinin altyapısı, bina ve ekipmanlarının, bölgenin ve sektörlerin ihtiyacını karşılayacak düzeyde olması gerektiğini vurgulamıştır. Konuyla ilgili öğrencilerin mesleğe sağlıklı yönlendirilmelerinin gerektiği, sadece diploma sahibi olmak için bilinçsizce ve hedeflerinden uzak bir üniversite tercihi yapmalarının önüne geçilmeli denmiştir. Öğrencilerin yeteneklerine, ilgilerine, hedeflerine uygun seçimler yapmaları için öğretmenin yönlendirmesinin ve rehberlik hizmetlerinin etkinliğinin arttırılmasının yararlı olacağı ifade edilmiştir. Mesleki eğitimin özendirilmesinin yanında öğrencilerin eğitimin her kademesinde sağlıklı yönlendirilmesinin sağlanması, kademeler arası geçişte sağlıklı ölçme değerlendirme yapılmasının önemine değinilmiş, bu değerlendirmelerin hem akademik yeterlilikleri ölçecek hem de öğrencinin ilgi ve yeteneklerini keşfedecek ve destekleyecek nitelikte olması gerektiği bildirilmiştir.

Ayrıca Türk Eğitim-SEN'in konuyla ilgili "*2023'e doğru Meslekî ve Teknik Eğitim Çalıştayı"* başlıklı bir çalıştay düzenlediği de görülmektedir. Çalıştayda; Mesleki ve Teknik eğitim yönetim sitemi, Mesleki ve Teknik eğitimin geleceği, mesleki ve teknik öğretim faaliyetleri mesleki ve teknik eğitime öğretmen yetiştirme ve niteliği olmak üzere dört farklı komisyon çalışmalar yürütmüştür. Çalıştayda, "*meslek lisesi memleket meselesi*" denilip bu alana yetersiz öğretmen ataması olmasına vurgu yapılmıştır. Ayrıca çalıştayın sonuç raporu ve çözüm önerileri kitap haline getirilerek MEB'e sunulmuştur. (Türk Eğitim-Sen, 2022)

Eğitim-SEN'in 16 Şubat 2022 tarihli basın açıklamasında mesleki eğitimin ön plana çıkan sorunları şu şekilde sıralanmıştır:

- Eğitim programları ve mesleki yönlendirmede yaşanan eksiklikler,
- Öğretmen yetiştirmeden kaynaklı sorunlar, iş gücü ihtiyaç ve beceri analizinin yapılmaması,
- Beceri ve staj eğitiminde yaşanan yetersizlikler
- Öğretim programlarındaki eksiklikler
- Yetersiz rehberlik hizmetleri ile yaygın ve örgün eğitimde uygulanan programlarla uyumsuzluk**.**

Sözü edilen basın açıklamasında Mesleki eğitim kurumlarında, geniş tabanlı bir mesleki-teknik eğitim yerine dar kapsamlı "iş eğitimi" ile iş gücü yetiştirildiği ancak istihdam konusunda en küçük bir garanti ya da destek sunamayan bir süreç gerçekleştirildiği ifade edilmektedir. Bu da örgün mesleki eğitimin kendisinden beklenen, toplumsal-ekonomik: Ekonominin becerili insan gücü gereksinimini karşılama ve kaynakları insanların ihtiyaçları kadar kullanma rolünü; bireysel-ekonomik: Yüksek istihdam olanağı ve insanca yaşayacak ücret sunma rolünü yerine getiremediği belirtilmektedir. Ayrıca Türkiye'de özellikle son yıllarda mesleki eğitim merkezlerinin sayısında belirgin bir artış yaşandığından, on yıl önce 99 mesleki eğitim merkezinde 44 bine yakın öğrenci ve 3 bin öğretmen varken, 2020-2021 eğitim öğretim yılı sonu itibariyle mesleki eğitim merkezi sayısının 346'ya, öğrenci sayısının 160 bine, öğretmen sayısının ise 5 bin 882'ye çıktığından bahsedilmektedir. 2016-2017 eğitim öğretim yılından itibaren öğrenci sayısında yaşanan yoğun artışa rağmen yeterli öğretmen ataması olmamasına vurgu yapılmaktadır.

Mesleki Eğitimde Yaşanan Sorunlar başlığı altında meslek seçimine de değinilmiş, mesleki teknik eğitimin meslek seçimiyle başladığı vurgulanmıştır. Açıklamada: Öğrencinin karar verme ve seçim özgürlüğünü kullanması yeterli ve iyi bir rehberlik hizmetiyle ve öğrencilerin desteklenmesiyle gerçekleştirilebilir. Fakat meslek seçimi puanlama veya kontenjan yerleştirmesi şeklinde yapılmaktadır denmektedir. Yetersiz bütçe, ödenek eksikliği, kadrolu personel yetersizliği ve yeni teknolojik yatırımların yapılmaması gibi faktörlerle birlikte mesleki ve teknik eğitimde nitelik kaybının artarak sürdüğü ifade edilmektedir. ABD, İngiltere gibi ülkelerde mesleki eğitimin yüksekokulda verildiğinden, buna karşılık ilk ve orta öğretimde öğrencilere meslek tanıtımlarının yapıldığından ve el becerilerini geliştirmeye yönelik bazı dersler okutulduğundan söz edilmektedir. Ülkemizde ise mesleki eğitimin sadece meslek liseleriyle sınırlı kalmasının doğu olmayacağı, genel liselerde öğrencilere bazı temel becerilerin kazandırılmasının, öğrencilerin meslek sahibi olmalarına katkı sağlayacağı ifade edilmektedir. Nüfus yoğunluğu olmayan ve alanda sektör bulunmayan yerleşim yerlerine siyasi kaygılarla açılan okullarda, beceri eğitimleri aslına uygun olarak yerine getirilememektedir denilen açıklamada bunun önüne geçmek için, bölgelerin iş ve istihdam olanaklarının iyi analiz edilmesi, iş ve istihdam olanağı yüksek bölgelere okul açılması gerektiği önerisi sunulmaktadır.

Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencileriyle yapılan araştırma çalışmalarına bakıldığında öğrencilerin çoğunluğunun orta veya dar gelirli ailelerin çocukları olduğu görülmektedir. Araştırmalarda elde edilen veriler, açıklamada yer alan Mesleki teknik orta öğretime giren öğrencilerin büyük bölümü toplumun düşük gelirli, eğitim düzeyi düşük ve kırsal kökenli ailelerin çocukları olduğu görülmektedir. Çalışma hayatının "ara eleman" ihtiyacını bu okullardan karşıladığı, mezunların yetersiz eğitim sonucu işsiz veya düşük gelirli işlerde çalışabildikleri görülmektedir ifadelerini destekler niteliktedir.

Meslek dersi öğretmenlerinin özlük haklarında ciddi eksiklikler ve sorunlar olduğuna da değinilen açıklamada, Mesleki eğitim veren öğretmenlerin maaş karşılığı 20 saat ders okutmak zorunda olduğundan buna karşın genel kültür dersi öğretmenlerinin maaş karşılığı okutmak zorunda olduğu ders saatinin 15 saat olduğundan söz edilmektedir. Sistemdeki tüm sorunların öğretmen ve öğrenci niteliğinde düşüş yaşanmasına yol açtığı da vurgulanmaktadır. (Eğitim-SEN, 2022)

2.1. Meslek Kavramı

Birey mesleğe başladıktan sonra hayatı boyunca iç içe olacağı bir iş koluna sahip olur. Meslek seçimini isteksiz yapan, yaptığı işi sevmeyen kişinin mutlu ve başarılı olması neredeyse imkânsızdır. Kişiler ancak yetenekli oldukları alanla ilgili bir iş seçerlerse bu alanda kendilerini geliştirebilirler. Sınav sistemlerinin sıklıkla değiştiği, öğrencilerin bu değişen sisteme ayak uydurmakta zorlandığı bir eğitim sisteminde öğrencilerin meslek seçimleri de bir soru işaretidir. Gerekli yönlendirmelerin yapılmadığı, rehberlik servislerinden yeterince yararlanamayan öğrenciler çeşitli sebeplerle hiç bilmedikleri, fikir sahibi olmadıkları bölümlere yönelebilmektedirler. Yine öğrenciler bölüm seçerlerken ailelerinin, arkadaşlarının veya akrabalarının yönlendirme ve ısrarlarına maruz kalmaktadırlar. Bunun sonucunda eğitimlerine kendilerine uygun olmayan bölümlerde devam etmek zorunda kalan öğrenciler, güven ve uyum sorunu yaşayabilmektedirler. Değişim ve gelişimlerdeki hız, teknolojik ilerlemeleri bazı mesleklerin kaybolmasına bazı mesleklerin ise değişikliklere uğramasına yol açmaktadır. (EBSAM, 2011)

Baş döndürücü bir hızda gerçekleşen tüm bu yenilikler ve değişimler, değişen yaşam şartları, açılan yeni iş kolları şüphesiz meslek seçimini zorlaştırmaktadır.

2.2. Mesleki ve Teknik Eğitim

Mesleki ve Teknik Eğitim daha vasıflı bir işgücü elde edilmesine katkı sağlarken aynı zamanda işe uygun vasıfları öğrencilere kazandırmak için çaba sarf etmektedir. Bu sayede işgücünün yeniden yapılandırılmasına da katkı sağlamaktadır. Kalkınmış ülkelerde mesleki ve teknik eğitime öncelik veren politikalar da bu yaklaşımı desteklemektedir.

Mesleki ve teknik eğitim veren okulların öğrenci kalitesi de önemlidir. Öğrencinin mesleki bilgisi, becerisi ve alanındaki yetkinliği ne kadar iyiyse iş verimi de o kadar yüksek olur. Bununla birlikte Türkiye'de olduğu gibi diğer birçok ülke için de bu okullar akademik eğitimin yanı sıra cazip bir seçenek olma özelliği taşımaktadır. Ülkeler değişen iş koşulları ve yenilenen iş yapılarının bir sonucu olarak mesleki ve teknik eğitim programlarında güncellemelere gitmektedirler. (Cemaloğlu, 2020)

2.3. Yetenek

Bir kimsenin bir şeyi anlama veya yapabilme niteliği yetenektir. Herhangi bir duruma uyum sağlamada doğuştan getirilen özellikler yetenek kapsamında değerlendirilir. Yetenek, bireyin, kapasitesi, sınırlılıkları, dışarıdan gelen etkileri karşılayabilme yetisi gibi anlamlara da gelmektedir. Meslek seçiminde yetenek göz önünde bulundurulmazsa yanlış seçimler kaçınılmaz olacaktır. Yetenek meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken önemli özelliklerden birisidir. Ne yazı ki birçok birey ve aile meslek seçiminde bu hususa yeterince eğilmemekte ve bu da yanlış seçimler yapılmasına neden olmaktadır. Yanlış seçimlerin bireyi başarısızlığa götüreceğini söylemek mümkündür. Bununla birlikte yaşanması olası özgüven kaybı ve mutsuzluk bireyin iş doyumundan uzaklaşmasına yol açacaktır. Tıpkı bir domino taşı etkisi gibi birbiriyle bağlantılı sonuçlar ortaya çıkacak, bu sonuçlar da bireyin yaşamını uzun süreli ve kalıcı etkileyebilecektir.

2.4. Sağlık Hizmetleri Alanı

Bu alanda hasta bakımı ile ilgili iş ve işlemleri yapabilme yeterlilikleriyle donatılmış öğrenciler yetiştirilir. Değişen ve yenilenen mesleki ve teknik liselerin sağlık hizmetleri alanı, hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı, sağlık bakım teknisyenliği dallarına sahiptir. Bu dallardan herhangi birinde öğrenim gören öğrenciler meslek yüksekokullarının ilgili programlarında öğrenimlerini sürdürebilirler. Yeterli puanı almaları halinde ise Ebelik, Hemşirelik programlarına yerleşebilirler. Üniversiteyi

kazanamamış olsalar dahi kamu veya özel sektör yarımı olmaksızın tüm sağlık kuruluşlarında iş bulabilirler. (Mesleki Eğitim ve Öğretim Sistemini Güçlendirme Projesi, 2015)

2.5. Mesleğin Görev Yetki ve Sorumlulukları

Mesleki ve teknik Anadolu liseleri sağlık hizmetleri alanının hemşire yardımcılığı, ebe yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği bölümünden mezun olanlar, sağlık hizmetleri bünyesinde istihdam edilme olanağına sahiptirler. 22 Mayıs 2014 Perşembe günü yayımlanan resmî gazetede sağlık meslek mensupları ile sağlık hizmetlerinde çalışan diğer meslek gruplarının iş ve görev tanımları maddeler halinde belirtilmiştir. (Milli Eğitim Bakanlığı, 2015)

İlgili mevzuatta; Hemşire Yardımcısı, Ebe yardımcısı ve Sağlık Bakım Teknisyeninin görev yetki ve sorumlulukları ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Burada dikkat çeken husus, görev tanımlarının ve sorumlulukların ortak öğeler içeriyor olmasıdır. Yine MEB'in mevzuatından aldığımız bu bilgiler açıkça göstermektedir ki sağlık çalışanı olmanın gerektirdiği sorumluluklar daha farklıdır. DSÖ tanımına göre sağlık, bedenen ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmaktır. Sağlığın bu tanımından yola çıkarak, bu ölçütlerden herhangi birinde sorun olması, sağlığın kaybedilmesi, sürdürülememesi anlamına gelmektedir diyebiliriz. O halde, sağlığını herhangi bir sebepler veya oranda, geçici veya kalıcı olarak kaybetmiş bireylere bakım veren sağlık personelleri birtakım niteliklere ve mesleki yeterliklere sahip olmadırlar.

2.6. Meslek seçiminin önemi

Toplumlarda meslek seçimiyle ilgili faktörler farklılık göstermektedir. Sanayi devrimi öncesi aile üyelerinin aynı zamanda aile ekonomisine katkı sağlamak için güçleri ve yetenekleri doğrultusunda üretim sürecine katıldıkları bilinmektedir. Bundan dolayı, çocukların meslekleri aile mesleklerinden pek de farklı olamazdı. Sonraki dönemlerde ise artan meslek sayıları, bireylerin seçim yapmalarını daha zor ve karmaşık hale getirmiştir. Gençlik çağına kadar kendini yeterince tanıyamayan birey, yanlış seçim yapma endişesi taşımakta, bu da alacağı kararlarda başkalarına bağımlı olma sonucunu doğurmaktadır. Elbette bu kadar önemli bir kararda fikir alınması gereklidir. Fakat bu kararda en doğrusu, gerçekten bu işi bilen, uzman ve yetkin kişilerin görüşlerinden yararlanılmasıdır. (Özcan, 2010)

Meslek seçimi, bireyin seçenekler arasından, kendi kişisel özelliklerine, beklentilerine, ilgi ve yeteneklerine uygun bulduğu alan yönelmesi işidir. Bu süreçte atılacak doğru adımlarla meslekte başarı arasında doğru orantı vardır. Şu veya bu sebeplerle, aile, akraba veya arkadaş baskısı ile bir mesleğe yönelmenin sonuçları her zaman memnun edici olmayabilir. Bireyin bilgisini, görgüsünü, kültürünü arttırması, belli bir olgunluğa erişmesi, farklı meslek kollarına yönelmesine de olanak sağlayacaktır. (Köroğlu, 2014).

2.7. Mesleğe Yönlendirme

Mesleğe yöneltme; meslek seçiminde bireye rehberlik etme, onu ilgi, yetenek ve niteliklerine göre uygun mesleklere yönlendirme etkinliklerinin tümüdür. Bunun için bireylerle görüşmeler yapılıp onlara birtakım testler uygulanabilir. Bireylerin çevreleri, arkadaşları, aileleri ile görüşmeler yapılarak haklarında bilgi toplanabilir. Tüm bunlardan sonra elde dilen veriler, bilgiler ışığında en uygun mesleğe yönlendirme yapılabilir.

Bu konuda başta rehberlik branş öğretmenlerine olmak üzere öğretim kademelerindeki tüm öğretmenlere iş düşmektedir. İlköğretim ve ortaöğretim kademesinde görev yapan öğretmenler, öğrencileri keşfetme sürecinde daha aktif rol aldıkları için hem öğrencilere hem ailelerine gerekli bilgi akışlarını sağlarlarsa meslek seçimindeki payları artacaktır. (Turan ve Kayıkçı, 2019).

2.8. Meslek Seçimine Etki Eden Faktörler

Birey meslek seçiminde içerisinde bulunduğu sosyal çevreden büyük ölçüde etkilenmektedir. Okul, aile, arkadaş çevresini kapsayan sosyal çevre bireylerin yaşamına da yön vermektedir. Bazen, bireyin yaşamında karşılaştığı herhangi bir durum ileride yapacağı mesleği belirlemekte, bu seçim çevresinde gördüğü bir örnekten yola çıkarak da olabilmektedir. Meslek seçimi tamamen, bilinçli, düzenli bir şekilde ilerleyen bir süreçle gerçekleşebileceği gibi, bunun tam tersi bir biçimde, tesadüfler veya zorlamalarla da gerçekleşebilmektedir. (Razon, 1983).

2.8.1. Meslek Seçiminde Ailenin Önemi

Toplumsal özelliklerin değişmesiyle, aile yapısında da değişiklikler olmuştur. Değişen bu yapı bireyleri de olumlu veya olumsuz yönde etkilemektedir. Ailenin eğitim durumu, yaşam standartları, ekonomik koşulları bireylerin seçimlerinde etkili

olmaktadır. Son zamanlarda ailelerin eğitime verdiği önemin arttığını gözlemekteyiz. Çocuklarının en az lise diploması alması gerektiğini düşünen aileler, eğitime devam etme isteği duymayan çocuklarına bu konuda baskıcı ve ısrarcı olabilmektedirler. Bu konu başka bir araştırma veya tartışma konusu olmaya açıksa da ailelerin bu baskıcı tutumları meslek seçiminde de karşımıza çıkmaktadır. Ekonomik düzeyi düşük aileler, çocuklarını kısa yoldan meslek sahibi olabilecekleri alanlara yönlendirirken onların ilgi, yetenek ve isteklerini göz ardı edebilmektedirler. (Vurucu, 2010).

Yine ailelerin eğitime ve eğitimden beklentilerine bağlı olarak tutumları değişkenlik göstermektedir. Günümüzde hala kız çocuklarının eğitimlerini devam ettirmelerine izin vermeyen, erkek çocuklarının eğitimlerine destek veren aileler vardır. Bu gerçekten yola çıkarak şunu söyleyebiliriz ki, ailelerin ihtiyaç ve beklentileri meslek tercihinde etkili olabilmektedir. Ailelerinden bağımsız hareket edemeyen öğrenciler, onların seçimlerini kabul etmek zorunda kalabilmektedirler. (Kılıç, 2019).

2.8.2. Meslek Seçiminde Okulun Önemi

Okul, bireylerin sadece eğitim aldığı kurumlar değildir, aynı zamanda onların sosyalleşme süreçlerine de katkıda bulunur ve bu sürecin yürütüldüğü ortamı sunar. Bireyin gelişiminde aileden sonra en önemli kurum okuldur. Okul, aynı zamanda bireyleri hayata hazırlamayı da amaçlamaktadır. Okul kalitesi, fizik şartları, sınıf mevcutları, öğrencilerin gelişimine olanak tanıması önemlidir. Okulların araç-gereç donanımı da kalitesini etkileyen bir unsurdur. Öğrencilerin meslek seçimlerinin okulun sahip olduğu donanımlarla da ilgisi vardır. Laboratuvarı, atölyesi, spor salonları, kütüphanesi ve buna benzer imkânları bulunan okulların öğrencilerin meslek seçimine yönelmelerine de katkısı olacaktır. Teknik ve sosyal donanımlara sahip okullardaki öğrenciler bu olanaklardan yararlanmaları nedeniyle bazı mesleklere yöneleceklerdir. Elbette bunların yanı sıra okul türü, uygulanan müfredat programının da meslek seçimine etkisi bulunmaktadır. Öğrenciler farklı çevrelerden gelen, farklı sosyokültürel özelliklere sahip arkadaşlar edinirler ve bu sosyalleşme süreci de meslek seçiminde etkili olabilir. Okul ortamında, kendini tanıma, yeteneklerini keşfetme, ilgilerini geliştirme imkânı bulan bireyler, meslek seçimlerini de bu ölçütlere göre yapacaktır. (Özcan, 2010)

Turan ve Kayıkçı (2019), lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçimlerinde okul rehberlik hizmetlerinin rolünü araştıran bir çalışma yapmıştır. Araştırma sonuçlarına

göre çoğu öğrenci okuldaki mesleğe yönlendirme faaliyetlerini yetersiz bulmaktadır. Bununla birlikte mesleki eğitimde birtakım sorunların yaşandığı da bir gerçektir. Sönmez (2008), yaptığı bir çalışmada, ülkemizdeki mesleki eğitim sorunlarından ve örgün eğitimi yeniden yapılandırma sürecinden bahsetmiştir. Çalışmada özellikle yükseköğrenime geçişte öğrencilerin tercihlerini, meslek liseleri katsayı uygulamasının etkilediği tespit edilmiştir.

Cengiz ve diğerleri (2017), öğrencilerin meslek seçimlerinde okulların etkisi üzerine bir araştırma yapmışlardır. Araştırma okul türlerinden herhangi birini tercih eden öğrencilerin, birbirleriyle benzer faktörlerden etkilendiklerini ortaya koymuştur. Etkilenme nedenleri okul tercihlerine göre anlamlı bir değişkenlik göstermemektedir.

Yorulmaz (2019), tarafından Sağlık Yönetimi bölümünü tercih eden öğrenciler üzerinde yapılan araştırmada, öğrencilerin bu bölümü puanları yettiği için tercih ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır.

2.8.3. Meslek Seçiminde Çevrenin Önemi

Meslek seçiminde yanlış bir karar vermemek için bireyin ilgi ve yetenek sahibi olduğu bir mesleğe yönlendirilmesi gerekir. Bazen bu husus atlanabilmekte, yetenekli çocuklar kendilerini ilgili alanlarda gösterememektedir. Çevre bu süreci olumlu veya olumsuz etkilemeye kapasitesine sahiptir. Ailenin sahip olduğu olanaklar, gelir düzeyi, yerleşim yeri gibi faktörler meslek seçim karanına dâhil olmaktadır. İçerisinde bulunulan çevre, buradaki ekonomik faaliyetler de son derece önemlidir. Erken yaşta bu faaliyetlerin içerinde bulunmak zorunda kalan çocuklar, başka bir mesleğe yönelme fırsatı bulamamaktadırlar. Başka meslekleri tanıyamadıkları için de çevrelerinin etkisinde, kendiliğinden bir mesleğe yönelmiş olurlar.

Toplumlarda geçim kaynağı olarak hangi hizmet kolu yer alıyorsa, bireyler de ilgili mesleklere yönelmektedirler. Sanayi veya tarım sektörü ön planda olan toplumlar da seçimler de ona göre olacaktır. Yine toplumlarda maddi getirisi yüksek meslekleri her zaman tercih sebebi olmuştur. Kitle iletişim araçlarının seçimlerimizde etkili olduğu da bir gerçektir. Çağın meslekleri kavramının da hayatımıza girdiği şu yüzyılda, elbette favori meslekler de değişmektedir. (Cırdı ve Bulu, 2021).

Bunlarla birlikte kişisel birtakım özellikler, dini değerler, inançlar, örf, adet, gelenek görenekler de meslek seçimi üzerinde etkili olmaktadır. Bazı toplumlarda ayıp veya

günah sayılan meslekler kabul görmezken kimi toplumlarda bunun tam tersi görüşler söz konusu olabilmektedir. Dini inanç ve tutumlar kimi meslekleri öne çıkartırken kimilerine de seçme olanağı tanımamaktadır. Toplumsal baskı nedeniyle, bireyler belki de çok yetenekli oldukları bir alana yönelmemeyi tercih etmektedirler. Bu nedenlerle, meslek seçiminde hata, pişmanlık, yanlış karar verme her zaman söz konusu olmuştur. Ailelerin kız erkek çocuk algıları da çocuklarının meslek seçimini yönlendirmektedir. Aileler, kız çocuklarına, uygun olduğunu düşündükleri mesleklerin dışında bir seçenek tanımazlar. Bu da meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken hususların yok sayılmasına yol açar.

2.9. Sağlıklı Meslek Seçiminin Aşamaları

Meslek seçimi bir anda gerçekleşen bir eylem değildir. Aksine başlangıcı çocukluk dönemine dayanan uzun bir süreçtir. Çocukluk dönemindeki gözlemler ve yaşantılar meslek seçimine etki etmektedir. Bilinçli karar verme adına atılan ilk adım lise ve alan tercihleridir. Bu süreçte atılacak adımların ve meslek seçiminin sağlıklı olabilmesi için birey öncelikle kendini tanımalıdır. İlgi, yetenek ve ihtiyaçlar doğru tespit edilirse mesleğe yönelim de doğru olacaktır. Zekâ, kalıtım, çevre etkileşimi ile sağlanan gelişim, bir iş yapabilme gücüne dönüşmekte buna göre çevre olanakları doğrultusunda kişi kendi gelişine katkı sağlayacak ve yeteneklerini gösterebilecektir.

Günümüzde yetenek ölçülebilen bir kavram olarak karşımızda durmaktadır. Bunun için psikolojik testler, genel ve özel yetenek testleri kullanılabilir. Genel akademik başarıyı, sözel ve sayısal düşünme yeteneklerine ilişkin puan ile belirlemek mümkün olmaktadır. Buna karşın bazı meslekler ve öğrencileri bu mesleklere hazırlayan programlara uygunluğu anlayabilmek için özel yeteneklerin bilinmesi gerekmektedir. Bireyin, belli bir zihinsel veya fiziksel faaliyeti öğrenebilme kapasitesi özel yetenek olarak adlandırılır. Bireyin beklentileri, kişisel özellikleri ile mesleklerin özellikleri uyumlu ise mutluluk ve başarılı bir gelecek mümkün olabilir. Tercih edilmesi düşünülen mesleklerin iş bulma olanaklarının, kazanç durumunun, gelecekteki toplumsal statüsünün, çalışma ortamının beklentilerle uyuşup uyuşmadığı kontrol edilmesinde de yarar vardır.

Sağlıklı meslek seçiminin ikinci aşaması seçilecek mesleği tanımadır. Seçilecek meslek konusunda bilgi sahibi olmak son derece önemlidir. Mesleği tanımak için şu sorulara cevap aranması yararlı olacaktır:

- Meslek hangi yetenekleri, ilgileri, kişilik özelliklerini, fiziksel özellikleri gerektirmektedir?
- Meslekte yapılan işler nelerdir?
- Mesleğin çalışma ortamı nasıldır?
- Mesleğin kazanç durumu nedir?
- Önümüzdeki on yıl içinde mesleğin ülkemizdeki durumu nasıl olacaktır?
- Meslekte yükselme olanakları nelerdir?
- Meslek, staj, zorunlu hizmet gibi çalışmaları gerektirmekte midir?

Sağlıklı meslek seçiminde üçüncü adım mesleğe hazırlık yapan yükseköğretim kurumları hakkında bilgi edinmektir. Seçilen mesleğe eleman yetiştiren yükseköğretim kurumları hangileridir? Okulların kontenjanları nasıldır? Hangi puan türünde öğrenci kabul edilmektedir? Önceki yılların taban puanları kaçtır? Kaç yıl öğrenim görmeyi gerektirmektedir? Öğrenim maliyeti, harçlar, kitaplar, gerekli diğer harcamalar, burs olanakları nelerdir? Okulun bulunduğu yer, bölgenin öğrenciye sunacağı olanaklar öğrenci için yeterli midir? Sorularına cevap aranmalıdır. Ayrıca birey, tercihlerini yaparken üniversite mi bölüm mü daha önemli sorusunu kendine yöneltmelidir. İl dışı tercihte bulunacakların okula ulaşım, barınma, yeme-içme vb. olanakları göz önünde bulundurması yarar sağlayacaktır.

Şüphesiz her mesleğin gerektirdiği birtakım özellikler vardır. Bu nedenle mesleklerin gerektirdiği özellikleri çeşitli kaynaklardan araştırmak yerinde olur. Meslekleri tanımak için, meslek odaları tarafından çıkarılan yayınlar, meslek tanıtım rehberleri, yazılı ve görsel basında mesleklerle ilgili çıkan yayınlar, İŞKUR meslek danışma merkezleri veya üniversitelerden yardım alınabilir. Ayrıca mesleği yapan kişilerden bizzat görüşülerek elde edilecek bilgiler de bu konuya katkı sağlayabilir. Bireyin tek bir mesleğe yönelmek yerine olası bir durum için seçenekler oluşturması da yararlı olacaktır.

Sağlıklı meslek seçiminde dördüncü adım: Karar verme aşamasıdır. Bu son aşamada belirlenen meslekler arasından isteklere uyan yönleri daha fazla olanlar arasından seçim yapılır. Seçim yapılırken göz önünde bulundurulup dikkat edilmesi gereken hususlar vardır. Bireyin özelliklerine uymadığı halde beğendiği veya sevdiği birine özenerek meslek seçmesi doğru değildir. Bununla birlikte günün koşullarına göre ön

plana çıkmış meslekler, sadece çekiciliği düşünülerek tercih edilirse psikolojik doyuma ulaşılmasını engelleyebilir. Kişinin saygınlığı seçtiği meslekten çok o mesleği nasıl yaptığıyla alakalıdır. Puana göre hedef düşürerek, bir üniversite okuyayım da ne olursa olsun yaklaşımı ile karar vermek de hatayı beraberinde getirecektir. Bu durumda mantıklı olan, istenilen hedefe ulaşmak için, hedefi küçültmek değil gayreti fazlalaştırmak olmalıdır. Önceden bir hedef belirlememek, seçim aşamalarında yapılması gerekenleri yapmadan kararı son ana bırakmak, hele bir puanım belli olsun, puanıma gire seçim yaparım demek de sağlıklı karar vermeyi engelleyecektir. (Doğru Meslek Seçiminin Aşamaları Nelerdir?, 2009). Sonuç itibarı ile bireyin yetenekleri, ilgileri, istek ve beklentileri dışında, maddi kaygılar veya birtakım zorunluluklara dayanarak tercihte bulunması, yapacağı işten manevi doyum alamamasına yol açabilir.

Enstitü resmi adıyla uzaktan eğitim kursu hizmeti veren İstanbul İşletme Enstitüsü meslek seçimiyle ilgili "5 Adımda Meslek Seçimi" başlığı altında yukarıda sözü edilen adımlar dışında farklı olarak iki başlık daha ele almıştır. Üniversite sınavı ve Pes etmek yok başlıklarında konunun farklı yönlerine değinmiştir. Üniversite sınavı başlığında: Üniversite sınavı "öğrencilerin korkulu rüyası" ve "hayatın en önemli dönüm noktası" olarak adlandırılmıştır. Hayat haritasının iki sınav gününe bağlı olmasına vurgu yapılan açıklamalarda, sınav günlerinde bir aksilik çıkmaması ve hasta olunmaması için dua etmekten başka çare olmadığı ifade edilmektedir. Pes etmek yok başlığı altında ise öğrencilerin sınav sonuçları açıklandıktan sonra istedikleri sonucu elde edememeleri halinde ne yapmaları gerektiğinden söz edilmektedir. Birilerini mutlu etmek veya sınavı kazanamamış denmesinin önüne geçmek için puana göre tercih yapılmaması, bir yıl boşa gidecek düşüncesiyle hareket edilmemesi gerektiği vurgulanmaktadır. İstemeden, sadece itibar sahibi olabilmek için meslek seçmenin meslek seçimindeki en önemli hatalardan birisi olduğu ifade edilmektedir. Konuyla ilgili görüşlere Harvard Üniversitesinde araştırmacı, danışman ve yazar Dana Telford'dan aktarılan bir sözle son verilmektedir: *İnandığımız şeyler yaptığımız şeylerden farklı olduğunda, gerçek mutluluk mümkün değildir.* (5 Adımda Meslek Seçimi Nasıl Yapılır?, 2021)

Rehberlik ve Psikolojik danışma ile meslek rehberliği ve danışmanlığı konularında alana öncülük eden çalışmalar yapan Prof. Dr. Yıldız Kuzgun tarafından hazırlanan Meslek Seçiminde Bilinmesi Gerekenler adlı yazıda, çarşıya alışverişe çıkmadan önce

alacaklarıyla ilgili liste oluşturan, kalite ve maliyet araştırması yapan kişi ile üniversite eğitimi ve meslek seçiminde araştırma yapan kişiyi birbirine benzetilmektedir. Her ikisinin de yeterli araştırma yapmaması, bilgi edinmemesi halinde hayal kırıklığına uğrayacağından söz edilmektedir. Mesleğin niteliklerine uygun olup olmadığını araştırmadan mesleğe yönelen, ekonomik durumu iyi olduğu halde yanlış alanları tercih eden öğrenciler, meslek hayatlarında mutsuz olabilmektedirler denilen yazıda, bireyin bir mesleği istemeden yapma olasılığının olduğundan fakat istenmeden yapılan bu mesleğin saygın bir üyesi olma olasılığının olmadığından söz edilmektedir. Bireyin gelişim ve değişim sürecinin ömür boyu devam etmesinin, bu uzun ve dinamik sürecin kendini tanımayı zorlaştırmasına neden olduğu ifade edilmektedir. Öğrencilerin iyi bir üniversite olsun da bölüm önemli değil anlayışı farklı sorunları da beraberinde getirmektedir. Burada asıl önemli olan okuldan çok öğrencinin niteliğidir. Şartları istenilen düzeyde olmayan bir üniversitede öğrenim gören nitelikli ve gayretli bir öğrenci kendini geliştirme potansiyeline sahiptir. Elbette bunun tam tersi çok iyi bir üniversitede gerekli gayreti ve çalışmayı göstermeyen bir öğrenci kendini yetiştirmede yetersiz kalabilir.

Gelecekte hangi mesleklerin öne çıkacağına dair araştırma yapmak önemli olsa da teknolojik değişimlerde yaşanan hız ön plandaki mesleklerin değişimine de yansımaktadır. Günümüzde ülkemizde de bunun örneklerine rastlamaktayız. Gençlerin seçeceği meslekten çok hızlı değişime ayak uydurabilmeleri için ne gibi bilgi ve becerilerle donanmış oldukları önemlidir. Teknolojik gelişmelerle beden gücü ve el becerisi yerine beyin gücü önemini arttırmaktadır. Bunun bir gereği olarak matematik ve mantık alanlarında gelişime önem verilmesi, akıl yürütme, yargılama yeteneklerini geliştirici etkinliklere ağırlık kazandırılması gerekmektedir. Günümüz öğrencilerindeki ezberleme, geçer notla yetinme, günü kurtarma gibi tutumlar gelecekteki değişimlere ayak uydurma şansını zayıflatacaktır. Gençlerin değişik insanlarla, değişik koşullarda çalışma esnekliği kazanmış olmaları, belirsizliğe uyum sağlayabilme ve yaratıcılık özellikleri de iş hayatında başarıya ulaştıracak etkenlerdendir.

Prof. Dr. Yıldız Kuzgun ’un üzerinde durduğu hususlardan bir tanesi de ÖSYM’nin öğrencilerin en çok istedikleri programı listenin başına yazdıklarını varsaydığıdır. Bu da öğrencinin zihinsel, bedensel, duyuşsal ve ekonomik olanaklarına en çok uyan

programdır. Zekâsı sayesinde seçkin öğrencilerin bulunduğu bir öğretim programına kaydolmuş çok zeki fakat rahatını önemseyen bir öğrenci, gayretli ve disiplinli çalışmayla başarılı olunacak bir öğretim programından mezun olmakta zorlanabilir. Bu tür durumlarda öğrenciler bulundukları durumdan hoşnut kalmadıkları gibi eğitimlerini yarıda da bırakabilmektedirler.

Kendini tanıma ve kendini bilmenin olgunluğun ilk şartı olduğu vurgulanan yazıda, gençlerin kendini tanımasını zorlaştıran birtakım etkenler sıralanmıştır: Ergenlik döneminde çoğu öğrenci deneyim yetersizliği yaşamaktadır. Eğitim kurumlarının çoğu ise seçmeli dersler, kulüp faaliyetleri, hobi geliştirici kurslar vb. bireyin yeteneğini keşfetmesine olanak sağlayan ortam hazırlamada yetersiz kalabilmektedir. Okullar başarıları fark ederek ödüllendirmede fen ve matematik dışındaki alanlarda pek de etkili olamamaktadır. Yine üstün özellikleri ve başarısı ile öne çıkan öğrenciler dışındaki öğrencilerle ilgili net bir kanaate sahip olunmaması da öğrenci hakkında yeterli bilgiye sahip olunmasına engeldir. Özellikle ergenlik döneminde kimlik oluşturma çabası, kendini kanıtlama çabası, istendik yönler yönünden güçlü görünme isteği kendilerini sağlıklı ifade edememelerine yol açmaktadır. Yaşadığı çevreyi, ana babasını memnun etme isteği hareket eden gençler, zayıf yönlerini yok sayma, ana babasının hoşuna gidecek bir kimlik geliştirme zorunluluğu hissetmektedir. Kendi özelliklerine yabancı, başkalarının isteklerine, beğenilerine aşırı derecede duyarlı gençler ilgi ve yeteneklerine uygun olmayan, ulaşılması zor eğitim ve meslek hedeflerine yönelmekte, hedefleri gerçekleşmeyince de çöküntü yaşamaktadır.

Gençleri yanlış tercih yapmaya iten faktörlerden birisi de kısıtlı bilgi imkânı sunan çevresel faktörlerdir. Dar ve küçük çevrede bilgi edinme olanakları kısıtlı kalabilmektedir. Bu çevrelerde polislik, öğretmenlik, hemşirelik dışındaki meslekler için uygun örnekler bulunamayabilir ve bu yüzden seçenekler bu ve benzeri birkaç meslek alanı ile sınırlı kalabilir. Bilgi kaynaklarından habersiz veya bilgi kaynaklarına ulaşmada güçlük yaşama yetersiz bilgiyle sağlıksız karar vermeye yol açabilmektedir. Öğrencinin korkuları, kendine olan güvensizliği de bilgiye ulaşma isteğini olumsuz etkileyebilmekte, değişik durumlara uyum sağlama ve esnek olabilme becerisini azaltabilmektedir. Esnek düşünme gücünü kendinde bulamayan birey, seçenekler karşısında bocalayıp kararsızlık yaşayabilir. Kendini tanıma çabası içinde olmayan genç, başka seçenekler oluşturma ve araştırma yapmada isteksiz olabilir. Bunun yanı

sıra kendini tanıyan, olanaklarını, sınırlılıklarını, gerçekte ne istediğini bilen genç seçenekleri değerlendirir, kendiyle ilgili gerçeklerle yüzleşmekten kaçınmaz.

Kendini ve meslekleri tanımak için neler yapmalı? Sorusu içerisinde ÖSYM'nin adayların kendilerini tanımaları, yükseköğretim programları hakkında bilgi edinmeleri için bazı ölçme araçları ve yayınlar hazırlattığından söz edilmektedir. Kendini Değerlendirme Envanteri, BİLDEMER (Bilgisayar Destekli Meslek Rehberliği) programı ve "Üniversiteler, Yükseköğretim Programları ve Meslekler Rehberi" adlı kaynak kitaplar kullanılmaktadır denmektedir.

Vurgulanan bir diğer husus da bireyin kişilik gelişim dönemlerini sağlıklı geçirmesiyle meslek seçimi konusunda verilecek kararın sağlıklı olması arasındaki ilişkidir. Karar dayanağını kişinin özünden almalıdır. Kişilik gelişimleri sağlıklı olan, kendini tanıyan ve kendini gerçekleştirme çabasında olan kimseler gerek kendilerine gerekse çevre olanaklarına ilişkin doğru, ayrıntılı ve gerçekçi bilgilere sahip olduklarından, doğru karar vermekte güçlük çekmemektedirler. Çünkü kendi ile barışık kişilerin karar verme sürecinde, kendilerine ve seçeneklere ilişkin gerçekleri çarpıtma, bazılarını yok sayma gibi, bilinçli ya da bilinçdışı etmenlerin yeri yoktur. (Kuzgun, 2022)

2.10. Kişisel Niteliklerin Belirlenmesi

Bireylerin sahip oldukları kişisel özellikler meslek seçiminde önemlidir. Kimi alanlar bireylerden fiziksel birtakım ölçütleri sağlamalarını isteyebilmektedirler. Emniyet veya Silahlı kuvvetler mensubu olmak isteyenler geçerli boy ve kilo şartlarına sahip olmalıdırlar. Cinsiyet ve yaş da tıpkı boy ve ağırlık ölçütleri gibi meslek seçiminde ön plana çıkabilmektedir. Kız veya erkek olma, fiziksel özelliklerde, duyuş biçiminde, güç veya dayanıklılıkta farklılıklar meydana getirir. Bu da yapılacak işin ve işi yapacak bireyin şartlarını belirlemektedir. Bireyin sağlık durumu da yapacağı iş üzerinde etkilidir. Bazı mesleklerde görme ve işitme ile ilgili problemler engel teşkil etmezken, bazı mesleklerde belli koşulları sağlamak zorunluluğu vardır. İşitme engelli bir birey telefon operatörü olamamakta fakat bilgisayar operatörü olabilmektedir. Bununla birlikte görme engelli bir birey, telefon operatörlüğü yapabilmektedir. Fazla dinamik ve enerjik olmayı gerektiren meslekleri tercih edeceklerin kişisel özelliklerine dikkat etmesi gerekir. Çabuk yorulan, uzun süre ayakta kalamayan bir birey masa başı işini tercih edebilecektir. Meslek seçiminde bireyin gelişim özellikleri, fiziksel ve

psikolojik gelişimi de önemli bir konudur. Görünüş, ses tonu gibi özellikler, halkla ilişkiler vb. göz önünde bulunmayı gerektiren mesleklerde önem kazanmaktadır.

Bireyden bireye farklılık gösteren zekâ düzeyi de meslek seçiminde etkilidir. İnsanlardaki zekâ gelişimi üzerinde en önemli belirleyiciler kalıtım, aile, kültür, ilk yaşam tecrübeleri ve eğitimdir (Yavuz, 2003). Öğrenme, öğrenilenleri kullanabilme, çözüm bulma ve yeni durumlara uyum sağlayabilme yeteneği zekâdır (Semerci, 2006). Tıp alanında çalışacak bir bireyle herhangi bir alanda örneğin hazır giyim atölyesinde çalışacak bireyin zekâ türleri ve düzeyleri birbirinden farklıdır. Yetenek, bireydeki gizli gücü ifade den bir kavramdır(orgm.meb.gov.tr). Yeteneklerin açığa çıkartılması ve geliştirilmesinde ailenin ve öğretmenlerin rolü büyüktür. Çok sayıda yetenek türü olduğundan söz edilebilir. Bunlardan bazıları: Genel akademik, sözel, sayısal, şekil ilişkilerini görebilme, büro işleri, göz-el koordinasyonu, parmak becerisi vb. yeteneklerdir. (Berdan, 2018). İlgi ise bireyin kimsenin bir zorlaması olmadan birtakım etkinliklere yönelmesi veya yaptığı bir faaliyeti yeniden yapma isteğidir. Bir bakıma o işi, kendi içinden gelen bir istekle yapmasıdır. İşte bu iş ve işlemler bireylerin ilgi alanlarını ortaya koyar.

2.11. İlgi Türleri

İlgi türlerini Super (1957), şu başlıklar altında toplamıştır: Bilimsel, Teknik veya maddi ilgi; Sosyal yardım, İş ayrıntıları, İş teması, Edebiyat, Müzik ve Sanat ilgisi. Holland (1992) ise kişilik tipleri ve bu tiplere uygun çalışma alanlarını şu şekilde belirtmektedir:

- Gerçekçi Tipler: Gelişmiş kaslara, güçlü bedene, baskın erkeksi özelliklere sahiplerdir. Mütevazı, sakin ve sabırlıdırlar. Beden ve kas etkinliği gerektiren işlerde başarılı olurlar. Polislik, çiftçilik, teknisyenlik vb. meslekler için uygundurlar.
- Entelektüel Tipler: Düşünmeyi iş üretmeye tercih ederler. Bedensel faaliyetlerden çok zihinsel faaliyetlerde bulunurlar. Zihinsel güç kullanmakta daha iyidirler. Herhangi bir olayı en ince ayrıntılarıyla ele almaktan hoşlanırlar. Yorumda bulunmayı severler. Entelektüel kişilik tipindeki insanlar için; biyoloji, fizik, sosyoloji, tıp, mühendislik gibi alanlar uygundur.

- Sosyal Tipler: Bu kişilik tipinde olanlar insanlarla iç içe olmayı tercih ederler. İnsanlara destekte bulunmayı, onları düşünceleriyle ve konuşmalarıyla etkilemeyi, hisleri incelemeyi severler. Sosyal bilimler, sosyal hizmetler, psikolojik danışmanlık gibi alanlar, bu tipe uygun çalışma alanlarıdır.
- Gelenekçi Tipler: Kurallara uymayı seven, disiplinli, sorumluluk sahibi kimselerdir. Düzen ve tertip içinde çalışmayı severler. Bankacı, muhasebeci, eczacı, sigortacı gibi meslekler bu gruba uygun mesleklerdir.
- Girişimci Tipler: İçe kapanık değillerdir. Bir işe atılmayı başkalarını da etkileyip yönlendirmeyi severler. Liderlik vasıfları vardır. Gösterişi seven rahat tavırlı insanlardır. Fiziksel görünümü anlamaya, insanları etki altına almaya meraklıdırlar. Duygu durumları dengelidir. Bu gruba giren insanlar, politika, diplomasi, avukatlık, pazarlamacılık gibi alanlara yönelebilirler.
- Sanatçı Tipler: Güzel görünüme önem verirler. Duygusal bakımdan kararsız, çabuk değişim gösteren bir yapıya sahiptirler. Çabuk ruhsal çöküntüye girerler. Kendilerini ve diğer insanları anlamaya meraklıdırlar. Bağımsız hareket etmeyi ve hayal kurmayı severler. Hisleri güçlüdür. Müzisyenlik, ressamlık, heykeltıraşlık gibi meslekler bu grup için uygundur.

2.12. Meslek Özellikleri

Bireyin mesleki doyumu, gerçekleştirmek istediklerinin ne kadarını gerçekleştirebildiği mesleki değer kavramı içerisine girer. Meslek, sadece para kazanma, maddi bir gelir elde etme aracı olarak görülmemelidir. Meslek aynı zamanda bireylerin hayatı algılama ve kendilerini ifade etme biçimleridir. Bireyin sevdiği işi yapması, onun sosyal yaşamda da mutlu olmasını sağlar. Meslek seçiminde bireylere kendilerini ve meslekleri tanıma olanağı sağlanmalıdır. İstenilen meslekler iyice incelenirse bireye uygun olup olmadığı da ortaya çıkabilir. Günümüzde mesleklerin giderek artan sayıda olması ve öne çıkan mesleklerin değişiklik göstermesi seçim yapmayı zorlaştırmaktadır. Mesleğin ne tür bilgi, beceri ve yeterliklere sahip olunmasını gerektirdiği iyice araştırılmalı, son karar verilmeden önce mesleğe uygunluk değerlendirmesi yapılmalıdır. Her mesleğin kendine göre gerektirdiği birtakım özellikler vardır. Mesleğin çalışma koşulları da önemlidir ve dikkate alınması gereken konulardan biridir. Çalışma ortamı, tozlu mu, kirli mi, gürültülü mü, dikkat mi gerektiriyor, sıkça seyahat mi ediliyor, nöbet tutuluyor mu? Gibi sorular dikkate

alınmalı, bireyin bu faktörlere uygun olmayan bir durumu varsa meslek seçimi ona göre yapılmalıdır. Burada belki de dile getirilmesi gereken bir başka konu da mesleklere özgü birtakım hastalıkların olmasıdır. Örneğin varis, hemşire ve öğretmenlerde sürekli ayakta kalmalarına bağlı gelişebilmekte, yine farenjit öğretmen hastalığı olarak bilinmektedir. Mesleklerde iletişimde bulunulan insanlar da farklılık gösterir. Kimi meslekler sürekli insanlarla iletişim halinde olmayı, kimi meslekler ise insanlarla daha az iç içe olmayı gerektirir. Mesleklerin iş bulma olanakları da birbirinden farklılık gösterir. Burada önemli bir husus da bir mesleğe yönelik eğitim programı uygulayan meslek okullarından mezun olan öğrencilerin, istihdam olanaklarıdır. İstihdam durumu öğrencilerin bir okulu tercih etme veya etmeme sebebi olabilmektedir.

Maddi kazanç sağlama çoğu zaman bir mesleği tercih etme sebeplerinin başında yer almaktadır. Bu durum da mesleği icrasında birtakım sorunlar yaşanması sonucunu doğurmaktadır. Bir tıp doktoru sırf yüksek gelir elde etmek için bu mesleği seçtiyse ve mesleğini sevmeden yapıyorsa hastalarıyla birtakım sorunlar yaşaması olasıdır. Diğer mesleklerde de durum bu şekildedir. Bir öğretmen mesleğini sevmeden yapıyorsa, öğrencileri için ne kadar faydalı olabilecektir? Bu da ayrı bir tartışma konusudur.

2.12.1. Kişisel Niteliklerin Meslek Özellikleriyle İlişkisi

Kişisel niteliklerle meslek özellikleri arasında bağlantı kurma sürecinde seçim yapma ve karar verme işi son olarak mutlaka bireye bırakılmalıdır. Bu süreci destekleme, yol gösterme, fikir verme, rehberlik yapma etkinlikleri ile birlikte ortaya çıkan sonuçlar değerlendirilmeli, seçim kararı için son söz bireyde olmalıdır. Mesleğin gerektirdiği özelliklere ne kadar sahibim? Sorusunun cevabı yol gösterici olabilir. Öğretmenler öğrencilerinin kişilik özelliklerini dikkate alarak onlara rehberlik edebilirler. Bu kararın, hangi yaş düzeyinde verilmesi gerekliliği konusu net değildir ve bireylere bir sorumluluk yüklemektedir.

2.13. Türkiye'de Sağlık Alanında Eğitim Veren Okulların Kısa Tarihçesi

Gelişen ve değişen süreçte önceleri Sağlık Meslek Lisesi adıyla, Sağlık Bakanlığı bünyesinde sektöre hemşire, ebe ve sağlık memuru yetiştiren kurumlar günümüzde Milli Eğitim Bünyesinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adıyla, Sağlık Hizmetleri Alanında Hemşire yardımcılığı, Ebe yardımcılığı, Sağlık Bakım teknisyenliği dallarında öğrenci kabul eden kurumlar haline gelmiştir.

Sağlık Meslek Liselerinin tarihçesinden kısaca bahsedecek olursak; 1911'li yıllarda 6 ay sürecek gönüllü hasta bakıcılık kursu ile sertifika alanlar aynı zamanda hemşire unvanı da almışlardır. Cumhuriyet döneminde ise ilk hemşire okulu 1925 yılında açılmıştır. Sonrasında doğan sağlık memuru ve ebe ihtiyacını karşılamak üzere yeni okulların açılmasıyla devam etmiştir. 1961 yılından itibaren sağlık memuru, hemşire, ebe olmak üzere sağlık personeli yetiştiren kurumlar 'Sağlık Koleji' adı ile eğitim yapmaya başlamıştır. 1976'da 'Sağlık Meslek Lisesi' adını alan bu liseler, 2006 yılında Sağlık Bakanlığı'ndan Millî Eğitim Bakanlığı'na devredilmiştir. Son olarak 2010 yılından itibaren sağlık meslek liseleri Anadolu Sağlık Meslek Lisesi statüsüne dönüştürülmüştür. Yapılan son düzenlemelerle 2014 yılında mesleki ve teknik eğitimde okul türleri, Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Çok Programlı Anadolu Lisesi ve Mesleki Eğitim Merkezleri adı altında toplanmıştır.

Araştırmanın yapıldığı, Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi eğitim öğretim faaliyetlerine 1990 yılında başlamıştır. Okuldan 1999 yılına kadar 351 öğrenci hemşire unvanı ile mezun edilmiştir. 1998-1999 eğitim öğretim yılında hemşirelik bölümü kapatılarak, Acil Tıp Teknisyenliği bölümü açılmış ve bu bölümden 161 ATT mezun edilmiştir. 2001-2002 eğitim öğretim yılında ise sağlık memurluğu bölümü açılmış, 55 sağlık memuru mezun edilen bu bölüm 2007-2008 eğitim öğretim yılına kadar öğrenci kabul etmiştir. 2002-2003 eğitim öğretim yılında sağlık memurluğuna ek olarak hemşirelik bölümü tekrar açılmıştır. 2008-2009 Öğretim yılından itibaren okulun adına "Gazi" ibaresi eklenmiştir. Okul, 2010-2011 öğretim yılında13 Nisan 2010 tarih ve 01038 sayılı yazıyla "Anadolu" unvanı alarak Gazi Anadolu Sağlık Meslek Lisesi adıyla eğitim öğretime devam etmiştir. 2014 yılında Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi adını alan okul, 2018 yılında Sağlık Hizmetleri alanında Ebe yardımcılığı, Hemşire yardımcılığı ve Sağlık Bakım Teknisyenliği dallarında eğitim öğretim vermeye başlamıştır. Okulun kız ve erkek öğrencilerin kullanımı için toplam 180 kişilik pansiyon binası da vardır. Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi, Ağustos 2020 tarihinden itibaren şu an mevcut yeri olan Fatih Mahallesi, Yapraklı Bulvarı, No:586 adresindeki yeni binasında faaliyetlerini sürdürmektedir.

Fotoğraf 2.1: Okul Ana Binası (Fotoğraf: Fatma Eski)

Fotoğraf 2.2 : Okul Pansiyon Binası(Fotoğraf: Fatma Eski)

3. ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evreni örneklemi ve veri toplama aracı hakkında bilgi verilecektir.

Araştırmanın evrenini Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanı öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi Çankırı il merkezindeki, mesleki ve teknik Anadolu lisesi, Sağlık Hizmetleri Alanı öğrencileridir. Araştırmaya gönüllülük esası ile katılmak isteyen öğrencilere anket uygulanarak veriler toplanacaktır. Toplanan veriler SPSS For Windows paket programı yardımıyla analize tabi tutulacaktır. Çalışmada ankete katılım sağlayan 305 öğrencinin verileri analiz edilmiştir. Anket sorularından, belirlenen bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki nedensel ilişkiler incelenerek tezin hipotezleri sınanmaya çalışılmıştır. Araştırmada frekans dağılım analizi ile kikare testinden yararlanılmıştır.

Bu çalışmada alan yazın taraması sonrası veri toplama aracı uygulanmış; araştırma tanımlayıcı, yorumlayıcı ve ilişki arayıcı tipte bir çalışma olmuştur. Nitel ve betimsel veri analiz yöntemleri kullanılan çalışmada öğrencilerin bilgileri kurallar gereği açıklanmamış, veriler harflerle kodlanarak işlenmiştir.

Nitel araştırmalar bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı bir süreçtir. Durumlar ve olaylar, doğal ortamlarına müdahale edilmeden, olduğu gibi gerçekçi ve bütünsel haliyle incelenir. Bunun için de gözlemler, görüşmeler ve doküman analizi gibi yöntemler kullanılabilir. Diğer bir ifadeyle, toplumsal olayları, teori oluşturma amacıyla, bağlı bulundukları çevrenin özelliklerini dikkate alarak araştırmak ve anlamlandırmak için çaba gösteren bir anlayıştır (Yıldırım, 2019).

Yıldırım ve Şimşek'ten (2008) aktarıldığına göre, içerik analizlerinde ise, birbirine benzerlik gösteren veriler, önceden belirlenen unsurlar çerçevesinde bir arada toplanır ve okuyucunun anlayabileceği şekilde tasnif edilip yorum yapılır.

3.1. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın ana evrenini Türkiye'deki Sağlık Hizmetleri Alanında okuyan öğrenciler, çalışma evrenini de Çankırı'da Sağlık Hizmetleri Alanında okuyan öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırma alanı ve çalışmanın örneklemi Çankırı'da bulunan Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanına devam

eden öğrencilerdir. Örneklem; Çankırı merkezde olan tüm öğrenciler olduğundan araştırmada, örneklem seçim yöntemlerinden herhangi biri kullanılmadan çalışma evreninin tamamına ulaşılmaya çalışılmıştır. Örneklem belirlenirken seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Uygun örnekleme yöntemi zaman, para ve işgücü açısından var olan sınırlılıklar nedeniyle örneklemin kolay ulaşılabilir ve uygulama yapılabilir birimlerden seçilmesidir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2009). Araştırmacının görev yaptığı okul, kolay olarak ulaşılabilirliği nedeniyle öğrencileri örneklem olarak alınmıştır. Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan verilere göre, 2021-2022 eğitim öğretim yılı itibarıyla Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi sağlık hizmetleri alanında 365 öğrenci bulunmaktadır. Bu çerçevede araştırmamızın evreni 365 öğrenci olarak belirlenmiştir.

Çankırı ili Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 9, 10, 11 ve 12.sınıf öğrencilerinden gönüllülük esası ile çalışmaya katkı sağlayan 305 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. 2021-2022 eğitim öğretim yılı güz döneminde devam eden pandemi şartları ve uygulamaları da göz önünde bulundurulduğunda karantina veya başka sebeplerle okula bir süre devam edemeyen öğrencilerin olduğu da dikkatlere sunulmalıdır. Araştırmaya katılan öğrencilerimizden veli onam formu alınarak ailelerin onayı alınmış ve araştırmaya katılım ve katkı sağlayan 305 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Çalışmamızın güvenirliliği-geçerliliğinin sağlanması amacıyla örneklem sayımız evren sayımız ile eş olarak belirlenmiştir. Bu sayı %99 güven düzeyi ve +- 5 göz yumulabilir yanılma payı aralığında yer almaktadır.

Tablo 3.1 : Çankırı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında Öğrenci Sayıları ile İlgili Sayısal Veriler (2022 Yılı)

Gazi Mesleki ve Teknik A.L. Sağlık Hizmetleri	Kız	Erkek	Toplam
9.Sınıf	69	31	100
10.Sınıf	103	29	132
11.Sınıf	56	11	67
12. Sınıf	49	17	66
Toplam	277	88	365

Kaynak: (cankiri.meb.gov.tr)

Bu bilgiler Çankırı Milli Eğitim Müdürlüğünden güncellenmiş şekliyle alınmıştır. Bu istatistikî veriler doğrultusunda çalışma evrenimiz ve buna bağlı örneklem grubumuz oluşturulmuştur. Çalışma grubunda 231 kız, 74 erkek öğrenci uygulamaya katılmıştır. Aşağıda sunulan Tablo 3.2' de örneklemin detayları verilmiştir. Katılamayan öğrencilerin pandemi sebebiyle çalışmada bulunamadıkları uygulamanın yapıldığı hafta okula devam edemedikleri tespit edilmiştir.

Tablo 3.2 : Örneklemde bulunan öğrencilerin sınıf seviyelerine göre dağılımı

Sınıf	N	%
9. Sınıf	80	26,22
10. Sınıf	116	38,033
11. Sınıf	61	20
12. Sınıf	48	15,74
Toplam	305	100

3.2. Veri Toplama Aracı

Çankırı ilinde Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri alanında öğrenim görmekte olan öğrencilere uygulamak üzere meslek seçimleriyle ilgili sorulardan oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Yapılan araştırmada 2010 yılında Mahmut Özcan tarafından *Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okudukları Okulu Seçme Nedenleri ve Gelecek Beklentileri* adıyla yapılan benzer bir çalışmada kullanılan anket esas alınmıştır. Anket kullanımı için ilgili kişiyle e posta üzerinden gerekli yazışmalar yapılarak kullanım izni alınmıştır. Anket soruları hazırlandıktan sonra, konuyla ilgili uzman kişilerin ve akademisyenlerin görüş ve önerilerine sunulmuş, bu öneriler dikkate alınarak 39 soruluk bir form oluşturulmuştur. Konuya ilişkin ayrıntılı bir yazın taraması yapılmış benzer anketlerden de yararlanılmıştır. Ankette öğrencilerin okulu tercih etme nedenlerinin yanı sıra onların gelecek planlamalarını, sosyokültürel ve ekonomik durumlarını tespit etmeye yönelik sorular da bulunmaktadır. (Ek-1. Anket Soru Formu)

4. ARAŞTIRMA BULGULARI

Araştırmanın bu bölümünde, Çankırı Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi Sağlık Hizmetleri Alanında 2021-2022 eğitim öğretim yılında öğrenim gören 305 öğrenciye uygulanan veri toplama formundan elde edilen verilerin analiz edilmesi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmektedir. İlk bölümde öğrencilerin demografik sosyal ve ekonomik özellikleri ile ilgili bulgular verilmiştir. İkinci bölümde öğrencilerin okullarından memnuniyetleri ve değiştirebilselerdi tercih edecekleri alan bilgileri yer almaktadır. Üçüncü bölümde öğrencilerin özelliklerine göre bu alanı tercih etmelerine ilişkin bulgular yer alırken araştırmanın dördüncü ve son bölümünde elde edilen nitel bulgular sunulmuştur.

4.1. Demografik, Sosyal ve Ekonomik Özellikler

4.1.1. Örneklemde bulunan öğrencilerin cinsiyetlerine göre dağılımı

Araştırmaya gönüllü olarak katılan örneklem gurubundaki erkek öğrencilerin oranı %24,26 kız öğrencilerin oranı %75,74'dür. Tablo 4.1 'de çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet dağılımı verilmiştir.

Tablo 4.1: Örneklemde bulunan öğrencilerin cinsiyet dağılımı

Cinsiyet	N	%
Erkek	74	24,26
Kız	231	75,74
Toplam	305	100

4.1.2. Örneklemde bulunan öğrencilerin öğrenim gördükleri sınıflara göre dağılımı

Çalışmaya katılan öğrencilerin devam ettikleri sınıf seviyesine göre dağılımı örneklem başlığı altındaki tabloda (Tablo 3.2) detaylı olarak verilmektedir.

Öğrencilerin %26,22' si 9. Sınıf, %38,033' ü 10. Sınıf, %20' si 11. Sınıf, %15,74' ü 12. sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin en yoğun bulunduğu sınıf seviyesi 10. sınıf olarak elde edilmiştir.

4.1.3. Örneklemde bulunan öğrencilerin aile yapılarına göre dağılımı

Örneklem gurubunun sahip olduğu aile tipi ile ilgili veriler değerlendirildiğinde; %71,80' i çekirdek aileye sahip, %25,572' si geleneksel aile tipine sahip olup, aile büyükleri ile birlikte yaşarken %1,97' si farklı sebeplerden dolayı akrabalık bağı bulunan diğer yakınları ile birlikte aile yapısı oluştururken %0,66' sı sosyal hizmetler desteğini almaktadır. Tablo 4.2' de buna ilişkin bulgular sunulmuştur.

Tablo 4.2 : Örneklemde bulunan öğrencilerin aile yapısı

Aile yapısı	N	%
Çekirdek aile	219	71,80
Geleneksel aile (Aile büyükleri ile birlikte)	78	25,57
Amca, hala, teyze, dayı vb. yakınları ile	6	1,97
Sosyal Hizmetlere Bağlı Kurumlar	2	0,66
Toplam	305	100

4.1.4. Örneklemde bulunan öğrencilerin kardeş sayılarına göre dağılımı

Çalışmaya katılan öğrencilerin, %17,70' inin 4 kardeşi, %37,70' inin 3, %28,85' inin 2 kardeşi, çalışmayı yaptığımız grubun %0,98' inin ise hiç kardeşi olmadığı belirlenmiştir. Detaylı veriler Tablo 4.3' de sunulmaktadır.

Tablo 4.3 : Örneklemde bulunan öğrencilerin kardeş sayıları

Kardeş sayısı	N	%
Kardeşi yok	3	0,98
1	7	2,30
2	88	28,85
3	115	37,70
4	54	17,7
5	25	8,20
6 ve üzeri	13	4,26
Toplam	305	100

4.1.5. Örneklemde bulunan öğrencilerin ebeveynlerinin eğitim durumları

Çalışmaya katılan öğrencilerin anne ve babalarının eğitim durumları sorgulanmıştır. Veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin annelerinden okur-yazar olmayanların oranı %2,0; okur-yazar olanların oranı %6, ilkokul mezunu olanların oranı %45,2; ortaokul mezunu olanların oranı %32,1; lise mezunu olanların oranı %16,7; yüksekokul mezunu olanların oranı %,1; lisans ve yüksek lisans mezunu olanların oranı %0,3' dür.

Veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin babalarının okur-yazar olmayanların oranı %0,3; okur-yazar olanların oranı %2,6; ilkokul mezunu olanların oranı %22, ortaokul mezunu olanların oranı %30,5; lise mezunu olanların oranı %38,7; yüksek okul mezunu olanların oranı %2,3; lisans mezunu olanların oranı %2 ve yüksek lisans mezunu olanların oranı%1,6' dır. Detaylı veriler Tablo 4.4' de sunulmaktadır

Tablo 4.4 : Anne ve babanın eğitim durumu

	Anne eğitim durumu		Baba eğitim durumu	
	N	%	n	%
Okuryazar değil	6	2,0	1	0,3
Okuryazar	6	2,0	8	2,6
İlkokul	138	45,2	67	22
Ortaokul	98	32,1	93	30,5
Lise ve dengi	51	16,7	118	38,7
Ön lisans	3	1,0	7	2,3
Lisans	1	0,3	6	2,0
Yüksek Lisans	1	0,3	5	1,6
Toplam	305	100	305	100

4.1.6. Örneklemde bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir durumu

Çalışmaya katılan öğrencilerin ailelerinin gelir durumu sorgulanmıştır. Veriler değerlendirildiğinde öğrencilerin ailelerinin aylık geliri 2000 TL olanların oranı %11,1; 2000-5000 arasında gelire sahip olanların oranı %65,2; 5000- 10000 arasında olanların oranı %22,2; 10.000 ve üzeri gelire sahip olanların oranı %1,6 olarak tespit edilmiştir. Alınan veriler doğrultusunda öğrencilerin sosyoekonomik durumlarının alt ve orta gelir seviyesinde olduğu belirtilebilir. Veriler, Kasım 2021 tarihinde toplanmıştır. İlgi tarihte TÜİK verilerine göre; çalışan tek kişinin yoksulluk sınırı

4.295,76 TL olarak hesaplanırken, yine dört kişilik bir ailenin asgari geçim haddi ise 8.950,71 lira olarak açıklanmıştır. Bu durumda okula devam eden öğrencilerin alt gelir grubunda olduğunun belirtilmesi uygundur. Detaylı veriler Tablo 4.5' de sunulmaktadır.

Tablo 4.5 : Örneklemde bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin dağılımı

Gelir düzeyi		
Ailenizin aylık geliri	N	%
0-2000	34	11,1
2000-5000	199	65,2
5000-10000	67	22,0
10000 ve üzeri	5	1,6
Toplam	305	100

4.1.7. Örneklemde bulunan öğrencilerin bazı bağımsız değişkenlere göre dağılımı

Örneklemde bulunan öğrencilere sorulan bazı bağımsız değişkenlere ait veriler aşağıda yer alan tabloda sunulmuştur. Öğrencilerin %60'ı ailesi ile birlikte aynı evi paylaşırken, %40 oranında öğrencinin okula devam etmek için ailesinden ayrı bir yerde kaldığı belirlenmiştir. Bir diğer soruda öğrencilerin ailesinde aynı lise türüne devam eden kardeşlerinin olup olmadığı sorgulanmıştır. Öğrencilerin %19,7 oranında aynı türde okula devam eden kardeşlerinin olduğu, %80,3 oranında ise aynı okul türüne devam eden bir kardeşinin olmadığı tespit edilmiştir. Öğrencilere yöneltilen bir diğer soru ise evde kendilerine ait bir odanın olup olmadığı ile ilgilidir. Öğrencilerin %64,6'sı kendilerine ait bir odalarının olduğunu belirtmiş, %35,4'ünün kendilerine ait odalarının olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin ailelerinin kaldığı evin mülkiyeti sorulduğunda öğrencilerin %66,6'sının ailelerine ait evlerinin olduğu, %33,4 oranında kira, lojman veya aile büyüğünün evinde kaldıkları belirlenmiştir.

Öğrencilere evlerinde aile büyükleri ile birlikte yaşama durumları sorulduğunda %25,6'sının aile büyüğü ile birlikte yaşadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Öğrencilere bir önceki eğitim kurumundan mezuniyetlerini Çankırı'da tamamlayıp tamamlamadıkları sorulmuş, öğrencilerin 88,8'inin eğitimlerini Çankırı merkez olmak üzere Çankırı'ya bağlı ilçe ve köylerde tamamladıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 4.6 : Bazı bağımsız değişkenlere göre öğrencilerin dağılımı

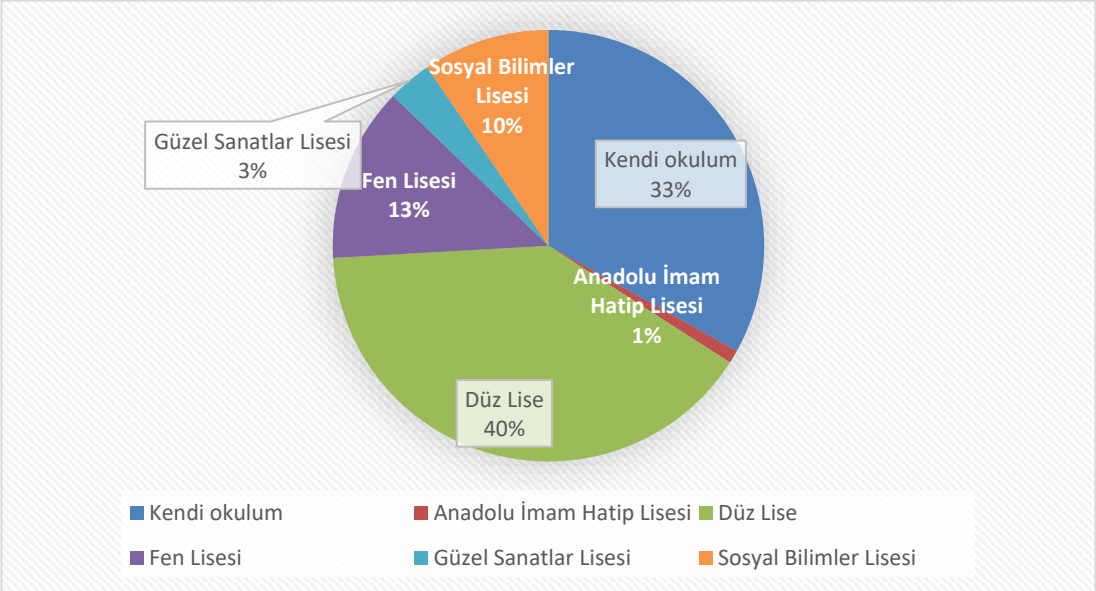
Öğrencilerin dağılımı						
	Evet		Hayır		Toplam	
	n	%	n	%	n	%
Aynı lise türüne devam eden kardeşiniz var mı?	60	19,7	245	80,3	305	100
Okula ailenizle birlikte yaşadığınız evden mi geliyorsunuz?	183	60	122	40	305	100
Kendinize ait bir odanız var mı?	197	64,6	108	35,4	305	100
Oturduğunuz ev kendinize ait mi?	203	66,6	102	33,4	305	100
Evinizde aile büyükleri yaşıyor mu?	78	25,6	227	74,4	305	100
Eğitiminize daha önce Çankırı'da mı devam ettiniz?	271	88,8	34	11,2	305	100

4.2. Öğrencilerin devam ettikleri okuldan memnuniyetleri ve tercih etmek istedikleri alanlar

Öğrencilerin devam ettikleri okuldan memnuniyetlerini tespit edebilmek için; "bir şansları olsaydı başka bir okula geçmek isteyip istemedikleri" sorgulanmıştır. Öğrencilerin %33'ü devam ettiği Meslek Lisesi Sağlık Bilimleri alanından memnun olduğunu belirtirken öğrencilerin %67'si okulunu değiştirme şansını kullanmak istemiştir. Okulunu değiştirmek isteyen öğrencilerin çoğunlukla tercih etmek istedikleri okul %40 oranında düz lise olarak adlandırılan Anadolu Lisesi iken en az tercih ettikleri alan %1 oranında İmam Hatip Lisesi olmuştur. Aşağıda Tabloda detaylı bilgiler sunulmuştur. Görsel olarak Şekil 4.1' de verilmektedir.

Tablo 4.7 : Başka bir okulda eğitim almak isteyen öğrencilerin okul tercihleri

Başka bir okulda eğitim almak isteyen öğrencilerin okul tercihleri				
Anadolu İmam Hatip Lisesi	Düz Lise	Fen Lisesi	Güzel Sanatlar Lisesi	Sosyal Bilimler Lisesi
3	122	40	10	29
%1	%40	%13	%3	%10

Şekil 4.1 : Öğrenciler meslek lisesi sağlık alanını değiştirebilselerdi, tercih ettikleri alanlar

4.3. Öğrencilerin sağlık hizmetleri alanını tercih etme nedenlerine ilişkin bulgular

Bulgular başlığının üçüncü bölümünde sağlık hizmetleri alanını öğrencilerin tercih etmelerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir. Öğrencilerin sahip oldukları özelliklerine göre okul tercihlerine ait nedenler araştırılmıştır. Öğrencilerin tercih ettikleri ve mesleki kazanımları elde ettikleri okulun içeriği hakkında ne derece bilgi sahibi olduklarını değerlendirmek üzere elde edilen veriler değerlendirilerek sunulmuştur.

4.3.1. Öğrencinin cinsiyeti ve okul seçiminde sağlık hizmetleri alanında verilen eğitim ile ilgili bilgi düzeyleri ilişkisi

Öğrencinin cinsiyeti ile sağlık hizmetleri alanını bilinçli olarak seçmeleri arasında olan ilişki kontrol edilmiştir. Öğrencilerin tamamı incelendiğinde %64,6 oranında fazla bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Cinsiyetleri bağlamında kontrol edildiğinde okul hakkında bilgisi olmadan seçim yapan kız öğrencilerin oranı %16,30 iken erkek öğrencilerin oranı %9,72 olarak bulunmuştur. Okulu tercih ederken bilgi sahibi olan kız öğrencilerin oranı %19 iken, erkek öğrencilerin oranı %25 oranında olarak tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin sağlık hizmetleri alanını tercih ederken bilgim yoktu ifadesini belirtme oranları %9,7 iken kız öğrencilerin oranı %16,3 olarak tespit edilmiştir.

Tablo 4.8 Okul hakkında edinilen bilgi düzeyi

Tablo 4.8 : Bu okula gelmeden önce alınacak eğitim hakkında bilgi düzeyi

Sağlık alanı kapsamında olan okula kayıt olmadan önce verilen eğitim hakkında bilgi düzeyi					
		Yeterli bilgiye sahiptim	Fazla bilgim yoktu	Bilgim yoktu	Toplam
Kız	n	45	150	38	233
	%	%19	%64,37	%16,30	
Erkek	n	18	47	7	72
	%	%25	%65,27	%9,72	
Toplam	n	63	197	45	305
	%	20,7	%64,6	14,8	

Pearson X^2 (N=305) 2,485 p =0,289

4.3.2. Öğrencinin cinsiyeti ile seçtikleri mesleği yapma eğilimleri

Bu tabloda örneklem grubunun cinsiyet durumu ile mesleklerini yapma istekleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Örneklem gurubundaki kız öğrencilerden, eğitim aldıkları mesleği yapma isteği olanların oranı %72,96; erkek öğrencilerden mesleği yapma eğiliminde olanların oranı %62,5'tir. Meslek seçimi yapmak aslında bir hayatın şekillenmesinin en büyük temel işaretidir. "Öğrencinin cinsiyeti ile mesleği yapma eğilimleri arasında fark tespit edilmiştir. Diğer araştırma sorularında öğrencilerin gelir düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında kız öğrencilerin gelir seviyesinin düşük olduğu görülmektedir. Kız öğrencilerin ailesinin gelir seviyesinin alt sınırda olmasının onları mesleklerini hemen yapma isteğine yönlendirdiği

düşünülmektedir. Bu doğrultuda ailelerinin sosyoekonomik seviyesinin düşük olmasından dolayı kız öğrencilerin mesleklerini uygulama konusunda daha kararlı oldukları sonucuna varılabilir. Araştırma sonuçları, kız öğrencilerin mesleklerini uygulamadaki kararlılıklarının bir sebebi olarak, aileye ekonomik katkı sağlama isteğini de düşündürebilir. Tablo 4.9'da detaylı veriler sunulmuştur.

Tablo 4.9 : Cinsiyete göre sağlık alanında seçtikleri mesleği yapma eğilimleri

	Mesleği yapma eğilimleri				
Cinsiyet	Evet	Hayır	Kısmen	Fikrim yok	Toplam
Kız	170	23	16	24	233
	72,96%	9,9%	6,9%	10,3%	100
Erkek	45	5	14	8	72
	62,5%	6,9%	19,4%	11,1%	100
Toplam	215	28	30	32	305

Pearson X^2 (N=305) 10,248 p =0,017

4.3.3. Öğrencinin cinsiyetine göre lise tercih etme sürecinde destek aldıkları bireyler

Aşağıda sunulan tabloda, örneklem grubunun, meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını seçerken yardım aldıkları kişiler cinsiyete göre araştırılmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilerde en fazla dikkat çeken, kız-erkek öğrenci fark etmeksizin, öğrencilerin ortalama %45'inin kimseden yardım almadan kendi tercihleri ile seçim yaptıklarını belirten seçeneği işaretlemiş olmalarıdır. Kız öğrencilerde ailenin etkisi %54,2 iken erkek öğrencilerde ailenin etkisi %26,4 olarak belirlenmiştir.

Öğrencilerin öğretmenlerinden destek alma oranlarının, her iki cinsiyet grubu için de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öğretmenlerinden yardım alan kız öğrencilerin oranı %9,2 iken erkek öğrencilerin oranı %2,8 düzeyindedir. Bu durum liseye geçiş döneminde olan öğrencilerin ortaokullardaki rehberlik servislerinden destek alamadığına işaret etmektedir.

Tablo 4.10 : Cinsiyete göre lise tercihinde yardım alınan kişiler

	Lise tercihinde yardım alınan kişiler					
Cinsiyet	Kendi	Ailem	Arkadaş	Öğretmen	Diğer	Toplam
Kız	103	52	11	10	57	233
	44,2%	54,2%	10,7%	9,2%	24,5	100
Erkek	33	19	3	2	15	72
	45,8%	26,4%	4,2%	2,8%	20,8%	100
Toplam	136	71	14	12	72	305
	44,6%	23,3%	4,6%	3,9%	23,6%	100

Pearson X^2 (N=305) 1,089 p =0,896

Öğrencilerin tamamı ile ilgili sonuçlar değerlendirildiğinde %44,6 oranında okulu ve sağlık hizmetleri alanını kendi istekleri ile tercih ettikleri belirlenmiştir. Okul tercihinde yardım almak için en düşük oranda öğretmen ve akran tercihi olduğu belirlenmiştir. Bunun yanı sıra diğer seçeneğinin altında öğrenciler cevaplarını şu şekilde ifade etmişlerdir. Gidebilecekleri okullar hakkında bilgi edinme imkanlarının olmadığını okul adını duydukları için seçim yaptıklarını, kolay meslek sahibi olmanın getirdiği avantajı düşündüklerinden, sınav puanı ile Çankırı'da gidebileceği en uygun okul olarak bu okulu seçtiklerini belirtmişlerdir.

4.3.4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre Meslek Lisesi Sağlık Alanı Seçimini etkileyen faktörler

Bu başlık altında örneklem gurubunun cinsiyeti ile meslek lisesi sağlık alanını seçimlerini etkileyen faktörler arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Bu tablodaki bulgulardan anlaşılacağı üzere, lise seçimine en fazla etkisi olan faktör, kız ve erkek öğrencilerin her ikisinde de kısa sürede meslek sahibi olma görüşü sırasıyla %63,5 ve %69,4 oranına sahiptir. Bununla birlikte, meslek lisesi sağlık alanını tercih eden öğrenciler elde edecekleri gelirin etkili olacağını belirtmişlerdir. Yüksek gelir elde edebilmeyi hedefleyerek bu seçeneği işaretleyen kız öğrencilerin oranı (%16,3), erkek öğrencilerin (13,9) oranına göre yüksektir. Tablo 4.11'de detaylı veriler sunulmuştur.

Tablo 4.11 : Öğrencilerin cinsiyetleri ile meslek lisesi sağlık alanı seçimini etkileyen nedenler

	Okulu tercih etmede belirleyici faktör				
Cinsiyet	Meslek sahibi olmak	Faydalı olmak	Başarılı olmak	Yüksek gelir elde etmek	Toplam
Kız	148	26	21	38	233
	63,5%	11,2%	9,0%	16,3%	100
Erkek	50	5	7	10	72
	69,4%	6,9%	9,7%	13,9%	100
Toplam	198	31	28	47	305
	64,9%	10,2%	9,2%	13,4%	100

Pearson X^2 (N=305) 14,753 p =0,266

Öğrencilerin eğitim sürecinde meslek lisesi sağlık alanını seçmelerinin nedeni tüm öğrenciler temel alınarak analiz edildiğinde öğrenciler %64,9 oranında meslek sahibi olmak istediklerini belirtmişlerdir. Yüksek gelir elde etme amacı olan öğrencilerin oranı %13,4 olarak belirlenmiştir. Elde edilen bulgular tabloda detaylı olarak sunulmuştur.

Öğrencilere meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını seçmelerinde etkilendikleri faktörler sorulmuştur. Öğrencilerin meslek lisesini seçmelerinde etkili olan faktörler incelendiğinde %59,8 oranı ile meslek sahibi olmak seçeneğinin öne çıktığı tespit edilmiştir. Bir önceki soruya yönelik olarak öğrenciler ailelerinin yönlendirmesi ile okulu seçtiklerini belirtirken bu ailenin isteğini yerine getirmek için mesleği tercih ettiğini söyleyen öğrencilerin oranı %11.'dir. Öğrencilerin %22,3 oranında bölümü ise kendi meslekleri ile ilgili bir üniversiteye hazırlanmak için seçtiklerini belirtmişlerdir. Elde edilen bulgular aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 4.12 : Öğrencilerin meslek lisesini tercih etme sebebi

Meslek lisesinde eğitime devam etmeniz sizin için neden önemlidir?		
	N	%
Kısa yoldan meslek sahibi olmak	182	59,8
Ailemin isteğini yerine getirmek	34	11,1
Kendimi mesleğimle ilgili bir üniversiteye hazırlamak	68	22,3
Diğer	21	6,9
Toplam	305	100,0

4.3.5. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etme sebepleri

Bu başlık altında öğrenci ailelerinin ekonomik durumları ile meslek lisesi seçim sebebi arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyeleri incelendiğinde okulu tercih eden öğrencilerin ailelerin gelir seviyelerinin alt ve orta gelir seviyesinde olduğu dikkat çekmektedir. Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyesi farklılık gösterse de öğrencilerin %60 oranının okulu tercih etme sebebi bir meslek sahibi olmak olarak belirlenmiştir. Gelir seviyesi 5-10.000 arasında olan ailelerden gelen öğrencilerin diğerlerine göreceli olarak daha fazla bir oranda (%19,4), bir üst gelir seviyesinde %40 oranında başarılı olmak istediklerini belirtmişlerdir. Detaylı bilgiler Tablo 4.13'de verilmektedir. Genel olarak çalışmada ifade edilmesi gereken önemli bir nokta şudur ki, çalışmada üst gelir seviyesi olarak alınan miktar orta gelir seviyesinin alt kademesi olarak ifade edilebilir. Bu minvalde öğrencilerin ailelerinin genel olarak gelir seviyesinin düşük olması dikkat çekicidir. Bu bulgulara bağlı olarak öğrencilerin cinsiyetlerine göre gelir dağılımı 4.3.5.1 kodlu başlık altında incelenmiştir.

Tablo 4.13 : Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih sebepleri

Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih sebepleri					
Gelir	Meslek sahibi olmak	Faydalı olmak	Başarılı olmak	Yüksek gelir elde etmek	Toplam
0-2000	21	5	2	6	34
	61,8%	14,7%	5,9%	17,6%	
2000-5000	135	20	18	26	199
	67,8%	10,1%	9%	13,1%	
5000-10000	39	6	13	9	67
	58,2%	9%	19,4%	13,4%	
10000	3	0	2	0	5
	60%	0	40%	0	
Toplam	198	31	28	41	305
	64,9	10,2	9,2	13,4	100

4.3.5.1 Öğrencilerin gelir düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı

Aşağıda sunulan tabloda örneklem gurubunun cinsiyeti ile ailenin gelir düzeyi arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Bu tablodaki bulgulardan anlaşılacağı üzere, kız öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin erkek öğrencilere göre daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ailesi 0-2000 Türk Lirası gelir düzeyine sahip kız öğrencilerin oranı %12,95 iken ailesi aynı gelir grubunda yer alan erkek öğrencilerin oranı %5,6'dır. Gelir seviyesi yükseldikçe erkek öğrenci aile gelir oranı kız öğrencilerin ailesinin oranına göre artış göstermektedir. Örneğin 10000 ve üzeri gelir seviyesine sahip hiç kız öğrenci ailesi bulunmamaktadır. Sunulan tabloda veriler detaylı olarak verilmektedir.

Tablo 4.14 : Örneklemde bulunan öğrencilerin gelir düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre dağılımı

	Ailenin aylık ortalama geliri				
Cinsiyet	0-2000	2000-5000	5000-10000	10000- üzeri	Toplam
Kız	30	156	47	0	233
	12,95%	67,0%	20,2%	0,0%	100
Erkek	4	43	20	5	72
	5,6%	59.7%	27,8%	6,9	100
Toplam	34	199	67	1,6	305

Pearson X^2 (N=305) 20.714 p =0,000

4.3.6. Annenin eğitim düzeyinin öğrencinin mesleği yapma ilişkisi

Bu tabloda örneklem gurubundaki öğrencilerin annelerinin eğitim durumu ile eğitim görülen mesleği yapma istekleri arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Meslek lisesine giden öğrencilerin annelerinin eğitim durumu incelendiğinde, annesi ön lisans ve üzeri seviyede okuldan mezun oranı çok düşük seviyededir. Detaylı bulgular Tablo 4.15 ’de verilmiştir. Annenin eğitim seviyesi arttıkça öğrencinin mezuniyetinden sonra Sağlık hizmetleri alanında çalışma isteği azalmaktadır. Anne eğitim seviyesi düşük iken öğrencinin mesleği icra etme oranı %100 olarak tespit edilmiştir. Anne eğitim seviyesi yükseldiğinde lise ve dengi düzeyde %69,81 oranında iken lisans ve üzeri eğitim düzeyinde %50 oranında sağlık alanında çalışmak istediği rapor edilmiştir. Tablo 4.15’te ilgili değerler verilmiştir.

Tablo 4.15 : Annenin eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği arasındaki ilişki

Annenin eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği				
		Evet	Hayır	Toplam
Okuryazar değil	N	6	0	6
	%	%100	%0,0	%1,97
Okuryazar	N	6	0	6
	%	%100	%0,0	%1,97
İlkokul	N	116	22	138
	%	%84,05	%15,94	%45,24
Ortaokul (İlköğretim)	N	79	19	98
	%	%80,61	%119,38	%32,13
Lise ve dengi	N	37	16	53
	%	%69,81	%30,19	%17,37
Lisans ve üzeri	N	2	2	4
	%	%50	%50	%1,31
Toplam	N	246	121	367
	%	%67.00	%33.00	%100

Pearson X^2 (N=305) 14,771 p =0,044

4.3.7. Babanın eğitim düzeyinin öğrencinin mesleği yapma isteği arasında olan ilişki

Bu tabloda örneklem gurubundaki öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile eğitim görülen mesleği yapma istekleri arasındaki ilişki incelenmeye çalışılmıştır. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını seçen ve bu alanda mesleklerini gerçekleştirmek isteyen öğrencilerin %88,17'sinin babası ortaokul mezunudur. Babanın eğitim düzeyi lise ve dengi okul olduğunda sağlık meslek alanında mesleğini gerçekleştirmek isteyen öğrencinin oranı %72,03; ön lisans mezunu olduğunda öğrencinin mesleği icra etme oranı %55,55 olarak rapor edilmiştir. Babanın eğitim düzeyi arttıkça öğrencinin mesleği yapma isteği azalmaktadır.

Tablo 4.16 : Babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği arasındaki ilişki

Babanın eğitim düzeyi ile öğrencinin mesleği uygulama isteği				
		Evet	Hayır	Toplam
İlkokul	N	64	12	76
	%	%84,21	%15,79	
Ortaokul (İlköğretim)	N	82	11	93
	%	%88,17	%11,83	
Lise ve dengi	N	85	33	118
	%	%72,03	%27,96	
Ön lisans	N	10	8	18
	%	%55,55	%44,44	
Toplam	N	241	64	305
	%	%79	%20,98	

Pearson X^2 (N=305) 9,557 p =0,023

4.3.8. Öğrencilerin sınıf seviyelerine göre mesleğin özelliklerine sahip olma durumu

Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin sınıf seviyelerine göre tercih ettikleri mesleğin kişisel özelliklerine uygunluk durumu belirlenmeye çalışılmıştır. Aşağıda sunulan tabloda veriler sunulmuş olmakla birlikte elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin, sınıf seviyesi arttıkça mesleğin özelliklerine sahip oldukları bilincine eriştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler, 9. Sınıfta; %87,5 12. Sınıfta %93,7 oranında meslek ile uyumlu olduklarını düşünmektedir. Öğrenciler 9. 10. ve 11. Sınıfta iken kendilerini tanıma aşamasında olduklarından bu sınıf düzeyinde kişisel özelliklerinin mesleğe uygun olmadığını düşünen öğrencilerin oranı 12. Sınıfa göre fazladır. 12. Sınıf seviyesine gelen öğrencilerin mesleği benimsedikleri ve kişisel özelliklerine mesleğe uyumlu oldukları elde edilen verilerden anlaşılmaktadır.

Tablo 4.17 : Sınıf seviyelerine göre mesleğin özelliklerine sahip olma durumu

Sağlık alanında çalışmak için gerekli kişisel özelliklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?			
	Evet	Hayır	Toplam
9. sınıf	70	10	80
	87,5%	12,5%	100
10. sınıf	100	16	116
	86,2%	13,8%	100
11. sınıf	51	10	61
	83,6%	16,4%	100
12. sınıf	45	3	48
	93,7%	6,3%	100
Toplam	266	39	305

4.4. Öğrencilerin mesleki kariyerlerinde farkındalıklarına ilişkin bulgular

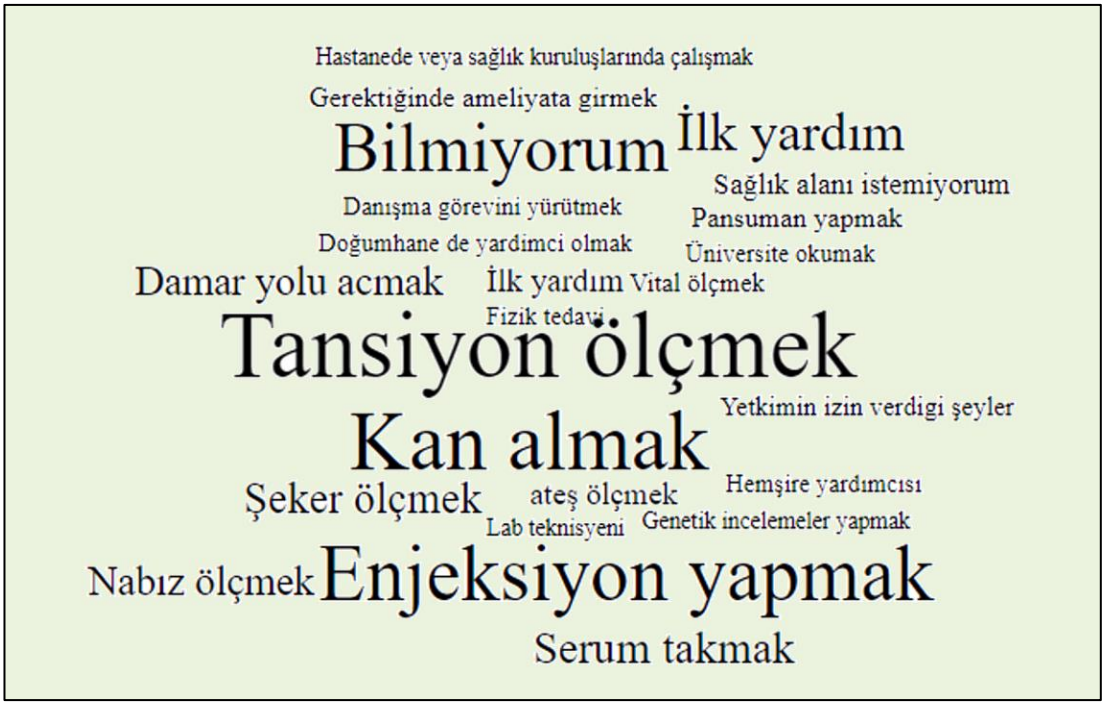
Araştırmanın bu başlığı altında sağlık hizmetleri alanında eğitimlerini yapan öğrencilerin mesleki kariyerlerinde olan farkındalıkları incelenmiştir. Öğrencilere meslek lisesi sağlık hizmetleri alanından mezun olduktan sonra kendilerini yeterli gördükleri mesleki becerileri sorulmuş ve hangi mesleği icra etmek istedikleri ile ilgili bilgi alınmıştır. Ayrıntılı bulgular aşağıda ilgili başlıklar altında sunulmaktadır. Daha sonra öğrencilerin üniversiteye devam etme istekleri sorgulanarak devam edilmiş bazı bağımsız değişkenlere göre öğrencilerin mesleki kariyerlerinde farkındalıklarına ilişkin durumların dağılımı rapor edilmiştir.

4.4.1. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin kendilerini yeterli gördükleri mesleki beceriler

Öğrencilere mezun olduktan sonra mesleki kazanımlarının neler olduğu sorulmuş ve gelen cevaplar değerlendirilmiştir. Öğrenciler tansiyon ölçme ve kan alma konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Fakat Kan alma ve tansiyon ölçme işlemleri, eğitim gördükleri dalların (Ebe yardımcılığı, Hemşire yardımcılığı, Sağlık Bakım Teknisyenliği) görev yetki ve sorumlulukları arasında yer almamaktadır. Bu cevaplardan mezuniyet sonrası yapacağı iş ve işlemleri bilmeyen öğrencilerin olduğu

anlaşılmaktadır. Öğrencilerden gelen cevaplar aşağıda kelime bulutu olarak verildiği gibi tablo halinde de detaylarıyla sunulmaktadır.

Şekil 4.2 : Mezuniyet sonrasında öğrencilerin kazanacağı mesleki beceriler

4.4.2. Meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını bitiren öğrencilerin hayata atıldıklarında gerçekleştirmek istedikleri mesleki seçim

Öğrencilere eğitimlerini tamamladıktan sonra yapacakları meslek sorulmuş, öğrencilerden gelen cevap değerlendirilmiştir. En çok tercih edilen meslek Hemşirelik olarak belirlenmiştir. Gelen cevaplar analiz edilmiş daha sonra *Word it out* (https://worditout.com, 2022) programı kullanılarak görselleştirilmiştir. Elde edilen veriler programda işlendiğinde daha fazla tekrarlanan ifade daha büyük ve koyu olarak görselleştirilmiştir. Aşağıda öğrencilerin yapacakları meslekler sorgulandığında gelen cevaplar ayrı bir liste olarak sunulmuştur.

Tablo 4.18 : Öğrencilerin mesleki seçimleri

Meslek seçimi		
Meslek	N	%
Hemşirelik	112	36,72
Polis	24	7,87
Sağlık çalışanı (SBT)	23	7,54
Acil tıp teknisyeni	22	7,21
Belirsiz	20	6,56
Doktor	15	4,92
Avukat	12	3,93
Öğretmen	12	3,93
Paramedik	8	2,62
Psikolog	8	2,62
Hemşire yardımcılığı	6	1,97
Ebelik	5	1,64
Asker	4	1,31
Ebe yardımcısı	3	0,98

Şekil 4.3 : Öğrenci meslek seçimlerinin kelime bulutu

4.4.3. Öğrencilerin mesleki kariyerlerinde eğitime devam etme durumları

Öğrencilerin kariyerinde olan farkındalıkları sorgulanırken öncelikle yükseköğrenime devam etme planları hakkında düşünceleri araştırılmıştır. Örneklemde yer alan öğrencilerin %94,8'i yükseköğrenime devam etmek istediklerini belirtmişlerdir. Aşağıda verilen Tablo 4.19'de detayları sunulmaktadır.

Tablo 4.19 : Örneklemde bulunan öğrencilerin yükseköğrenime devam etme istekleri

Yükseköğrenime devam etme istekleri								
	Evet		Hayır		Kararsızım		Toplam	
	N	%	n	%	N	%	N	%
Yükseköğrenime devam etmek istiyor musunuz?	289	94,8	2	0,7	14	4,6	305	100

Öğrencilerin kariyer gelişimlerinde farkındalıklarını belirleyebilmek adına sorulan sorular değerlendirilerek Tablo 4.20'da detaylı sonuçlar verilmiştir. Öğrencilerin %66,6'sı eğitime devam ettikleri sağlık alanında yükseköğrenimlerini sürdürmek isterken %10,8'i bu alanı tercih etmek istemediklerini belirtmiştir. Bu konuda fikri olmayan ve tercihinde kesinlik olmayan öğrencilerin oranı sırasıyla; %8,5 ve %14,1 olarak tespit edilmiştir.

Öğrencilere eğitim alanıyla ilgili bilgiye sahip olup olmadıkları sorulduğunda bilgi sahibi olduğunu düşünen öğrencilerin oranının %36,7 yeterli bilgiye sahip olmadıklarını düşünen öğrencilerin oranının ise %49,2 olduğu verilerden elde edilmiştir.

Mesleki eğitim aldıkları bölümün özelliklerini kişisel olarak taşıyıp taşımadıkları sorgulandığında öğrencilerin %57'si mesleki özellikleri taşıdıklarını ifade ederken; %8,2'si mesleki özellikleri taşımadıklarını %30,2'si bu özelliklerin kendilerinde bulunduğunu düşünmediklerini ifade etmişlerdir.

Öğrencilere devam ettikleri okuldan dolayı kendilerini şanslı hissetme durumları sorulmuş, bu soruya gelen cevaplar değerlendirildiğinde: Öğrencilerin %41,3 oranında kısmen seçeneğini işaretleyerek belirsizlik içinde oldukları görülmüştür. Öğrencilerin ancak %27,2'si kendini şanslı olarak görmektedir.

Öğrencilere sorulan bir diğer soru, mezuniyet sonrası mesleği yapma istekleridir. Öğrencilerden gelen cevaplar değerlendirildiğinde %70,5'i mesleği uygulamak istemektedir. Öğrencilerin %9,2'si mesleği yapmak istemediğini belirtmiştir.

Tablo 4.20 : Bazı bağımsız değişkenlere göre öğrencilerin mesleki kariyerlerinde farkındalıklarına ilişkin durumların dağılımı

Öğrencilerin mesleki farkındalıkları										
İfade	Evet		Hayır		Kısmen		Fikri yok		Toplam	
	N	%	n	%	n	%	N	%	N	%
Üniversiteye girişte kendi alanında tercih yapmak istiyor musunuz?	203	66,6	33	10,8	43	14,1	26	8,5	305	100
Bölümünüzün çalışma alanı ile ilgili bilgiye sahip misiniz?	112	36,7	25	8,2	150	49,2	18	5,9	305	100
Eğitimini gördüğünüz mesleğin özelliklerine sahip misiniz?	174	57	25	8,2	92	30,2	14	4,6	305	100
Seçtiğiniz okuldan dolayı kendinizi şanslı hissediyor musunuz?	83	27,2	75	24,6	126	41,3	21	6,9	305	100
Okulunuzdan mezun olduktan sonra mesleğinizi yapmak istiyor musunuz?	215	70,5	28	9,2	30	9,8	32	10,5	305	100

Yükseköğretimde farklı alanı tercih etmek isteyen öğrencilerin mesleklerini yapma konusunda isteksiz oldukları anlaşılmaktadır.

5. SONUÇLAR

Bu araştırmanın amacı, Çankırı Sağlık Hizmetleri Alanındaki öğrencilerin alanı tercih etme sebeplerini belirlemekti. Bu doğrultuda Çankırı ilinde sağlık hizmetleri alanında lise eğitimine devam eden öğrencilere veri toplama formu kullanılarak toplanan verilerden elde edilen sonuçlar incelenmiştir. Çankırı ilinde Sağlık Hizmetleri Alanında lise eğitimine devam eden öğrencilere uygulanan veri toplama formu sonuçlarından çıkan bulgular, gençlerin sağlık hizmetleri alanını seçiminde etkili olan durumları göstermektedir. Sonuçlar hipotezler ve literatür bilgileri çerçevesinde değerlendirilmiştir. Örneklem gurubundaki öğrencilerin, cinsiyeti, ailelerinin ekonomik durumu, anne-babanın mesleği, ailenin yaşadığı bölge, sosyo-kültürel özellikleri, ailedeki birey sayısı, ailedeki bireylerin eğitim düzeyleri meslek seçimini belirleyen faktörler olarak belirlenmiştir.

Çalışma 305 öğrenci ile yürütülmüştür. Araştırmaya gönüllü olarak katılan erkek öğrencilerin oranı %24,26 kız öğrencilerin oranı %75,74'tür. Her sınıf seviyesinden öğrenci çalışmaya katılmıştır, Öğrencilerin %70'i çekirdek aileye sahiptir. Öğrencilerin %60'ı eğitime devam ederken ailesinin yanında kalmakta diğerleri ise başka bir yerden (akraba/pansiyon/sosyal hizmetlere bağlı kurumlar) okula gelip gittiğini belirtmektedir. Öğrencilerin ortalama gelir düzeyi 2000-5000 lira arasındadır. Annenin eğitim seviyesi ortalama olarak ilkokul seviyesinde babanın eğitim seviyesi büyük bir çoğunlukla lise ve dengi bir okul seviyesinde olarak tespit edilmiştir.

Araştırma kapsamında öğrencilere okullarından memnuniyet durumları sorulmuştur Öğrencilerin %33'ü devam ettiği Meslek Lisesi Sağlık hizmetleri alanından memnun olduğunu belirtirken öğrencilerin %67'si okulunu değiştirmek istediğini belirtmiştir.

Öğrencilerin cinsiyetleri ile sağlık hizmetleri alanını bilinçli olarak seçmeleri arasındaki ilişki kontrol edilmiştir. Öğrencilerin tamamı incelendiğinde %64,6 oranında alan bilgilerinin fazla olmadığı belirlenmiştir. Sonuçlar cinsiyet bağlamında kontrol edildiğinde okul hakkında bilgisi olmadan seçim yapan kız öğrencilerin oranı %16,30 iken erkek öğrencilerin oranı %9,72 olarak bulunmuştur. Okulu tercih ederken bilgi sahibi olan kız öğrencilerin oranı %19 iken, erkek öğrencilerin oranı %25 oranında tespit edilmiştir.

Öğrencinin cinsiyeti ile okulu bitirdikten sonra mesleği yapma eğilimi arasında ilişki saptanmıştır. Örneklem gurubundaki kız öğrencilerden, eğitim aldıkları mesleği yapma eğiliminde olanların oranı %72,96 iken erkek öğrencilerden mesleği yapma eğiliminde olanların oranı %62,5'tir.

Çalışmada öğrencilerin sınıf seviyelerine göre tercih ettikleri mesleği benimseme durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğrencilerin, sınıf seviyesi arttıkça mesleğin özelliklerine sahip oldukları bilincine eriştikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenciler 9. 10. ve 11. Sınıfta iken kendilerini tanıma aşamasında olduklarından bu sınıf düzeyinde mesleğe uygun olmadığını düşünen öğrencilerin oranı 12. Sınıfa göre fazladır. 12. Sınıf seviyesine gelen öğrencilerin mesleği benimsedikleri, mesleğe uyumlu oldukları elde edilen verilerden anlaşılmaktadır.

Örneklem grubunun, meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını seçerken yardım aldıkları kişiler cinsiyete göre araştırılmaya çalışılmıştır. Elde edilen verilerde en fazla dikkat çeken, kız-erkek öğrenci fark etmeksizin, öğrencilerin ortalama %45'inin kimseden yardım almadan kendi tercihleri ile seçim yaptıklarını belirten seçeneği işaretlemiş olmalarıdır. Kız öğrencilerde ailenin etkisi %54,2 iken erkek öğrencilerde ailenin etkisi %26,4 olarak belirlenmiştir. Kız öğrencilerin aileleri tarafından yönlendirilmeye daha açık oldukları bulgusuna erişilmiştir.

Öğrencilerin öğretmenlerinden destek alma oranlarının, her iki cinsiyet grubu için de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öğretmenlerinden yardım alan kız öğrencilerin oranı erkek öğrencilerin oranından fazla olarak belirlenmiştir. Bu durum liseye geçiş döneminde olan öğrencilerin okullardaki rehberlik servislerinden destek alamadığını göstermektedir. Öğrenciler rehberlik servisinden yararlanmış, öğretmenlerinden etkilenmiş olsalardı öğretmenlerinden yardım aldıklarını belirtirlerdi ve sonuç daha farklı değerlendirilebilirdi.

Örneklem gurubunun cinsiyeti ile meslek lisesi sağlık alanını seçimlerini etkileyen faktörler arasındaki ilişki incelenmiştir. Bulgularda kız ve erkek öğrencilerin her ikisinde de kısa sürede meslek sahibi olma isteği %63,5 ve %69,4 oranında belirtilmiştir. Bununla birlikte, meslek lisesi sağlık alanını tercih eden öğrenciler elde edecekleri gelirin okul seçimini etkilediğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ailelerinin

gelir düzeyi ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını tercih etmeleri arasında ilişki yoktur.

Öğrenci ailelerinin ekonomik durumları ile meslek lisesi seçim sebebi arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrencilerin ailelerinin gelir seviyeleri incelendiğinde okulu tercih eden öğrenci ailelerinin gelir seviyelerinin alt ve orta gelir seviyesinde olduğu dikkat çekmektedir. Öğrenci ailelerinin gelir seviyesi farklılık gösterse de öğrencilerin %60'ının okulu tercih etme sebebi "bir meslek sahibi olmak "tır. Gelir seviyesi 5-10.000 arasında olan ailelerden gelen öğrenciler diğerlerine göreceli olarak daha fazla bir oranda başarılı olmak istediklerini belirtmişlerdir. Genel olarak çalışmada ifade edilmesi gereken önemli bir nokta şudur ki, çalışmada üst gelir seviyesi olarak alınan miktar orta gelir seviyesinin alt kademesi olarak ifade edilebilir. Bu minvalde öğrencilerin ailelerinin genel olarak gelir seviyesinin düşük olması dikkat çekicidir. Bu bulgulara bağlı olarak öğrencilerin cinsiyetlerine göre gelir dağılımı incelenmiş ve kız öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyinin erkek öğrencilere göre daha düşük olduğu rapor edilmiştir. Gelir seviyesi yükseldikçe erkek öğrenci oranının kız öğrencilerin ailesinin oranlarına göre daha fazla olduğu tespit edilmiştir. Örneğin 10000 ve üzeri gelir seviyesine sahip hiç kız öğrenci ailesi bulunmamaktadır.

Öğrencilerin annelerinin ve babalarının eğitim durumu ile meslek lisesi sağlık hizmetleri alanında görev yapma istekleri arasındaki ilişki incelenmiştir. Öğrencilerin anne-babalarının eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin mezuniyetten sonra sağlık hizmetleri alanında çalışma istekleri azalmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen bir diğer konu öğrencilerin mesleki becerileri ile ilgilidir. Öğrencilere mezun olduktan sonra mesleki kazanımlarının neler olduğu sorulmuş ve gelen cevaplar değerlendirilmiştir. Sağlık hizmetleri alanında verilen eğitim ile ebe yardımcılığı, hemşire yardımcılığı ve sağlık bakım teknisyenliği dallarının kazandırdığı bilgi becerilerle, sağlık kurum ve kuruluşlarında sağlık profesyonellerine yardım ederek sağlık hizmeti sunulması amaçlanmaktadır. Öğrenciler tansiyon ölçme ve kan alma konusunda kendilerini yeterli görmekte ve bu becerileri uygulayabileceklerini ifade etmektedirler. Gelen cevaplardan öğrencilerin eğitim gördükleri alana dair yeterli bilgiye sahip olmadıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca öğrencilerin mezuniyet sonrası yapacakları iş ve işlemler konusunda da bilgi sahibi olamadıkları raporlanmıştır.

Öğrencilerin en çok gerçekleştirmek istedikleri meslek Hemşirelik olarak belirlenmiştir. Diğer tercihler birbirine yakın yüzdede olmakla birlikte ikinci tercih "polis" olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin mesleki kariyerlerine ilişkin farkındalıkları incelendiğinde yükseköğrenime devam etmek istedikleri ve eğitim sürecini önemsedikleri rapor edilmiştir.

Öğrencilerin kariyer gelişimlerindeki farkındalıkları incelendiğinde, %66,6 oranında yükseköğrenimlerini sağlık alanında sürdürmek istediklerini belirttikleri görülmektedir. Öğrencilerin "sağlık hizmetleri eğitim alanıyla ilgili bilgiye sahip olup olmadıkları" sorusuna verdikleri cevaplar incelenmiştir. Bilgi sahibi olduğunu düşünen öğrencilerin oranı %36,7 yeterli bilgiye sahip olmadığını düşünen öğrencilerin oranının ise %49,2 olarak karşımıza çıkmaktadır. Mesleki eğitim aldıkları bölümün özelliklerini kişisel olarak taşıyıp taşımadıkları sorgulandığında öğrencilerin %57'si mesleki özellikleri taşıdıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilere devam ettikleri okuldan dolayı kendilerini şanslı hissetme durumları sorulmuş öğrencilerin ancak %27,2'si kendini şanslı olarak gördüklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilere yöneltilen mezuniyet sonrası mesleğini gerçekleştirmek isteyip istemedikleri sorusuna öğrencilerin %70,5'i mesleği uygulamak istiyorum yanıtı vermiştir. Öğrencilerin %9,2'si mesleği yapmak istemediğini belirtmiştir. Yükseköğretimde farklı alanı tercih etmek isteyen öğrencilerin mesleklerini yapma konusunda isteksiz oldukları anlaşılmaktadır.

6. TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Sağlık Hizmetleri alanı insan sağlığı konusunda hizmet veren bir alan olması nedeniyle önem taşımaktadır. Dünya Sağlık Örgütü; sağlığı şöyle tanımlamaktadır: *Bireyin bedenen, ruhen ve sosyal yönden tam bir iyilik halinde olmasıdır.* Bu tanımdan yola çıkılırsa, sağlık hizmetleri alanının tüm kademesinde hizmet veren personel sağlığı geçici veya kalıcı şekilde bozulmuş bireyler ile karşılaşmaktadır. Bu, sadece teorik bilgi ve becerilerle donatılmış olmanın yeterli kalmayacağı bir durumdur. Öncelikle iyi bir iletişim, hasta veya yakınlarına sağlık eğitimi vermenin gereği olarak da bildiklerini aktarma becerisine sahip olmayı gerektirir. Sağlık hizmetleri alanında hizmet verecek bireylerin, teorik bilgiler edinmenin yanı sıra hasta bakımıyla ilgili bilgileri pratik ile buluşturmaları da esastır. Empati, etkili iletişim, hızlı düşünme ve karar verme, sorumluluk bilincinde olma, iş disiplini ve ahlakı, sır tutma, mahremiyete saygı, dikkat, ekip çalışması, sabır, insan sevgisi bu alanda öne çıkan kavramlardan bazılarıdır.

Kendilerini tanıma sürecinde olan öğrenciler, mesleklerin gerektirdiği niteliklerle kendi özellikleri arasındaki bağlantıyı sağlıklı bir biçimde kuramazlarsa yanlış kararlar verebilmektedir. Meslek seçimi gibi önemli bir kararda öğrencilerin kişisel özellikleri, ilgi, yetenek ve yönelimleri göz önünde bulundurulmadan verilen kararlarla ömür büyü sürecek pişmanlıklar yaşanabilmektedir. Burada birey yaşamının ilk yıllarından itibaren; aileye, öğretmenlere, rehberlik servisine önemli görevler düşmektedir. Bu noktada diğer profesyonel yaklaşımlara da ihtiyaç duyulmaktadır. Konuyla ilgili mesleki ölçekler, kişilik testleri vb. envanterlerle sonuçlar değerlendirilerek karar verme sürecine daha bilimsel ve somut bir yaklaşım getirilebilir.

Bu bölümde literatürde yer alan benzer çalışmalarda elde edilmiş veriler ile bu araştırmada elde edilen veriler ele alınacaktır. Benzer çalışmalardaki sonuçlarla çalışmanın sonuçları karşılaştırılarak araştırmayı destekleyen bulgular ile farklı sonuçlar ortaya konulacaktır.

Özveren, Gülnar ve Özden (2017), Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmada öğrencilerin maddi durumunun %74,9 oranında orta düzey olduğu tespit edilmiştir. Elibol (2014), 'un

Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin mesleğe ve geleceğe yönelik beklentileriyle alakalı çalışmasında öğrencilerin gelir durumlarının orta düzeyde olduğu görülmektedir. Çingöl, Zengin, Çelebi ve Karakaş (2020), HMSÖ kullanarak yaptıkları çalışmada ailelerin gelir durumları ağırlıklı olarak orta düzeydedir. Konuyla ilgili yapılan araştırma sonuçları orta gelir düzeyindeki öğrencilerin hemşirelik mesleğini daha çok tercih ettiklerini ortaya koymaktadır. Çurğatay tarafından 2010 yılında üniversite sınavına girecek öğrencilerin meslek seçimini etkileyen sosyokültürel etmenleri incelemek amacıyla yapılan çalışmada öğrencilerin seçimlerinde, sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin etkili olduğu saptanmıştır. Yine konuyla ilgili 1989-1990 ders yılında Filiz ve Ömer Özkan tarafından yapılan bir çalışma bulunmaktadır. Bu çalışmada öğrencilerin çok çocuklu ailelerden geldikleri, çoğunlukla fakir sayılabilecek ailelerin çocukları oldukları ortaya konulmuştur.

Pascual (2016), Rizal Üniversitesi öğrencileri katılımıyla gerçekleştirdiği çalışmada, ailenin yanı sıra ekonomik faktörlerin de okul tercihlerinde etkili olduğu ifade edilmiştir. Ayrıca tercihlerde en alt sırada akran faktörü yer almaktadır. Bizim çalışmamızda da öğrencilerin çoğunluğu okul tercihlerinde kısa yoldan meslek sahibi olmak seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu da ekonomik faktörlerin öncelikli etken olduğunu ortaya koymaktadır. Bizim araştırmamızda örneklemde bulunan öğrencilerin ailelerinin gelir durumlarına baktığımızda, aylık gelir oranı 2000-5000 arasında olanların oranı %65,2 ile öne çıkmaktadır. Buna göre araştırma sonuçları diğer araştırma bulgularını destekler niteliktedir. TÜİK Kasım 2021 TÜİK verilerine göre çalışan tek kişinin yoksulluk sınırı 4.295,76, dört kişilik bir ailenin asgari geçim haddi ise 8.950,71 olarak belirtilmiştir. Bu verilere göre araştırma sonuçları öğrencilerin ailelerin çoğunun geçim sınırı altında olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca araştırma sonuçlarına baktığımızda ailenizin aylık geliri sorusu için 0-2000 seçeneğini işaretleyen öğrenci oranının %11,1 olarak görülmesi, aylık geliri tek kişinin yoksulluk sınırının bile çok altında öğrencilerin varlığına işaret etmesi bakımından oldukça dikkat çekicidir. Literatürde yer alan benzer çalışmalarda elde edilen gelir düzeyi sonuçları ile araştırmamızdaki sonuçlar örtüşmektedir.

Bizim araştırmamız destekleyen diğer araştırmalarda öğrencilerin mesleği seçme konusunda tercih sebepleri benzer şekildedir: Özveren, Gülnar ve Özden (2017)

yaptıkları çalışmada öğrencilerin çoğunluğunun işsiz kalmayacağını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Tosunöz, Eskimez ve Öztunç (2019), meslek seçimini etkileyen faktörlerin incelenmesi adıyla yaptıkları çalışmada öğrencilerin %62,4 'ü hemşirelik mesleğini seçme nedeni olarak işsiz kalınmayacağını düşünme seçeneğini işaretlemişlerdir. Burada mesleği seçmede öne çıkan husus istihdam olanağı olarak görülmektedir. Özkan ve Özkan (1993), Türkiye'nin değişik bölgelerindeki 38 okuldan 1000 öğrenciyi kapsayan bir çalışma yapmışlardır. Bu çalışmaya göre sağlık meslek lisesi öğrencileri %67,80 oranında kısa yoldan hayata atılma arzusu ile okulu, dolayısıyla mesleği tercih etmişlerdir. Yine hemşirelik öğrencilerinin meslek seçim nedenleri ve öğrenim doyumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla Ak (2017), bir çalışma yapmıştır. Çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin %70'i alanı isteyerek seçmişlerdir. 39 öğrenci mesleği sevdiğim için tercih ettim seçeneğini işaretlemiştir fakat iş garantisi seçeneği 37 öğrenci ile bu seçeneğe oldukça yakın durmaktadır. Elibol (2014) 'un Anadolu sağlık meslek lisesi öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmada ise öğrencilerin %46,9 oranı ile okulu tercih etme nedeni olarak kolay iş bulma seçeneği öne çıkmaktadır. Ayrıca yanı araştırmada meslek seçiminden memnun olma oranı %61 iken başka bölüm isteği seçeneği %56 oranında evet yanıtı almıştır. Buradan ileride mesleğini sevmeden veya istemeyerek yapacak sağlık çalışanlarının varlığına işaret etmesi bakımından önemli bir sonuca ulaşılmıştır. Bu nedenle, birbirine yakın olan bu oranlar dikkat çekici ve düşündürücüdür.

Önder, Önder, Kuvat ve Taş (2013), hem öğrencilerin hem de ebeveynlerinin hemşirelik tercih önceliklerini belirledikleri çalışmanın sonuçlarına göre öğrenciler için en önemli faktör gelir, ebeveynler için ise iş garantisidir. Öne çıkan bu seçenekler meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken diğer faktörlerin göz ardı edilmiş olabileceğini düşündürmektedir.

Kuvat ve Aytekin (2016), Balıkesir sağlık yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı araştırmada, kız ve erkek öğrencilerin meslek seçiminde kriterlerin önem düzeylerini ortaya koymayı amaçlamıştır. Bu araştırmada kız ve erkek öğrencilerin iş geliri ve iş bulma olanakları şıkkını en fazla tercih ettikleri tespit edilmiştir. Ayrıca erkek öğrencilerin öncelikli değeri mesleği istemesi, kız öğrencilerin ise insanlara yardım etme isteği olarak karşımıza çıkmaktadır.

Aşçı (2014), öğrenci hemşirelerin meslek seçimini etkileyen faktörler adıyla yapmış olduğu çalışmasında iş bulma kolaylığının öncelikli etken olduğunu ortaya koymuştur. İlgili çalışma bu çalışmanın sonuçları ile dolaylı da olsa benzerlik göstermektedir, öğrenciler Meslek lisesinde Sağlık hizmetleri alanında devam etmelerinin sebebi olarak daha kolay meslek sahibi olma avantajını kullanmak istediklerini belirtmişlerdir.

Özcan (2010) Anadolu Meslek Lisesi öğrencilerinin okulu seçme nedenleri ve gelecek beklentileriyle ilgili çalışmasında diğer araştırma bulgularını destekler nitelikte sonuçlar ortaya çıkmıştır. Araştırmada kısa zamanda meslek sahibi olma isteği ve yükseköğrenime devam edememe halinde açıkta kalmamak öncelikli tercihler olarak dikkat çekmektedir.

Gümüş ve Şen (2018), sağlık hizmetleri meslek yüksekokulu öğrencileriyle yaptığı çalışmada öğrencilerin çoğunluğu seçtikleri mesleğin yetenekleriyle uyumlu olduğunu düşünmektedir. Araştırmada bunun öğrencilerin tercihlerini bilinçli olarak yaptığına işaret ettiği ifade edilmektedir. Bu araştırmada böyle bir sonucu ortaya koyması bakımından dikkat çekicidir.

Elibol (2014), çalışmasında bir diğer önemli hususu ortaya çıkartmıştır. Öğrencilerin hayalinde sağlıkla ilgili diğer meslekler vardır. Araştırmada öğrencilerin buna rağmen hemşirelik okuyor olmalarından okulu basamak olarak görmeleri sonucu çıkartılmıştır. Ayrıca aynı araştırma meslek algısı düşük olduğu halde kolay para kazanma isteği ile mesleğe yönelen öğrencilerin varlığına dolayısıyla memnuniyetsiz bir biçimde meslek icra etmeye başlamalarının söz konusu olduğuna işaret etmektedir. Bunun da meslek algısını olumsuz yönde etkileyeceği vurgulanmaktadır.

Yapmış olduğumuz çalışmada öğrencilerin meslek algısına yönelik öğrencilerin okulda nasıl bir eğitim alacaklarına ilişkin bilgi düzeyleri araştırılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin %64,6 fazla bilgiye sahip olmadıklarını belirtmişlerdir. Yeterli bilgiye sahip olduğunu belirten öğrencilerin oranı %20,7 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bilgiye sahip olmakla alakalı erkek ve kız öğrenciler arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. (Fazla bilgim yoktu seçeneği, kız öğrenci: %64,37; erkek öğrenci: 65,27)

Ayrıca araştırmada örneklem grubumuzun cinsiyet durumuyla mesleği yapma istekleri arasındaki ilişki incelendiğinden kız öğrencilerin mesleği yapma eğilim oranı %72,96, erkek öğrencilerin ise %62,5 olarak tespit edilmiştir. Buna göre mesleği yapma eğilimlerinde erkek ve kız öğrenciler arasında fark bulunmaktadır. Öğrencilerin gelir düzeyinin cinsiyet değişkenine göre dağılımına bakıldığında kız öğrencilerin gelir düzeylerinin düşük olduğu göze çarpmaktadır. Bu da kız öğrencilerin mesleği yapma eğilimlerinin sebebi olarak aileye ekonomik katkı sağlama isteğini düşündürebilir. Ayrıca kız öğrencilerin düşük sosyoekonomik faktörleri nedeniyle mesleklerini yapmada daha kararlı oldukları sonucuna varılabilir.

Öğrencilerin okulu tercih etmede belirleyici faktörler bakımından verdikleri yanıtlar incelendiğinde, "meslek sahibi olmak" seçeneğinin öne çıktığı görülmektedir. 198 öğrenci meslek sahibi olmak için okulu tercih ettiğini belirtirken en yüksek oranda tercih edilen bir diğer şık 48 öğrenci ile "yüksek gelir elde etmek" tir. Öğrencilerin meslek lisesi sağlık hizmetleri alanını seçmede etkilendikleri faktörler incelendiğinde kısa yoldan meslek sahibi olmayı isteyenlerin oranı %59,8 olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunu %22,3 oranı ile mesleğimle ilgili bir üniversiteye hazırlanmak seçeneği takip etmektedir. Öğrencilerin meslek seçiminde etkili olan faktörlerin incelendiği araştırmalarda elde edilen sonuçlar şu şekildedir:

Özveren, Gülnar ve Özden (2017), Pascual (2016) yaptıkları araştırmada öğrencilerin meslek seçiminde ailelerin etkili olduğunu ortaya koymuştur. Pascual tarafından yapılan çalışma Filipinler'in Calabarzon bölgesinde yer alan Rizal üniversitesinde gerçekleşmiştir. Çalışmada öğrencilerin tercihlerinde anne-baba etkisi ön plana çıkmaktadır. Bunun nedeni olarak da aileye saygı ve sadakat duyguları ağır basan öğrencilerin kişisel arzularını ifade edememeleri gösterilmektedir. Bu araştırmada bu yönüyle dikkate değerdir. Gümüş ve Şen (2018), tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin seçimlerindeki zorunlu sebepler sorgulanmıştır. Bunun sonuçlarına göre öğrencilerin seçimlerindeki zorunlu sebeplerin başında DGS sınavı ve lisans eğitimi imkânı olması gelmektedir. Hemen ardından ise zorunlu sebep olarak kişisel ve ailevi nedenler gösterilmektedir. Bu da tercihlerde ailenin etkisini belli etmektedir. Çurğatay (2010), tarafından yapılan çalışma sosyoekonomik ve kültürel faktörlerin öğrencilerin meslek seçimi üzerinde etkili olduğunu ortaya koymaktadır. Andsoy ve arkadaşları (2012), sağlık yüksekokulu öğrencilerinin mesleği yeğleme nedenleri üzerine

yaptıkları araştırmada öğrencilerin %64'ünün mesleği seçmede ailelerinin olumlu etkisi olduğu ortaya konulmuştur. Çalışmamızda kız öğrenciler için benzer sonuçlara ulaşılmış ve kız öğrencilerin okul seçiminde ailelerinden destek aldıklarını belirtmişlerdir.

Dinç (2008), meslek seçiminde yüksek kazanç beklentisinin ikinci sırada yer aldığı bir araştırma yapmıştır. Bu araştırmada birinci sırada kariyer beklentisi yer almaktadır. Bu çalışma, diğer araştırma sonuçlarından farklı olması bakımından önemlidir. Pazarcıkcı ve Dilmen (2019), meslek seçimine ilişkin tutumlara yönelik yaptığı çalışmasında öğrencilerin iyi para kazanılan bir mesleğe sahip olma isteklerinin öne çıktığını tespit etmiştir. Güven (2019), lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine karşı tutumlarını incelemiştir. Çalışmasında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre mesleği daha yüksek oranda tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

Araştırmamızın bulguları diğer çalışmaları destekler niteliktedir. Meslek sahibi olmak isteği okul tercihlerinde ön plana çıkmaktadır. Ayrıca kız öğrencilerin mesleği yapmaya eğilimleri yaptığımız araştırmada daha yüksek orandadır. Öğrencilerin mesleği isteyerek tercih edip etmedikleriyle ilgili araştırma sonuçları şu şekildedir:

Çapan ve Owen (2018), ortaöğretim öğrencileri üzerinde meslek seçimine yönelik bir araştırma yapmışlardır. Bu çalışma öğrencilerin çoğunluğunun gerçeklikten uzak meslek kariyeri planladıklarını ortaya koymuştur. Özveren, Gülnar ve Özden (2017), tarafından hemşirelik meslek seçimi üzerine yapılan araştırmada bölümü isteyerek seçen öğrenci sayısı, kısmen isteyerek veya istemeyerek seçen öğrenci oranına göre az da olsa yüksek bulunmuştur. Tosunöz, Eskimez ve Öztunç (2019) 776 hemşirelik öğrencisiyle yaptıkları araştırmada öğrencilerin 398'inin mesleği isteyerek, 378'inin istemeyerek seçtiğini ortaya koymuştur. Burada mesleği istemeden seçen öğrenci sayısının isteyerek seçenlere yakın değerde olması düşündürücüdür. Özkan ve Özkan (1993), tarafından yapılan çalışmada ise öğrencilerin %28,30'unun sağlık meslek lisesi seçtiği için pişman olduğunu ifade ettiği ortaya çıkmıştır. Bu oran yatılı okullarda %30'a çıkmaktadır. Bu da yatılı okuldaki her üç öğrenciden birinin seçiminden pişmanlık duyduğuna işaret etmektedir. Araştırmanın çarpıcı sonuçlarından biri de öğrencilerin %40'ının hemşire olmasaydım öğretmen olurdum demeleridir. Ak (2017) diğer çalışmalara benzer bir çalışma yapmış, çalışmada öğrencilerin %70 oranında hemşirelik bölümünü isteyerek seçtiklerini ortaya koyulmuştur. Elasan ve Keskin

(2014), tarafından sağlık meslek lisesi memnuniyetiyle ilgili bir çalışma yapılmıştır. Çalışma öğrencilerin %29 oranında istemeden sağlık meslek lisesi okuduklarını ortaya koymuştur. 2008 yılında lise son sınıf hemşirelik öğrencilerini kapsayan bir araştırma yürütülmüştür. Araştırmaya katkı sağlayan 416 öğrencinin %71,2'si mesleği tercih etmek istemediğini belirtmiştir. 2017 yılında İzmir'de sağlık meslek öğrencileriyle yapılan çalışmada mesleği seven öğrencilerin mesleğe yönelik daha olumlu düşüncelere sahip oldukları ortaya çıkmıştır. Ayrıca mesleği seven öğrenciler bu alanda eğitim almaya devam etmek istediklerini belirtmişlerdir.

Öğrencilerin mesleki kariyerlerinde eğitime devam etme durumları sorgulandığında öğrencilerin %94,8'i yükseköğrenime devam etmek istedikleri seçeneğini işaretlemişlerdir. Öğrencilerin %30,2'si mesleki özellikleri taşımadıklarını düşündüklerini ifade etmişlerdir. Bu da okulda mesleği isteyerek ve bilinçli tercih etmeyen öğrencilerin olduğunu düşündürmesi bakımından önemlidir. Ayrıca öğrencilerin devam ettikleri okuldan dolayı kendilerini şanslı hissedip hissetmedikleri sorgulandığında şu sonuç elde edilmiştir: Öğrencilerin ancak %27,2'sinin kendini şanslı hissetmekte, %41,3 oranında öğrenci kısmen şanslı hissettiğini ifade etmektedir. Bu da öğrencilerin belirsizlik içinde olduğunun göstergesidir. Bununla birlikte mezun olduklarında mesleği yapma istekleri %70,5 olarak karşımıza çıkmaktadır. Öğrencilerin %9,2'si mesleği yapmak istemediklerini belirtmişlerdir. Ayrıca yükseköğretimde farklı alanı tercih etmek isteyen öğrencilerin mesleklerini yapmada isteksiz oldukları göze çarpmaktadır.

Araştırmamızda öğrencilerin devam ettikleri okulu değiştirme istekleri de araştırılmıştır. Sonuçlar incelendiğinde öğrencilerin %33'ü okumakta oldukları programdan memnun olduklarını belirtirken, %67'si değiştirme seçeneğini kullanmak istemektedir. Bu da öğrencilerin çoğunluğunun bir fırsat sunulması halinde okullarını değiştirmek istediklerini göstermektedir. Başarı oranı düşük, ders ilgisi az, motivasyonu düşük öğrencilerin bu isteksiz grupta yer aldığı düşünülebilir.

Araştırma sonuçlarına göre seçimlerinde ailelerin etkisi şu şekildedir:

Ailesinde sağlık çalışanı olma oranları, Çingöl, Zengin, Çelebi ve Karakaş (2020), sağlık yüksekokulu 1.sınıf öğrencilerinin katılımıyla yaptıkları çalışmanın sonucuna göre öğrencilerin çevresinde sağlık çalışanı olanların sayısı oldukça fazladır.

Güven (2019), hemşire yakını ve hastane deneyimi olanların, olmayanlara göre mesleği tercih etme oranlarında önemli farklar tespit etmiştir. Hemşire yakını ve hastane deneyimi olanların mesleği tercih etme oranları daha yüksektir.

Gümüş ve Şen (2018), tercihlerde ailenin etkisini ortaya koyan bir araştırma yapmışlardır. Öğrenciler tercihlerinde zorunlu sebep olarak ikinci sırada ailevi sebepleri göstermişlerdir. Elibol (2014), öğrencilerin ebeveynlerinin mesleki statüleri arttıkça mesleği seçme oranlarının düştüğü sonucuna ulaşılan bir araştırma yapmıştır.

Çalışmada karşımıza çıkan bir diğer veri mesleki rehberlik kapsamındadır, öğrenciler okul seçiminde öğretmenlerinden çok az bir oranda destek almışlardır. Öğrencilerin öğretmenlerinden destek alma oranlarının, her iki cinsiyet grubu için de oldukça düşük olduğu görülmektedir. Öğretmenlerinden yardım alan kız öğrencilerin oranı %9,2 iken erkek öğrencilerin oranı %2,8 düzeyindedir. Bu durum liseye geçiş döneminde olan öğrencilerin orta okullardaki rehberlik servislerinden destek alamadığına işaret etmektedir. Meslek rehberliği sadece gençleri niteliklerine uygun mesleklere yerleştirmede yardımcı olan tek boyutlu bir yol göstericilik değildir. Mesleki rehberliğin işlevi bireye, uygun iş ve çalışma alanı bulmasına yardım etmenin ötesine taşınarak, bireyin eğitimini ve çalışma hayatını izlemeyi de içine alacak şekilde genişletmeli rehber öğretmenlerin yardıma ihtiyacı olan öğrencilere desteği artırılmalıdır (Eryetiş, 2016).

Mesleğini severek ve isteyerek yapmak diğer tüm mesleklerde nasıl gerekli ve önemli ise, sağlık alanında çok daha fazla önem taşımaktadır. Uğraşısı insan olan ve insana dokunan bu meslek hem akademik başarı hem de el becerisi bakımından yatkınlığı olmayan bireyler tarafından tercih edilirse, olumsuz sonuçlar doğacağı muhakkaktır. Sağlık Bakanlığının Hemşireler günü için hazırladığı bir video şu sözlerle son bulmakta: "*Sağlık çalışanı olmak güzeldir. Çünkü bir dokunuş bazen çok şey değiştirir ve bunu belki de en iyi sağlık çalışanları bilir.*" Tıpkı bu sözde olduğu gibi Sağlık çalışanlarının dokunuşları hayati durumları değiştirebilecek niteliktedir. Sağlık personeli; sorumluluk bilinci, iş disiplini, tertip ve düzen, insanları sevme, sabır, soğukkanlı kalabilme, öfkesini kontrol edebilme, hızlı karar verme, pratik çözümler üretebilme, değişen koşullara çabuk uyum sağlayabilme, yeniliğe ve değişime açık olma, ekip ruhu vb. özelliklere sahip olmalıdır. Basında sık sık yer bulan:" *Yanlış iğne sakat bıraktı, Hemşire hatası öldürüyordu*" gibi başlıklar altında okuduğumuz

haberlerde sağlık çalışanı olmanın getirdiği sorumluluğu bir kez daha anlamaktayız. Aileler kendi beklenti ve hayallerini çocuklarında yaşatma isteği ile çocuklarını bazı meslekleri tercih etmeye zorlayabiliyorlar. Eğitim öğretim ortamı içerisinde öğrencileri mesleğe uygunluk yönünden gözlemleme ve değerlendirme imkânı bulan alan öğretmenleri kimi zaman mesleğin gerektirdiği niteliklere uymayan öğrencilerin varlığına şahit oluyorlar. Bu nedenle öğrencilerin okula giriş koşullarının tekrar gözden geçirilmesinin yararlı olacağı çalışmanın sonuçlarından yola çıkarak önerilmektedir. Konuyla ilgili neler yapılabilir? Sorusundan hareketle birtakım önerilerde bulunabiliriz:

1. Bireyin hayatında küçük yaşlardan itibaren kendini tanımasına yönelik faaliyetlere yer verilebilir.
2. Okul öncesi kurumlarında meslek rehberliği ve kendini tanıma çalışmalarına ağırlık verilebilir.
3. Özellikle ilköğretim kurumlarımız öğrencilerin keşfedildiği, ilgi ve yeteneklerinin açığa çıkartıldığı ve bununla ilgili kayıtların tutulduğu yerler olma bakımından geliştirilebilir.
4. Ailelerin konuyla ilgili bilinçlendirme eğitimlerine ağırlık verilebilir.
5. Sağlık Hizmetleri Alanında eğitim veren okulların niteliği arttırılabilir.
6. Öğrencilere okula girişte puan şartı getirilebilir veya öğrenciler okula kabullerinde farklı kriterler yönünden de değerlendirmeye tabi tutulabilir.
7. Öğrencilerin okula kabulleri giriş puanı ile sınırlı kalmayıp farklı koşulları da kapsayabilir.

KAYNAKÇA

5 Adımda Meslek Seçimi Nasıl Yapılır?. (2021, Ağustos 16). Erişim adresi: https://www.iienstitu.com/blog/5-adimda-meslek-secimi-nasil-yapilir

Ak, B. (2017). *Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçim Nedenleri ve Öğrenim Doyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). http://i-rep.emu.edu.tr:8080/jspui/bitstream/11129/4230/1/akbahar.pdf adresinden erişildi.

Ardıç, A. K. ve Aslanargun, E. (2020) *Anadolu Eğitim Liderliği ve Öğretim Dergisi* [Anatolian Journal of Educational Leadership and Instruction] 2020– 8(2), 114-139

Aşçı, S. (2014). *Öğrenci Hemşirelerin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler*. (Yüksek lisans tezi). https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/711627/yokAcikBilim_10059210.pdf?sequence=-1 adresinden erişildi.

Berdan, İ. E. (2018). Ortaöğretim kurumlarındaki öğretmen ve öğrencilerin yeteneklerinin alan ve meslek seçimine etkileri (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Büyüköztürk, Ş., Kılıç, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (4. Basım) Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Bölükbaş, N. (2018). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 1(1), 10-17.

Cemaloğlu, N. (2020). Eğitimde Politika Analizi. Ankara: PEGEM Akademi. doi: 10.14527/9786052419922

Cengiz, G., Titrek, O., ve Akgün, Ö. (2017). Öğrencilerin Ortaöğretim Kurumu Tercihinde Okullarla İlgili Faktörlerin Etkisi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 1. https://www.researchgate.net/publication/273131146_Ogrencilerin_ortaogretim_kurumu_tercihinde_okullarla_ilgili_faktorlerin_etkisi adresinden erişildi.

Cırdı, R. ve Bulu Ş. (2021). Toplumsal Değişim Bağlamında Mesleğe Bakış: Güncel Mesleklerin ve Profesyonel Mesleklerin Anlamlandırılması. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 7(15), 346-366.

Cüceloğlu, D. (2003). *İnsan ve Davranışları*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çapan, B., ve Owen, F. (2018). Ortaöğretim Öğrencilerin Meslek Seçimine İlişkin Akılcı Olmayan Düşünceleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 360-386. doi: 10.21764/maeuefd.359575

Çalık, T. (2003). Eğitimde Değişimin Yönetimi: Kavramsal Bir Çözümleme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 9(4), 536-557.

Çetin, Y., ve Yayan, E. H. (2020). Hemşirelerin Hemşire Yardımcılarının İş ve Görev Tanımları ile İlgili Görüşleri: Malatya Örneği. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 49-54. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1188198 adresinden erişildi.

Çingöl, N., Zengin, S., Çelebi, E., ve Karakaş, M. (2020). Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi. *Sağlık Bilimleri Üniversitesi Hemşirelik Dergisi*, 17-26. https://dergipark.org.tr/tr/pub/sbuhemsirelik/issue/53915/694422 adresinden erişildi.

Çurğatay, V. (2010). *Üniversite sınavına girecek öğrencilerin meslek seçimini etkileyen sosyo-kültürel faktörler: Malatya'daki lise son sınıf öğrencileri uygulaması*. http://abakus.inonu.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/11616/5436/Tez%20Dosyas%c4%b1.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.

Demirer M., Dal S. (2020). Mesleki Eğitimde Program Güncellemeleri, Sektörle İşbirliği ve Yükseköğretime Devam Oranları Üzerine Eğitim Yöneticileri ve Meslek Dersi Öğretmenlerinin Görüşleri. *Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi*. https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/1217808 adresinden erişildi.

Deniz, S. (2001). Bireyin Meslek Seçimini Etkileyen Kaynaklar: Yeni Teknolojilerden İnternet. *Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Fakültesi Dergisi*.

Dikeç G., Karakurt S., Bayram A., Zeybek B ve Zeybek d. (2017). Sağlık Meslek Lisesi Son Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Düşünceleri. doi:10.5222/SHYD.2017.127

Dinç, E. (2008). Meslek Seçiminde Etkili Faktörlerin İncelenmesi: Yüksekokul Muhasebe Programı Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* , 90-106. https://dergipark.org.tr/tr/pub/kosbed/issue/25704/271234 adresinden erişildi.

Doğru Meslek Seçiminin Aşamaları Nelerdir?. (2009, Ocak 29). Erişim adresi: http://www.rehberliksitesi.com/dogru-meslek-seciminin-asamalari-nelerdir/3922

EBSAM. (2011). *Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler Üzerine Bir Araştırma.* Erişim adresi: http://ebs.org.tr/ebs/arastirma/ebsam18mesleksecimi.pdf

Eğitim-SEN. (2022, Mart 27). Erişim adresi: https://egitimsen.org.tr/mesleki-ve-teknik-egitimde-rekabetci-ve-piyasaci-mantik-terk-edilmelidir/

Elasan, S., ve Keskin, S. (2014). Sağlık Meslek Lisesi mesleki eğitim memnuniyeti üzerine bir araştırma. *International Journal of Human Sciences,* 251-264. doi : 10.14687/ijhs.v11i2.2869

Elibol, E. (2014). *Anadolu Sağlık Meslek Lisesinde Öğrenim Gören Hemşirelik Öğrencilerinin Mesleğe Yönelme, Mesleki İmaj Ve Beklenti İle Gelecek Planlarına İlişkin Görüşleri*. (Yüksek lisans tezi). https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=CzPMhs3FxVbz30CSQme1ig&no=yW-6nAxiPYQMxfyZZ1kcyQ adresinden erişildi.

Erdoğan, İ. (2002). *Eğitimde değişim yönetimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık

Eren, Y. K (2003). *Eğitim Öğretimde Çoklu Zeka Teorisi ve Uygulamaları*, Ceceli Yayınları, Ankara.

Eryetiş, M. V. (2016). Meslek Seçimi ve Mesleki Rehberlik. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, (44), 0-0. https://dergipark.org.tr/tr/pub/abmyoder/issue/46666/585116 adresinden erişildi.

Eskimez A., Öztuç G., ve Alparslan N. (2008). *Lise Son Sınıfta Okuyan Kız Öğrencilerin Hemşirelik Mesleğine İlişkin Görüşleri*. https://dergipark.org.tr/tr/pub/hunhemsire/issue/7845/103306 adresinden erişildi.

Genç, S.Z., ve Eryaman, M.Y. (2007). Değişen değerler ve yeni eğitim paradigması. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 (1),89-102.

Gözüm, S., Güdücü Tüfekçi, F., ve Çapık, C. (2014). *Hemşirelik Yüksekokulu Mezunlarının Okulları ve Meslekleri ile İlgili Görüşleri ve Mezuniyet Sonrası Profilleri*. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunihem/issue/2664/34471 adresinden erişildi.

Gümüş, R., ve Şen, M. A. (2018). Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Alan. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 91-101. doi : http://dx.doi.org/10.14582/DUZGEF.1889.

Güncel Türkçe Sözlük. (2022). Erişim adresi: https://sozluk.gov.tr/

Güven, Ş. D. (2019). Lise son sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik tutumlarının belirlenmesi: Nevşehir ili örneği. Araştırma Makalesi, 6-11. doi: https://doi.org/10.18663/tjcl.324101.

Holland, John L. (1992). Making vocational choices: A theory of vocational personalities and work environments, (2 ed.). Odessa, FL: Psychological Assessment Resources, Inc

Karasar, N. (2010). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (21. Basım) Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Kılıç, E. (2019). Meslek seçiminde ailenin etkisine yönelik bir araştırma (Master's thesis, Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Köroğlu, Ö. (2014). Meslek Seçimi İle Kişilik Özellikleri Arasındaki İlişkinin Belirlenmesi: Turizm Rehberliği Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. Suleyman Demirel University Journal of Faculty of Economics & Administrative Sciences, 19(2).

Kuvat, Ö., ve Aytekin, G. (2016). Hemşirelik Mesleğinin Seçiminde Kriterlerin Önem Düzeylerinin Belirlenmesi: Balıkesir Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Örneği. 445-463. https://dspace.balikesir.edu.tr/xmlui/bitstream/handle/20.500.12462/3841/%c3%b6zlem-kuvat.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.

Kuzgun, Y. (2009). *Mesleki Gelişim ve Danışmanlığı 3.Baskı.* Ankara: Nobel Yayın Dağıtım. http://www.dat.net.tr/FileUpload/op488361/File/meslek_gelisimi_ve_danismanligi_tanitim.pdf adresinden erişildi.

Kuzgun, Y. (2022, Mart 26). Meslek Seçiminde Bilinmesi Gerekenler. Erişim adresi: https://www.osym.gov.tr/TR,1369/meslek-seciminde-bilinmesi-gerekenler.html

Küçükahmet, L. (2009). *Program geliştirme ve öğretim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

MEB. (2012). *Tarihçemiz.* Erişim adresi: http://mtegm.meb.gov.tr/www/tarihcemiz/icerik/20

MEB. (2015). *Mesleki Mevzuat*. Erişim adresi: http://www.meb.gov.tr/mevzuat/

MEB, Mesleki ve Teknik Eğitim. (2019). *Mesleki ve Teknik Eğitim Hakkında Bilgiler*. Erişim adresi: http://meslekitanitim.meb.gov.tr/meslekegitim.html.

MEGEP alan tanıtımları, (2015). *Meslekî Ve Teknik Alanlar*. http://meslekitanitim.meb.gov.tr/#saglik adresinden erişildi.

Meslek Seçiminin Önemi, (2022). Erişim adresi: https://kocaeli.meb.gov.tr/kariyer/meslek_seciminin_onemi.aspx

Orhan, A. A., ve Ültanır, E. (2014). Lise Öğrencilerinin Mesleki Olgunluk Düzeyleri ile Karar Verme Düzeyleri. *Ufuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi,* 43-55. https://dergipark.org.tr/tr/pub/ufuksbedergi/issue/57452/814879 adresinden erişildi.

Önder, E., Önder, G., Kuvat, Ö., ve Taş, N. (2013). Identifying The Importance Level of Factors Influencing The Selection Of Nursing As A Career Choice Using AHP:

Survey To Compare The Precedence Of Private Vocational High School Nursing Students And Their Parents. *2nd World Conference on Design, Arts and Education DAE.* doi: 10.1016/j.sbspro.2014.01.1361

Özcan, M. (2010). *Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin Okudukları Okulu Seçme Nedenleri Ve Gelecek Beklentileri*. (Yüksek lisans tezi). http://acikerisimarsiv.selcuk.edu.tr:8080/xmlui/bitstream/handle/123456789/2740/279019.pdf?sequence=1&isAllowed=y adresinden erişildi.

Özdelikara, A., Ağaçdiken, S., ve Aydın, E. (2016). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimi ve etkileyen faktörler. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (2), 83-88.

Özkan, F., ve Özkan, Ö. (1993). Hemşirelik Eğitimi Yapan (Yatılı ve Gündüzlü) Sağlık Meslek Liselerindeki Öğrencilerin Sosyo Ekonomik Durumları İle Bu Okulları Seçişlerinde Rol Oynayan Unsurlara İlişkin Mukayeseli Bir Çalışma. *Sosyoloji Konferansları,* 45-64. https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/101093 adresinden erişildi.

Özdemir, S. M. (2011). Toplumsal değişme ve küreselleşme bağlamında eğitim ve eğitim programları: kavramsal bir çözümleme. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi,* 12 (1) 85-110. https://dergipark.org.tr/en/pub/kefad/issue/59498/855234 adresinden erişildi

Özveren, H., Gülnar, E., ve Özden, D. (2017). Hemşirelik öğrencilerinin meslek seçimini etkileyen faktörlerin belirlenmesi. *Turkish Journal of Clinics and Laboratory*, 57-64. doi:10.18663/tjcl.320040

Pascual, N. (2016). Factors Affecting High School Students' Career Preference: A Basis for Career Planning Program. *International Journal of Sciences: Basic and Applied Research,* 1-14. https://core.ac.uk/download/pdf/249333889.pdf adresinden erişildi.

Pazarcıkcı, P., ve Dilmen, B. (2019). Hemşirelik Eğitimine Yeni Başlayan Öğrencilerin Meslek Seçimini Etkileyen Faktörler İle Boyun Eğici Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi Vizyoner Dergisi*. doi: 10.21076/vizyoner.590976.

Pişkin, M. (2012). Kariyer gelişim sürecini etkileyen faktörler. İçinde: Yeşilyaprak, B. (Ed.). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı. (s.43-73). Ankara: Pegem Yayınları

Razon, N. (1983). Meslek seçimi ve mesleğe yöneltme. Eğitim ve Bilim, 8(43).

Sarıkaya, T. & Khorshıd, L. (2009). Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7 (2), 393-423. https://dergipark.org.tr/en/pub/tebd/issue/26107/275067 adresinden erişildi.

Siyez, D.M. (2012). *Gelişimsel yaklaşımlar*. İçinde: Yeşilyaprak, B. (Ed.). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı. (s.171-178). Ankara: Pegem Yayınları

Sönmez, M. (2008). Türkiye'de Mesleki ve teknik örgün öğretimin sorunları ve yeniden yapılandırılma zorunluluğu. http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/690 adresinden erişildi.

Super, Donald E. (1957). The Psychology of Careers, New York, Harper.

Şişman, M. (2006). *Eğitim bilimine giriş*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Tarhan, N. (2012). *Güzel İnsan Modeli.* İstanbul: Timaş Yayınları.

Titiz, T. (2001). *Ezbersiz eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Tosunöz, İ., Eskimez, Z., ve Öztunç, G. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler. *Kocaeli Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 91-97. doi: 10.30934/kusbed.532097

Turan, Ü., ve Kayıkçı, K. (2019). Lise son sınıf öğrencilerinin meslek seçiminde okul rehberlik hizmetlerinin rolü. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi,*, 15-33. http://www.e-ijer.com/en/download/article-file/699398 adresinden erişildi.

Türkçe Sözlük,1983 Cilt: 2, s.826

Türk Eğitim-Sen. (2022, Şubat 19). 2023'e doğru Meslekî ve Teknik Eğitim Çalıştayı. Erişim adresi: https://turkegitimsen.org.tr/icerik_goster.php?Id=14320

Vurucu, F. (2010). Meslek lisesi öğrencilerinin meslek seçimi yeterliliği ve meslek seçimini etkileyen faktörler (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

Yatangaç, F. B. (2010). Kişilik özelliklerine bağlı olarak hemşirelik ve tıp fakültesi son sınıf öğrencilerin seçeceği uzmanlık alanlarının belirlenmesi (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Adana, Türkiye

Yıldırım, A. (2019). Nitel Araştırma Yöntemlerinin Temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi. *Türk Eğitim Derneği*, 1-11. http://eb.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5326/1485 adresinden erişildi.

Yıldırm, A., ve Şimşek, H. (2008). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınları.

Yorulmaz, M. (2019). Sağlık Yönetimi Bölümü Öğrencilerinin Bölümü Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, 74-82. doi: 10.29249/selcuksbmyd.506880.

Word it out. (2022). Erişim adresi: https:// worditout.com

EKLER

EK-1. Anket Soru Formu

MESLEK LİSESİ ÖĞRENCİLERİNİN
SAĞLIK HİZMETLERİ ALANINI TERCİH ETME NEDENLERİNİN
İNCELENMESİ: ÇANKIRI İLİ ÖRNEĞİ

ANKET SORU FORMU

Değerli öğrenciler;

Bu ankette size okulu tercih etme sebepleriniz ve alanınıza ilişkin görüşlerinizle ilgili birtakım sorular bulunmaktadır. Araştırmamızın amacına ulaşmasında sorulan sorulara içtenlikle ve doğru cevaplar vermeniz önemlidir. Sorulara vereceğiniz cevaplar, araştırmaya katkıda bulunacak, buradan elde edilecek bilgiler başka bir amaçla kullanılmayacaktır. Lütfen size uygun olan seçeneği(X)işareti ile belirtiniz ve birden fazla seçenek işaretlemeyiniz. Diğer seçeneğinde lütfen durumunuza uygun cevabı yazınız. İlgi ve katılımınız için teşekkür ederim. Fatma ESKİ

1. Cinsiyetinizi işaretleyiniz. ( )K ( ) E

2. Kaçıncı sınıfta öğretim görmektesiniz?

( ) 9.sınıf( ) 10.sınıf ( ) 11.sınıf ( ) 12.sınıf

3. Çankırı dışında bir yerde doğdu iseniz, ailenizin Çankırı'ya ne zaman geldiğini yazınız. …….. yıl önce

4. Ailenizin oturmakta olduğu yeri işaretleyiniz.

( ) Çankırı il merkezi( ) Çankırı ilçe( ) Çankırı köy ( ) Diğer……

5. Okula ailenizle birlikte yaşadığınız evden mi gelip gidiyorsunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

6. Aileniz Çankırı il dışında ise/ veya ailenizle kalmıyorsanız nerede kalıyorsunuz?

( ) Öğrenci yurdunda( ) Akrabamın yanında ( ) Diğer…….

7. Kaç kardeş olduğunuzu belirtiniz.....

8. Meslek lisesine giden kardeşiniz var mı?

( )Evet( ) Hayır

9. Annenizin öğrenim durumuna uygun olanı işaretleyiniz.

Öğrenim Durumu	**Anne**	**Baba**
Okuryazar değil		
Okuryazar		
İlkokul		
Ortaokul (İlköğretim)		
Lise ve dengi		
Ön lisans		
Lisans		
Yüksek Lisans ve üstü		

10. Babanızın öğrenim durumuna uygun olanı işaretleyiniz.

Öğrenim Durumu	**Anne**	**Baba**
Okuryazar değil		
Okuryazar		
İlkokul		
Ortaokul (İlköğretim)		
Lise ve dengi		
Ön lisans		
Lisans		
Yüksek Lisans ve üstü		

11. Annenizin mesleğine uygun olanı işaretleyiniz.

Meslek	**Anne**	**Baba**
Memur		
İşçi		
Esnaf		

Çiftçi		
Öğretmen		
Ordu mensubu		
Polis		
Sağlık memuru, hemşire vb.		
Temizlik Personeli		
İş kadını		
Doktor		
Avukat		
Mimar		
Mühendis		
Ev hanımı		
İşsiz		
Diğer	…… …… ..	…… …… ….

12. Babanızın mesleğine uygun olanı işaretleyiniz.

Meslek	**Anne**	**Baba**
Memur		
İşçi		
Esnaf		
Çiftçi		
Öğretmen		
Ordu mensubu		
Polis		
Sağlık memuru, hemşire vb.		
Temizlik Personeli		
İş adamı		
Doktor		
Avukat		

Mimar		
Mühendis		
İşsiz		
Diğer	…… …… ..	…… …… ….

13. Aynı evde kaç kişi yaşıyorsunuz? ……

14. Kendinize ait bir odanız var mı? ( ) Evet( ) Hayır

15. Evinizde Anne Baba dışında aile büyükleri var mı? ( ) Evet( ) Hayır

16. Evinizde Anne babanın dışında büyükleriniz varsa kim/kimler olduğunu yazınız? ……..

17. Ailenizde gelir getiren kişi sayısını belirtiniz. ……

18.Ailenizin aylık geliri ortalama ne kadardır? ( ) 0-1.000 ( ) 2.000-5.000 ( ) 5.000-10.000( ) 10.000'den fazla

19. Oturduğunuz ev için doğru seçeneği işaretleyiniz.

( ) Kira( ) Kendi evimiz ( ) Lojman ( ) Aile büyüklerimizin evi

( ) Diğer……

20. İlköğretimi nerede tamamladınız?

( ) Çankırı'da( )Çankırı'nın ilçesinde( ) Başka bir ilde

( ) Başka bir ilçede ( ) Çankırı'nın bir köyünde ( ) Başka bir köyde

21. İlköğretimden sonra eğitiminize devam etmek istiyor muydunuz?

( ) Evet( ) Hayır

22.Hayır cevabını işaretlediyseniz neden eğitime devam etmek istemediğinizi kısaca yazınız.

……

23. Size bir şans verilse okulunuzu değiştirmek ister misiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

24.Size bir fırsat daha verilseydi aşağıdaki okullardan hangisinde olmak isterdiniz?

( ) Kendi okulum ( ) Fen Lisesi( ) Anadolu lisesi

( ) Düz Lise( ) Anadolu İmam Hatip( ) Sosyal bilimler lisesi

( ) Güzel Sanatlar Lisesi

25. Önceki sorunun cevabı, kendi okulunuz dışındaki bir okul ise, neden gidemediğinizi açıklar mısınız? ……

26. Bu okulu seçmenizde etkili olan bir yakınınız var mı? Veya okul seçiminizi etkileyen durum hakkında bilgi verir misiniz?

( ) Kendi isteğim ( ) Ailem ( ) Arkadaşlarım ( ) Öğretmenlerim ve Sınav puanım() Diğer……

27. Eğitiminize devam etmek sizin için neden önemlidir?

( ) Meslek sahibi olmak ( ) Topluma faydalı biri olmak( ) Başarılı biri olmak

( ) Statü kazanmak( ) Yüksek kazanç elde etmek

() Diğer……

28. Meslek lisesinde eğitime devam etmeniz sizin için neden önemlidir?

( ) Kısa yoldan meslek sahibi olmak

( ) Mesleğimle ilgili kendimi yetiştirmek

( ) Ailemin isteğini yerine getirmek

( ) Kendimi mesleğimle ilgili bir üniversiteye hazırlamak

( ) Üniversiteyi kazanamadığım takdirde bir iş sahibi olmak

Diğer……

29. Okuldan mezun olduktan sonra yapacağınız mesleğin adı nedir?

……

30. Mezuniyet sonrası sağlık alanında neler yapabileceğinizi kısaca açıklar mısınız? Örneğin tansiyon ölçmek vb.

…….

31. Bu okula gelmeden önce okulunuzda nasıl bir eğitim alacağınız hakkında bir fikriniz var mıydı?

( ) Yeterli bilgiye sahiptim ( ) Fazla bilgim yoktu ( ) Bilgim yoktu

32. Okulunuzu tercih etmeden önce bu okulun mezunlarının mesleği ve çalışma koşulları konusunda yeterince bilginiz var mıydı?

( ) Yeterli bilgiye sahiptim ( ) Fazla bilgim yoktu ( ) Bilgim yoktu

33.Üniversiteye gitmek istiyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kararsızım

34.Üniversiteye devam etme isteğinize ailenizin bakış açısı nasıldır?

( ) Baştan istemediler ama şimdi destek oluyorlar

( ) Baştan beri destekliyorlar

( ) Bu konuda bir fikirleri yok, benim kararıma bırakıyorlar

( ) Karşı çıktıkları halde ben okumak istiyorum

( ) Diğer ……

35. Üniversitede kendi alanınızda tercih yapmayı düşünüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen( ) Fikrim yok

36. Bölümünüzün iş ve çalışma olanaklarıyla ilgili bilgiye sahip misiniz?

( ) Evet ( ) Hayır

37. Eğitimini gördüğünüz mesleğin gerektirdiği özelliklere sahip olduğunuzu düşünüyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır

38. Meslek Lisesinde okuduğunuz için kendinizi şanslı hissediyor musunuz?

( ) Evet ( ) Hayır ( ) Kısmen( ) Fikrim yok

39. Okulunuzdan mezun olduktan sonra mesleğinizi yapmak istiyor musunuz.....

( ) Evet ( ) Hayır( ) Kısmen( ) Fikrim yok

EK-2. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
ÇANKIRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-57270673-605.01-36166908
Konu : Araştırma İzni (Fatma ESKİ)

04/11/2021

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : a) Çankırı Karatekin Üniversitesinin 27.10.2021 tarih ve 35705275 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21/01/2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Fatma ESKİ'nin "Sağlık Hizmetleri Alanındaki Öğrencilerin Alanı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi" konulu çalışması müdürlüğümüz araştırma izinleri inceleme komisyonu tarafından incelenmiştir. Çalışmanın müdürlüğümüze bağlı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine uygulanması müdürlüğümüz tarafından uygun görülmüştür.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Muammer ÖZTÜRK
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:
1.Değerlendirme Formu
2.Araştırma Çalışması ve Ekleri

Şahin BAYHAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Abdul Halik Renda Mah. Ankara Cad. 1. km. No:38
Merkez/ÇANKIRI
Telefon No : 0 (376) 213 15 36
E-Posta: arge18@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Ar-Ge Birimi
Unvan : Öğretmen
İnternet Adresi: cankiriarge.meb.gov.tr
Faks:3762131016

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 6298-c809-321d-b2f3-2233 kodu ile teyit edilebilir.

EK-3. Araştırma İzin Yazısı

T.C.
ÇANKIRI VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-57270673-605.01-36232680
Konu : Araştırma İzni (Fatma ESKİ)

04.11.2021

GAZİ MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

İlgi : a)Valilik Makamının 04/11/2021 tarih ve 36166908 sayılı yazısı.
b) Millî Eğitim Bakanlığı'nın 21/01/2020 tarihli ve 2020/2 Nolu Araştırma Uygulama İzinleri Genelgesi.

Çankırı Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı tezli yüksek lisans öğrencisi Fatma ESKİ'nin "Sağlık Hizmetleri Alanındaki Öğrencilerin Alanı Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi" konulu çalışması müdürlüğümüz araştırma izinleri inceleme komisyonu tarafından incelenmiştir. Çalışmanın müdürlüğümüze bağlı Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi öğrencilerine uygulanmasına ilişkin Makam Oluru yazımız ekinde sunulmuştur.

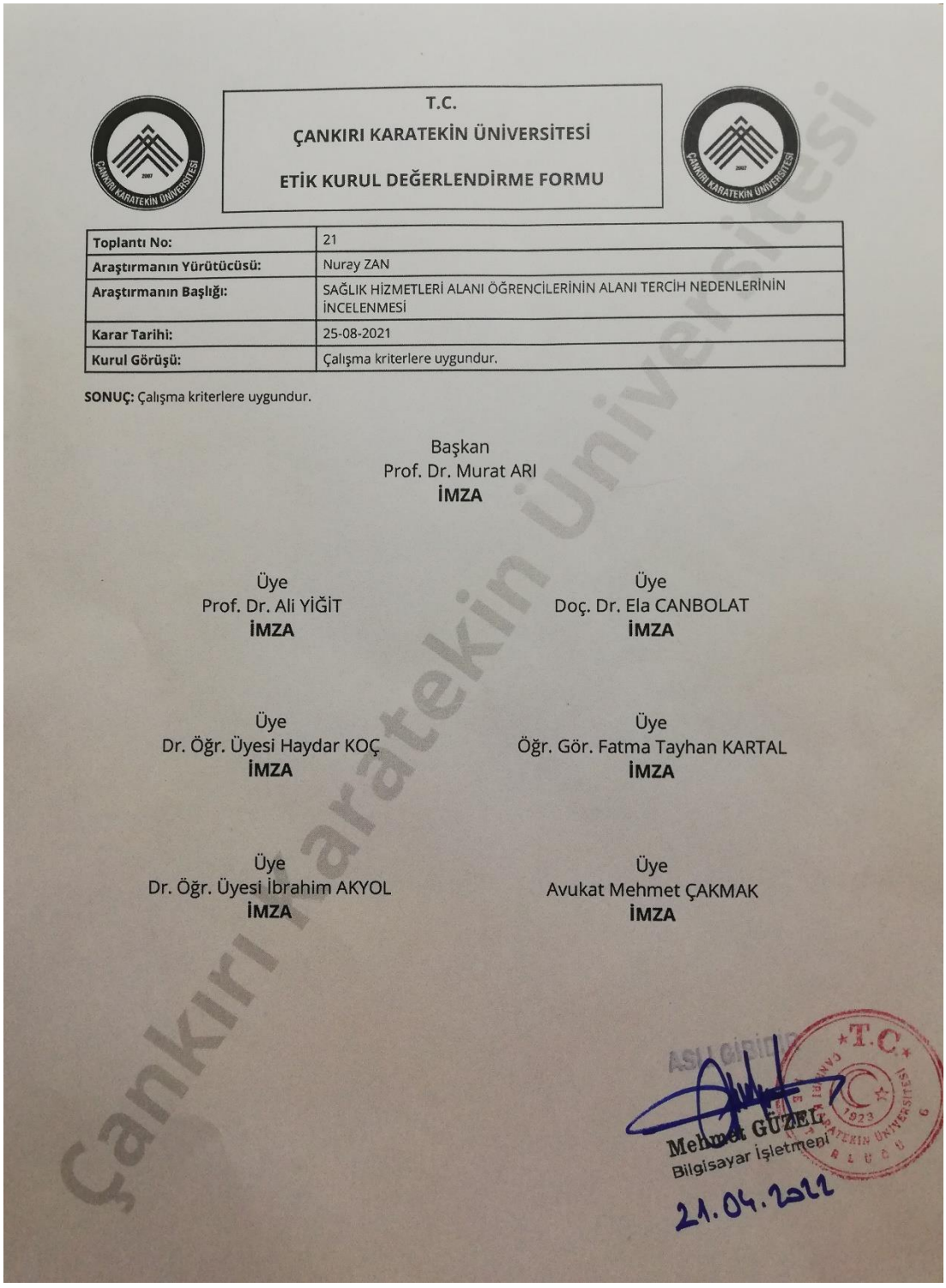
Gereğini bilgilerinize rica ederim.

Muhsin CESUR
Şube Müdürü

Ek:
1.Değerlendirme Formu
2.Araştırma Çalışması ve Ekleri

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.
Adres : Abdul Halik Renda Mah. Ankara Cad. 1. km. No:38 Merkez/ÇANKIRI
Telefon No : 0 (376) 213 15 36
E-Posta: arge18@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr
Belge Doğrulama Adresi : https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys
Bilgi için: Ar-Ge Birimi
Unvan : Öğretmen
İnternet Adresi: cankiriarge.meb.gov.tr
Faks:3762131016
Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. https://evraksorgu.meb.gov.tr adresinden 7126-f63c-3b15-9a6f-a7fd kodu ile teyit edilebilir.

EK-4. Etik Kurul İzin Formu

T.C.
ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ
ETİK KURUL DEĞERLENDİRME FORMU

Toplantı No:	21
Araştırmanın Yürütücüsü:	Nuray ZAN
Araştırmanın Başlığı:	SAĞLIK HİZMETLERİ ALANI ÖĞRENCİLERİNİN ALANI TERCİH NEDENLERİNİN İNCELENMESİ
Karar Tarihi:	25-08-2021
Kurul Görüşü:	Çalışma kriterlere uygundur.

SONUÇ: Çalışma kriterlere uygundur.

Başkan
Prof. Dr. Murat ARI
İMZA

Üye
Prof. Dr. Ali YİĞİT
İMZA

Üye
Doç. Dr. Ela CANBOLAT
İMZA

Üye
Dr. Öğr. Üyesi Haydar KOÇ
İMZA

Üye
Öğr. Gör. Fatma Tayhan KARTAL
İMZA

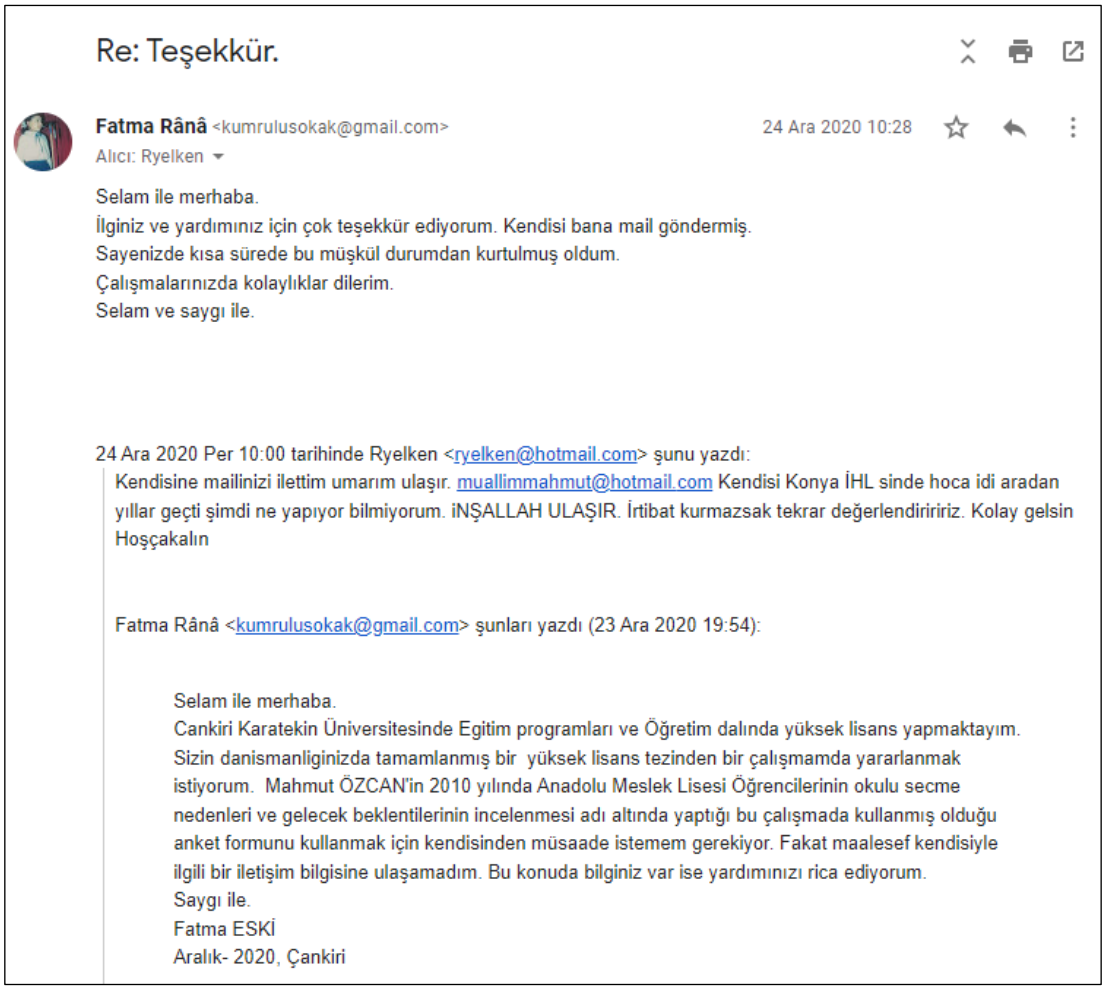
Üye
Dr. Öğr. Üyesi İbrahim AKYOL
İMZA

Üye
Avukat Mehmet ÇAKMAK
İMZA

ASLI GİBİDİR
Mehmet GÜZEL
Bilgisayar İşletmeni
21.04.2022

Çankırı Karatekin Üniversitesi

EK-5. Anket Kullanım İzin Formu

Re: Teşekkür.

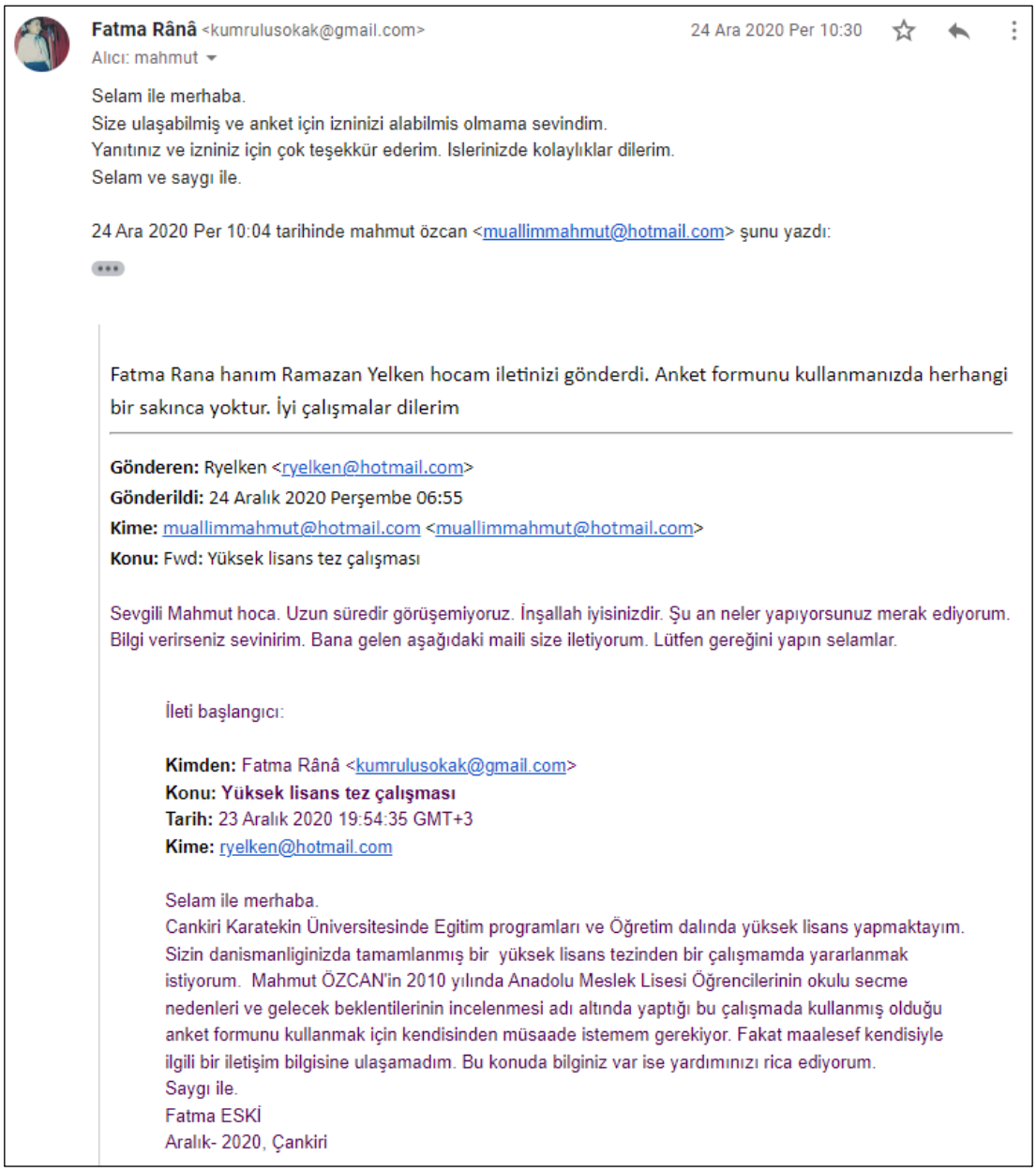
Fatma Râná <kumrulusokak@gmail.com> 24 Ara 2020 10:28

Alıcı: Ryelken

Selam ile merhaba.
İlginiz ve yardımınız için çok teşekkür ediyorum. Kendisi bana mail göndermiş.
Sayenizde kısa sürede bu müşkül durumdan kurtulmuş oldum.
Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.
Selam ve saygı ile.

24 Ara 2020 Per 10:00 tarihinde Ryelken <ryelken@hotmail.com> şunu yazdı:

> Kendisine mailinizi ilettim umarım ulaşır. muallimmahmut@hotmail.com Kendisi Konya İHL sinde hoca idi aradan yıllar geçti şimdi ne yapıyor bilmiyorum. iNŞALLAH ULAŞIR. İrtibat kurmazsak tekrar değerlendiririz. Kolay gelsin Hoşçakalın
>
> Fatma Râná <kumrulusokak@gmail.com> şunları yazdı (23 Ara 2020 19:54):
>
> > Selam ile merhaba.
> > Cankiri Karatekin Üniversitesinde Egitim programları ve Öğretim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Sizin danismanliginizda tamamlanmış bir yüksek lisans tezinden bir çalışmamda yararlanmak istiyorum. Mahmut ÖZCAN'in 2010 yılında Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin okulu secme nedenleri ve gelecek beklentilerinin incelenmesi adı altında yaptığı bu çalışmada kullanmış olduğu anket formunu kullanmak için kendisinden müsaade istemem gerekiyor. Fakat maalesef kendisiyle ilgili bir iletişim bilgisine ulaşamadım. Bu konuda bilginiz var ise yardımınızı rica ediyorum.
> > Saygı ile.
> > Fatma ESKİ
> > Aralık- 2020, Çankiri

Fatma Râná <kumrulusokak@gmail.com> 24 Ara 2020 Per 10:30

Alıcı: mahmut

Selam ile merhaba.
Size ulaşabilmiş ve anket için izninizi alabilmis olmama sevindim.
Yanıtınız ve izniniz için çok teşekkür ederim. Islerinizde kolaylıklar dilerim.
Selam ve saygı ile.

24 Ara 2020 Per 10:04 tarihinde mahmut özcan <muallimmahmut@hotmail.com> şunu yazdı:

Fatma Rana hanım Ramazan Yelken hocam iletinizi gönderdi. Anket formunu kullanmanızda herhangi bir sakınca yoktur. İyi çalışmalar dilerim

Gönderen: Ryelken <ryelken@hotmail.com>
Gönderildi: 24 Aralık 2020 Perşembe 06:55
Kime: muallimmahmut@hotmail.com <muallimmahmut@hotmail.com>
Konu: Fwd: Yüksek lisans tez çalışması

Sevgili Mahmut hoca. Uzun süredir görüşemiyoruz. İnşallah iyisinizdir. Şu an neler yapıyorsunuz merak ediyorum. Bilgi verirseniz sevinirim. Bana gelen aşağıdaki maili size iletiyorum. Lütfen gereğini yapın selamlar.

İleti başlangıcı:

Kimden: Fatma Râná <kumrulusokak@gmail.com>
Konu: Yüksek lisans tez çalışması
Tarih: 23 Aralık 2020 19:54:35 GMT+3
Kime: ryelken@hotmail.com

Selam ile merhaba.
Cankiri Karatekin Üniversitesinde Egitim programları ve Öğretim dalında yüksek lisans yapmaktayım. Sizin danismanliginizda tamamlanmış bir yüksek lisans tezinden bir çalışmamda yararlanmak istiyorum. Mahmut ÖZCAN'in 2010 yılında Anadolu Meslek Lisesi Öğrencilerinin okulu secme nedenleri ve gelecek beklentilerinin incelenmesi adı altında yaptığı bu çalışmada kullanmış olduğu anket formunu kullanmak için kendisinden müsaade istemem gerekiyor. Fakat maalesef kendisiyle ilgili bir iletişim bilgisine ulaşamadım. Bu konuda bilginiz var ise yardımınızı rica ediyorum.
Saygı ile.
Fatma ESKİ
Aralık- 2020, Çankiri

EK-6. Veli Onam Formu

Sayın Veli;

Çocuğunuzun katılacağı bu çalışma, **"Meslek Lisesi Öğrencilerinin Sağlık Hizmetleri Alanını Tercih Etme Nedenlerinin İncelenmesi"** adıyla 27.09.2021-27.12.2021 tarihleri arasında "**Sağlık Hizmetleri alanı öğrencilerinin, alanı tercih etme nedenlerini saptamak"** amacıyla **Anket** uygulaması şeklinde yapılacaktır.

Araştırma T.C. Millî Eğitim Bakanlığı'nın ve okul yönetiminin de izni ile gerçekleşmektedir. Araştırma uygulamasına katılım tamamıyla gönüllülük esasına dayalıdır. Anket metninde öğrencilerin okulu tercih etme nedenlerine yönelik sorular yer almaktadır. Çocuğunuz çalışmaya katılıp katılmamakta özgürdür. Araştırma çocuğunuz için herhangi bir istenmeyen etki ya da risk taşımamaktadır. Çalışmada öğrencilerden kimlik belirleyici hiçbir bilgi istenmemektedir. Cevaplar araştırmaya katkı sağlayacak burada elde edilen bilgiler başka amaçla kullanılmayacaktır. Onay vermeden önce sormak istediğiniz herhangi bir konu varsa sormaktan çekinmeyiniz. Çalışma bittikten sonra bizlere telefon veya e-posta ile ulaşarak soru sorabilir, sonuçlar hakkında bilgi isteyebilirsiniz. Saygılarımızla.

Araştırmacı : **Fatma ESKİ**
İletişim bilgileri :**0530 544 42 14/ kumrulusokak@gmail.com**
Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi-ÇANKIRI

Velisi bulunduğum ..... sınıfı ..... numaralı öğrencisi ..... ……..'in yukarıda açıklanan araştırmaya katılmasına izin veriyorum.
(Lütfen formu imzaladıktan sonra çocuğunuzla okula geri gönderiniz*).

VeliAd-Soyadı-İmza

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

ORCID	0000-0002-4064-448X
Adı Soyadı	Fatma ESKİ
Doğum Yeri	İstanbul
Doğum Tarihi	21.11.1976

LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Malatya İnönü Üniversitesi
Fakülte	Sağlık Yüksek Okulu
Bölüm	Sağlık Eğitimi

YÜKSEK LİSANS EĞİTİM BİLGİLERİ

Üniversite	Çankırı Karatekin Üniversitesi
Enstitü	Sosyal Bilimler Enstitüsü
Anabilim Dalı	Eğitim Programları ve Öğretim

YABANCI DİL BİLGİSİ

İngilizce	YDS (…) YÖKDİL (…) TOEFL (…) EILTS (…)

İŞ DENEYİMİ

Çalıştığı Kurum	Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı
Görevi/Pozisyonu	Sağlık Bakanlığı: Hemşire, Tıbbi Teknolog, Öğretmen Millî Eğitim Bakanlığı: Öğretmen
Tecrübe Süresi	Hemşire: 4 yıl, Tıbbi Teknolog: 5 ay, Öğretmen: 18 yıl

KATILDIĞI

Kurslar	Fotoğrafçılık, Hızlı okuma, İlk Yardım Eğitimi, Zihin haritaları, Aktif öğrenme
Projeler	1-Sağlık Meslek Liseleri proje yarışmaları 2-Geçmişten Günümüze Şifa Nağmeler projesi

İLETİŞİM

Adres	Gazi Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesi ÇANKIRI
E-mail	kumrulusokak@gmail.com